

บทที่ 4

การตรวจสอบเงินให้กู้ยืมและดอกเบี้ยรับ

เงินให้กู้ยืมของธุรกิจเงินทุนและหลักทรัพย์ ส่วนใหญ่เป็นเงินที่ได้มาจากการกู้ยืมจากประชาชนและสถาบันการเงินอื่น เงินให้กู้ยืมจะมีมูลค่าสูงและก่อให้เกิดรายได้แก่ธุรกิจเงินทุนและหลักทรัพย์มากที่สุด สิ่งมีความจำเป็นที่ธุรกิจเงินทุนและหลักทรัพย์จะต้องมีความระมัดระวังรอบคอบในการพิจารณาให้กู้ยืม ทั้งนี้ก็เพื่อความมั่นคงปลอดภัยของประชาชนผู้ซึ่งกิจการได้กู้ยืมเงินมา และเพื่อความเจริญก้าวหน้าของธุรกิจเงินทุนและหลักทรัพย์ เพราะถ้าหากมีความเสียหายเกิดขึ้น เนื่องจากหนี้สูญก็ย่อมจะกระทบกระเทือนถึงฐานะความมั่นคงและการดำรงอยู่ของธุรกิจด้วย

การพิจารณาให้กู้ยืมและให้เครดิตของธุรกิจเงินทุนและหลักทรัพย์ จำเป็นที่จะต้องทราบข้อมูลต่าง ๆ เกี่ยวกับผู้ขอกู้ให้มากที่สุดเท่าที่จะได้รับ ทั้งในเรื่องประวัติส่วนตัวของผู้ขอู้ วัตถุประสงค์ในการกู้ ความเป็นไปได้ของธุรกิจของผู้กู้ ความสามารถในการชำระหนี้คืน และหลักประกันของผู้ขอู้ นอกจากนี้แล้ว ยังต้องคำนึงถึงสภาวะเศรษฐกิจและสภาพแวดล้อมทั่วไปประกอบด้วย

การให้กู้ยืมและให้เครดิตของกิจการจะประสบผลสำเร็จเพียงใดนั้น จะขึ้นอยู่กับ การพิจารณาเกี่ยวกับฐานะทางการเงินและความสามารถในการชำระหนี้ของผู้ขอู้ก่อนการให้กู้ การวิเคราะห์ถึงปัญหาที่เกิดขึ้นภายหลังการให้กู้ การติดตามความเคลื่อนไหวของลูกหนี้ ตลอดจนความสามารถในการเรียกชำระหนี้คืน และมีการติดตามเร่งรัดหนี้้อย่างจริงจังหรือไม่

ประเภทของเงินให้กู้ยืม

ธุรกิจเงินทุนและหลักทรัพย์ อาจแบ่งการให้กู้ยืมออกเป็นประเภทต่าง ๆ ตามลักษณะตราสารหรือสัญญา ได้ดังนี้

1. การให้เช่าซื้อ (Hire Purchase) เป็นการให้กู้ยืมประเภทหนึ่ง ซึ่งธุรกิจเงินทุนและหลักทรัพย์จะพิจารณาให้กู้แก่บุคคลทั่วไปผู้ต้องการซื้อสินค้าแต่ไม่มีเงินสดพอที่จะซื้อสินค้านั้น ๆ ได้ เช่นรถยนต์ เครื่องปรับอากาศ ตู้เย็นและโทรทัศน์ เป็นต้น โดยธุรกิจเงินทุนและหลักทรัพย์จะเป็นผู้ซื้อสินค้าตามที่ลูกค้าต้องการมา เป็นกรรมสิทธิ์จากตัวแทนจำหน่ายสินค้านั้น ๆ แล้วให้ลูกค้าทำหนังสือสัญญาเช่าซื้อสินค้านั้นกับกิจการ และผ่อนชำระค่าสินค้านั้นเป็นงวด ๆ ตามระยะเวลาและอัตราดอกเบี้ยที่ตกลงกันไว้ จนกว่าจะครบตามสัญญาเช่าซื้อ ลูกค้าผู้เช่าซื้อจึงจะได้รับโอนสินค้านั้นมาเป็นกรรมสิทธิ์ของตนเอง

แม้ว่าจะมีวิธีการคิดดอกเบี้ยสำหรับเงินให้กู้ยืมหลายวิธีการด้วยกัน แต่โดยทั่วไปแล้ว ธุรกิจเงินทุนและหลักทรัพย์จะคิดดอกเบี้ยสำหรับเงินให้กู้ยืมประเภทนี้ตามอัตราที่ตกลงกันไว้ในสัญญาโดยวิธีคิดจากยอดเงินต้นที่คงที่ ซึ่งจะไต่ยอดเงินต้นเริ่มแรกเพื่อคิดดอกเบี้ยตลอดระยะเวลาที่กำหนดไว้ในสัญญาเช่าซื้อ รวมเป็นยอดเงินให้กู้ยืมที่กำหนดไว้ในสัญญา ซึ่งผู้เช่าซื้อจะต้องชำระราคาเช่าซื้อเป็นงวด ๆ จนกว่าจะครบตามจำนวนที่ได้ระบุไว้ในสัญญา

2. เงินให้กู้ (Loans) เป็นการให้กู้ยืมโดยกิจการจะจ่ายเงินเต็มตามจำนวนที่ตกลงกันให้แก่ผู้กู้ครั้งเดียว หรือแบ่งรับเป็นส่วน ๆ ตามเวลาที่ตกลงกันก็ได้ การรับเงินอาจรับไปเป็นเงินสดหรือเช็คก็ได้ แต่โดยทั่วไปกิจการจะจ่ายเป็นเช็คให้แก่ผู้กู้ การชำระคืนเงินกู้ อาจตกลงให้เป็นการชำระคืนเงินกู้ทั้งจำนวนพร้อมดอกเบี้ยเมื่อครบกำหนดเวลา หรือให้ผู้กู้ผ่อนชำระเงินกู้พร้อมดอกเบี้ยเป็นรายงวดก็ได้ สำหรับดอกเบี้ยกิจการจะคำนวณตามจำนวนเงินกู้เป็นรายเดือนโดยไม่ทบต้น ซึ่งวันคำนวณดอกเบี้ยอาจกำหนดเป็นวันสิ้นเดือน หรือวันใดวันหนึ่งก็ได้ และจะใช้วิธีคำนวณดอกเบี้ยตามเงินต้นที่ลดลง

3. การซื้อลดตั๋วเงิน (Bills Discounted) เป็นการให้กู้ยืมในระยะสั้น โดยการรับซื้อตั๋วเงิน ได้แก่ เช็ค ตั๋วแลกเงิน และตั๋วสัญญาใช้เงินจากผู้ขายขาดซึ่งกิจการจะคำนวณดอกเบี้ยล่วงหน้าตามอัตราดอกเบี้ย และกำหนดระยะเวลาชำระตามตั๋วเงินนั้น ดอกเบี้ยเงินให้กู้ยืมนี้ เรียกว่าส่วนลด ซึ่งกิจการจะหักส่วนลดจากจำนวนตามตั๋วเงิน ส่วนที่เหลือจะจ่ายเป็นเงินให้แก่ผู้ขายขาด เมื่อตั๋วเงินครบกำหนดชำระ กิจการจะเรียกเก็บเงินตามจำนวนเงินในตั๋วจากผู้ส่งจ่ายต่อไป หากกิจการเรียกเก็บเงินตามตั๋วไม่ได้แล้ว ผู้ขายลดตั๋วเงินนั้นยังคงต้องรับผิดชอบชดเชยให้จำนวนเงินตามตั๋วเงินต่อไป

การพิจารณาและการวิเคราะห์การให้กู้ยืม

เนื่องจากลูกค้าผู้ขอกู้มีเป็นจำนวนมากรายและหลายประเภทด้วยกัน มีฐานะอาชีพ และวัตถุประสงค์ในการขอกู้ที่แตกต่างกัน ในการพิจารณาให้กู้ยืมและให้เครดิตของธุรกิจเงินทุน และหลักทรัพย์ สิ่งจำเป็นต้องมีการพิจารณาอย่างละเอียดรอบคอบเป็นราย ๆ ไป ซึ่งจะต้องทราบถึงข้อมูลโดยละเอียด และข้อเท็จจริงต่าง ๆ เกี่ยวกับฐานะและความสามารถในการชำระหนี้สินของผู้ขอกู้ กิจการสิ่งต้องทำการประเมินฐานะและความสามารถในการชำระหนี้ของผู้กู้ โดยรอบคอบก่อนการให้กู้ยืม ซึ่งจะต้องพิจารณารวมไปถึงปัจจัยที่เกี่ยวข้อง คือภาวะเศรษฐกิจ สภาพตลาด รวมถึงโครงการหรือวัตถุประสงค์ในการขอกู้ว่าจะสามารถนำไปใช้ให้ก่อประโยชน์ และสร้างกำไรได้จริงเพียงใด ทั้งนี้ก็เพื่อที่จะมั่นใจได้ว่ากิจการจะได้รับชำระเงินทุนพร้อมทั้ง ดอกเบี้ยคืนเต็มตามจำนวนที่ได้ให้ไปเมื่อครบกำหนดชำระตามสัญญาโดยปราศจากปัญหาใด ๆ

การพิจารณาฐานะและความสามารถในการชำระหนี้ของผู้ขอกู้ นอกจากจะใช้ประโยชน์ในการพิจารณาดัดสันใจให้กู้ยืมหรือไม่แล้ว ยังเป็นประโยชน์ในการพิจารณากำหนดวงเงิน อัตราดอกเบี้ย และกำหนดระยะเวลาการให้กู้ยืมด้วย เมื่อกิจการได้ให้กู้ยืมแก่ผู้กู้ไปแล้ว ข้อมูลต่าง ๆ ที่ได้รับก็จะเป็นประโยชน์ในการติดตามฐานะและการดำเนินงานของผู้กู้ ตลอดจนการวิเคราะห์เพื่อดำเนินการแก้ไขปัญหาอันอาจเกิดขึ้นได้ จนกว่ากิจการจะได้รับชำระเงินทุนคืนครบถ้วนแล้ว

การวิเคราะห์การให้กู้ยืม

การพิจารณาให้กู้ยืมของธุรกิจเงินทุนและหลักทรัพย์โดยทั่วไป จะต้องทำการวิเคราะห์เกี่ยวกับฐานะทางการเงินและความสามารถในการชำระหนี้สินของผู้ขอกู้โดยการพิจารณาถึงข้อมูลและปัจจัยต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องดังนี้

- ความสามารถชำระหนี้
- เงินทุน
- ความเต็มใจชำระหนี้
- หลักประกัน
- ภาวะเศรษฐกิจ

1. ความสามารถชำระหนี้ (Capacity) เป็นปัจจัยที่สำคัญที่สุดในการพิจารณาให้กู้ แม้ว่าผู้ขอกู้จะมีความเต็มใจชำระหนี้ให้แก่กิจการเป็นอย่างมาก แต่หากว่าผู้ขอกู้ไม่ประสบความสำเร็จในการดำเนินงานหรือมีความสามารถในการชำระหนี้ต่ำ ย่อมจะไม่สามารถชำระหนี้คืนให้แก่กิจการได้ ดังนั้น ในการให้กู้ยืมแก่ลูกค้า จึงต้องมีการประเมินความสามารถในการชำระหนี้คืน โดยแยกพิจารณาตามประเภทของผู้ขอกู้ดังนี้

1.1 บุคคลธรรมดา ซึ่งจะทำการประเมินความสามารถในการชำระหนี้ได้จาก การพิจารณาข้อมูลต่าง ๆ ดังนี้

1.1.1 รายได้ประจำ ใต้แก่เงินเดือนและรายได้อื่น ๆ ที่ผู้ขอกู้ได้รับอย่างสม่ำเสมอ และมีจำนวนเพียงพอในการชำระหนี้คืนเพียงใด

1.1.2 ความสามารถในการหารายได้ จะแสดงถึงความแน่นอนของรายได้ซึ่งจะทำให้ผู้ขอกู้สามารถชำระหนี้คืนได้สม่ำเสมอ ทั้งนี้โดยพิจารณาจากปัจจัยต่าง ๆ เช่น อายุ สุขภาพ ทัศนคติความรู้ความสามารถในการทำงาน ประเภทและลักษณะของงาน ตลอดจนความมั่นคงของงานที่ทำ เป็นต้น

1.1.3 หนี้สินของผู้ขอกู้ หมายถึงภาระผูกพันของผู้ขอกู้ที่มีอยู่เดิม ทั้งกับกิจการเอง สถาบันการเงินอื่น หรือบุคคลอื่น

1.1.4 รูปแบบของค่าใช้จ่าย หมายถึงภาระที่ผู้ขอกู้ จะต้องรับผิดชอบ โดยพิจารณารายได้หลังหักค่าใช้จ่ายต่าง ๆ แล้ว มีเพียงพอแก่การชำระหนี้หรือไม่ ซึ่งอาจพิจารณาได้จากฐานะการสมรส ขนาดของครอบครัวและอุปนิสัยการใช้จ่าย เป็นต้น

1.2 นิติบุคคล จะประเมินความสามารถในการชำระหนี้ได้โดยพิจารณาความสามารถการดำเนินงานโครงการที่ใช้เงินทุนให้บรรลุผลสำเร็จตามเป้าหมาย มีรายได้จากการดำเนินงานที่พอเพียงสำหรับการชำระหนี้คืนให้แก่กิจการ ตลอดจนความเป็นไปได้ของโครงการ เป็นต้น การพิจารณารูปร่างและผลการดำเนินงานของผู้ที่เป็นนิติบุคคลว่ามีความมั่นคงทางการเงินเพียงใด สามารถทำได้โดยการวิเคราะห์กิจการ ซึ่งแบ่งการวิเคราะห์ออกเป็น 2 ลักษณะคือ¹

1.2.1 การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพ (Qualitative Analysis) เป็นการวิเคราะห์ข้อมูลทั่ว ๆ ไปของบริษัทที่ไม่เกี่ยวข้องกับการคำนวณ ข้อมูลเหล่านี้ได้แก่

¹ เพียร ชุมทรัพย์, หลักการลงทุน (กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2525), หน้า 229-230.

1.2.1.1 ขนาดของธุรกิจ (Size of Business) ธุรกิจที่มีขนาดใหญ่ย่อมจะได้เปรียบกว่าธุรกิจขนาดเล็ก ทั้งในด้านสภาพการแข่งขันในตลาด ด้านเทคนิคและประสิทธิภาพในการผลิต ตลอดจนการว่าจ้างผู้บริหารที่มีความรู้ความสามารถสูง

1.2.1.2 การขยายตัวในอดีต (Past Rate of Growth) โดยการพิจารณาอัตราการขยายตัวในอดีตเฉลี่ย เพื่อประเมินการอัตราการขยายตัวในอนาคต ซึ่งจะแสดงให้เห็นถึงสถานการณ์ของกิจการได้ดียิ่งขึ้น

1.2.1.3 ลักษณะของผลิตภัณฑ์ (Nature of the Products) ว่าเป็นสินค้าประเภทใด ถ้าเป็นสินค้าที่มีความจำเป็นแก่การครองชีพ ความต้องการในสินค้าจะมีเสถียรภาพมากกว่าความต้องการในสินค้าฟุ่มเฟือย ถ้าไรของธุรกิจที่ผลิตสินค้าที่มีความจำเป็นแก่การครองชีพจะมีเสถียรภาพมากกว่า

1.2.1.4 เครื่องหมายการค้า (Brand Name) ธุรกิจที่มีค่านิยมสูง จะมีโอกาสในการแสวงหากำไรมากกว่า

1.2.1.5 คู่แข่งขัน (Competition) ธุรกิจที่อยู่ในระดับแนวหน้าในตลาดการแข่งขันจะแสดงถึงความมั่นคงของธุรกิจในตลาดสินค้านั้น ซึ่งอาจพิจารณาได้จากการครอบครองส่วนแบ่งตลาดสินค้านั้นของธุรกิจ

1.2.1.6 การกระจายผลิตภัณฑ์ (Diversification) ธุรกิจที่ผลิตหรือจำหน่ายสินค้าหลายประเภท จะมีความเสี่ยงจากความไม่แน่นอนของรายได้และกำไรน้อยกว่า

1.2.1.7 ตัวผู้บริหาร (Top Management) เป็นปัจจัยสำคัญที่จะนำธุรกิจไปสู่ความสำเร็จก้าวหน้าในอนาคต โดยเฉพาะในธุรกิจที่มีผู้บริหารซึ่งมีความรู้ความสามารถ และประสบการณ์ในธุรกิจประเภทนั้น ๆ แล้ว จะแสดงถึงโอกาสในการดำเนินงานที่จะสามารถบรรลุผลสำเร็จตามเป้าหมายได้มากกว่า

1.2.2 การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณ (Quantitative Analysis) เป็นการวิเคราะห์ข้อมูลจากงบการเงินของธุรกิจนั้น ๆ การวิเคราะห์งบการเงินนี้จะให้ประโยชน์ก็ต่อเมื่อได้เข้าใจถึงลักษณะและข้อจำกัดของการใช้งบการเงินแล้ว ซึ่งผู้วิเคราะห์ควรจะต้องพิจารณาถึงความเชื่อถือได้ของงบการเงินนั้นเสียก่อนว่า เป็นงบการเงินซึ่งได้ผ่านการตรวจสอบโดยผู้สอบบัญชีที่เชื่อถือได้เพียงไร และงบการเงินนั้นแสดงถึงผลการดำเนินงาน

และฐานะการเงินที่แท้จริงของธุรกิจนั้นเพียงใด การวิเคราะห์งบการเงินจะเป็นเพียงการประเมินเพื่อที่ว่าธุรกิจนั้นมีความสามารถในการชำระหนี้คืนหรือไม่เพียงไร การวิเคราะห์งบการเงินจะประกอบด้วย

1.2.2.1 การวิเคราะห์อัตราส่วนทางการเงิน (Ratio Analysis) มีอัตราส่วนสำคัญที่ใช้ในการวิเคราะห์ฐานะและผลการดำเนินงานในด้านต่าง ๆ ดังนี้

- สภาพคล่อง
- สมรรถภาพในการหากำไร
- ความสามารถชำระหนี้
- นโยบายทางการเงิน

ตารางแสดงการวิเคราะห์อัตราส่วนทางการเงิน

อัตราส่วน	ความหมาย
<p>1. อัตราส่วนที่ใช้วัดสภาพคล่อง (Liquidity Ratios)</p> <p>1.1 อัตราส่วนสภาพคล่อง</p> $= \frac{\text{สินทรัพย์หมุนเวียน}}{\text{หนี้สินหมุนเวียน}}$ <p>1.2 อัตราส่วนสภาพคล่องตัวเร็ว</p> $= \frac{\text{สินทรัพย์หมุนเวียน} - \text{สินค้าคงเหลือ}}{\text{หนี้สินหมุนเวียน}}$	<p>อัตราส่วนนี้ใช้วัดความสามารถและความพอเพียงของสินทรัพย์หมุนเวียนในการชำระหนี้สินหมุนเวียนในขณะปัจจุบัน ค่าที่คำนวณได้ยิ่งสูงมากเพียงใด จะแสดงถึงความสามารถในการชำระหนี้สินระยะสั้นที่สูงเพียงนั้น</p> <p>อัตราส่วนนี้ใช้วัดความสามารถในการชำระหนี้สินหมุนเวียนในขณะปัจจุบันโดยสินทรัพย์หมุนเวียนเร็ว อัตราส่วนนี้ถ้ามีค่ามากกว่า 1 จะแสดงถึงการมีสภาพคล่องสูง แต่ถ้ามีค่าน้อยกว่า 1 จะแสดงถึงสภาพคล่องต่ำ</p>

อัตราส่วน	ความหมาย
<p>1.3 อัตราส่วนหมุนเวียนของลูกหนี้</p> $= \frac{\text{ขายสุทธิ}}{\text{ลูกหนี้การค้าถัวเฉลี่ย}}$	<p>ใช้วัดอัตราการหมุนเวียนของลูกหนี้ ถ้าธุรกิจมีการหมุนเวียนของลูกหนี้สูงมาก จะแสดงถึงความสามารถในการบริหารด้านลูกหนี้ที่ดีมีการชำระหนี้คืนเร็ว</p> <p>อัตราส่วนนี้สามารถนำมาคำนวณเพื่อหาระยะเวลาในการชำระหนี้ หรือระยะเวลาในการให้เครดิตเฉลี่ยได้ โดยคำนวณจาก</p> $\frac{\text{ลูกหนี้การค้าถัวเฉลี่ย}}{\text{ขายสุทธิ}} \times 360 \text{ วัน}$
<p>1.4 อัตราส่วนหมุนเวียนของสินค้าคงเหลือ</p> $= \frac{\text{ต้นทุนขาย}}{\text{สินค้าคงเหลือถัวเฉลี่ย}}$	<p>ใช้ในการวัดอัตราการหมุนเวียนของสินค้าคงเหลือ ค่าที่คำนวณได้ยิ่งสูงมากจะแสดงถึงอัตราการหมุนเวียนของสินค้าที่ดีมาก มีการบริหารงานด้านการขายและการจัดการสินค้าคงเหลือที่มีประสิทธิภาพ</p> <p>อัตราส่วนนี้สามารถนำไปคำนวณหาระยะเวลาเฉลี่ยเป็นวัน ที่กิจการถือสินค้านั้นไว้เพื่อการจำหน่าย โดยการคำนวณจาก</p> $\frac{\text{สินค้าคงเหลือถัวเฉลี่ย}}{\text{ต้นทุนขาย}} \times 360 \text{ วัน}$
<p>2. อัตราส่วนที่ใช้วัดความสามารถในการหากำไร (Profitability Ratios)</p>	

อัตราส่วน	ความหมาย
<p>2.1 อัตราส่วนกำไรก่อนดอกเบี้ยจ่ายและภาษีเงินได้ต่อยอดขายสุทธิ</p> $= \frac{\text{กำไรก่อนหักดอกเบี้ยจ่ายและภาษีเงินได้}}{\text{ยอดขายสุทธิ}}$	<p>อัตราส่วนนี้ใช้สำหรับวัดผลการดำเนินงาน โดยแสดงให้เห็นถึงรายได้จากการดำเนินงานก่อนหักดอกเบี้ยจ่ายและภาษีเงินได้เปรียบเทียบกับยอดขายสุทธิหรือรายได้สุทธิ</p>
<p>2.2 อัตราส่วนกำไรก่อนดอกเบี้ยจ่ายและภาษีเงินได้ต่อสินทรัพย์รวมถัวเฉลี่ย</p> $= \frac{\text{กำไรก่อนหักดอกเบี้ยจ่ายและภาษีเงินได้}}{\text{สินทรัพย์รวมถัวเฉลี่ย}}$	<p>อัตราส่วนนี้ใช้ในการวิเคราะห์ผลตอบแทนจากการดำเนินงานเทียบกับสินทรัพย์รวมทั้งหมดของธุรกิจ เพื่อพิจารณาว่ากิจการได้ใช้สินทรัพย์ในการก่อให้เกิดผลตอบแทนอย่างมีประสิทธิภาพเพียงไร โดยไม่คำนึงถึงว่าเงินทุนจะได้มาจากแหล่งภายในหรือภายนอกธุรกิจ</p>
<p>2.3 อัตราส่วนกำไรสุทธิต่อส่วนของผู้ถือหุ้นถัวเฉลี่ย</p> $= \frac{\text{กำไรสุทธิ}}{\text{ส่วนของผู้ถือหุ้นถัวเฉลี่ย}}$	<p>อัตราส่วนนี้ใช้วัดความสามารถในการหากำไรจากการดำเนินงานเทียบกับส่วนของผู้ถือหุ้นถัวเฉลี่ย เพื่อพิจารณาว่ากิจการได้ใช้เงินทุนก่อให้เกิดผลตอบแทนอย่างมีประสิทธิภาพมากน้อยเพียงใด การวิเคราะห์อัตราส่วนนี้ควรพิจารณาเปรียบเทียบกับส่วนของกิจการในปีก่อน และเปรียบเทียบกับของกิจการอื่นที่ประกอบธุรกิจประเภทเดียวกันหรือเทียบกับอัตราส่วนตามแผนงานที่จัดทำไว้ด้วย</p>
<p>3. อัตราส่วนที่ใช้วัดความสามารถในการชำระหนี้ (Solvency Ratios)</p> <p>3.1 อัตราส่วนหนี้สินรวมต่อสินทรัพย์รวม</p>	<p>อัตราส่วนนี้ใช้วัดว่า ธุรกิจใช้เงินทุนส่วนใหญ่มากจากแหล่งภายในหรือแหล่งภายนอก และมีอัตราส่วนเป็นเท่าใด ซึ่งจะคำนวณ</p>

อัตราส่วน	ความหมาย
$= \frac{\text{หนี้สินรวม}}{\text{สินทรัพย์รวม}}$	<p>หาได้จาก การเปรียบเทียบหนี้สินรวมกับสินทรัพย์รวมของกิจการ</p>
<p>3.2 อัตราส่วนหนี้สินรวมต่อส่วนของผู้ถือหุ้น</p> $= \frac{\text{หนี้สินรวม}}{\text{ส่วนของผู้ถือหุ้น}}$	<p>ใช้วัดอัตราส่วนของเงินทุนภายนอกเทียบกับเงินทุนของกิจการเอง เพื่อพิจารณาว่ากิจการมีหนี้สินมากน้อยเพียงใดเมื่อเทียบกับส่วนของผู้ถือหุ้น</p>
<p>3.3 อัตราส่วนกำไรก่อนดอกเบี้ยจ่ายและภาษีเงินได้ต่อดอกเบี้ยจ่าย</p> $= \frac{\text{กำไรก่อนหักดอกเบี้ยจ่ายและภาษีเงินได้}}{\text{ดอกเบี้ยจ่าย}}$	<p>อัตราส่วนนี้จะแสดงถึงความสามารถในการชำระดอกเบี้ยเงินกู้ของกิจการ อัตราส่วนนี้ยิ่งสูงมากเท่าใดยิ่งแสดงถึงความสามารถในการชำระหนี้เงินกู้และดอกเบี้ยจ่ายมากเท่านั้น</p>
<p>4. อัตราส่วนอื่น ๆ (Overall Measure)</p>	
<p>4.1 อัตราส่วนกำไรต่อหุ้น</p> $= \frac{\text{กำไรสุทธิ}}{\text{จำนวนหุ้นสามัญทั้งหมด}}$	<p>อัตราส่วนนี้จะใช้วัดผลตอบแทนสุทธิจากการดำเนินงานเปรียบเทียบกับจำนวนหุ้นสามัญทั้งหมด เพื่อดูว่ากิจการสามารถหากำไรได้เป็นอัตราเท่าไรเมื่อเทียบกับต้นทุนสามัญกิจการที่มีกำไรต่อหุ้นสูงจะแสดงถึงประสิทธิภาพในการหากำไรที่ดี อัตราส่วนนี้จะมีประโยชน์มากสำหรับการพิจารณาตัดสินใจลงทุนซื้อหุ้นของกิจการใดกิจการหนึ่ง</p>

อัตราส่วน	ความหมาย
<p>4.2 อัตราส่วนเงินปันผลจ่ายต่อกำไรสุทธิ</p> $= \frac{\text{เงินปันผลจ่าย}}{\text{กำไรสุทธิ}}$	<p>อัตราส่วนนี้จะแสดงถึงนโยบายของกิจการในการจ่ายเงินปันผล โดยการเปรียบเทียบเงินปันผลจ่ายกับกำไรสุทธิของงวดนั้น ถ้าอัตราส่วนที่คำนวณได้มีค่ามากแสดงว่า กิจการได้ใช้เงินกำไรเพื่อจ่ายเป็นเงินปันผลมากกว่าที่จะให้คงเหลือไว้เพื่อการสำรองไว้เป็นทุนในการดำเนินงานหรือขยายกิจการ</p>
<p>4.3 อัตราส่วนหมุนเวียนของสินทรัพย์ถาวร</p> $= \frac{\text{ขายสุทธิ}}{\text{สินทรัพย์ถาวรถัวเฉลี่ย}}$	<p>ใช้วัดประสิทธิภาพในการใช้สินทรัพย์ถาวรของกิจการเพื่อการแสวงหารายได้ ถ้าอัตราส่วนที่สูงจะแสดงถึงการใช้สินทรัพย์ถาวรให้เกิดรายได้อย่างมีประสิทธิภาพที่ดี แต่ถ้าอัตราส่วนสูงขึ้นมากจะมีความหมายถึงการขยายตัวอย่างมากของธุรกิจ อาจมีความจำเป็นในการจัดหาสินทรัพย์ถาวรเพิ่มเพื่อรองรับการเจริญเติบโตของกิจการในอนาคต</p>
<p>4.4 อัตราส่วนผลตอบแทนต่อเงินลงทุนรวมถัวเฉลี่ย</p> $= \frac{\text{กำไรก่อนหักดอกเบี้ยจ่ายและภาษีเงินได้}}{\text{ส่วนของผู้ถือหุ้นถัวเฉลี่ย + หนี้สินระยะยาวถัวเฉลี่ย}}$	<p>อัตราส่วนนี้ใช้ประเมินในการคำนวณหาอัตราผลตอบแทนจากเงินลงทุนทั้งหมดของกิจการ ซึ่งรวมถึงเงินลงทุนของกิจการเอง คือ ส่วนของผู้ถือหุ้นและเงินลงทุนจากภายนอก ซึ่งเป็นหนี้สินระยะยาวของกิจการ แต่ไม่นับรวมถึงหนี้สินหมุนเวียน ผลที่คำนวณได้จะแสดงให้เห็นว่า กิจการได้ใช้เงินลงทุนเพื่อหากำไรได้อย่างมีประสิทธิภาพเพียงไร</p>

1.2.2.2 การวิเคราะห์งบกระแสเงินสด (Cash Flow Analysis) และการวิเคราะห์งบแสดงแหล่งที่มาและใช้ไปของเงินทุน (Funds Flow Analysis)

นอกจากการวิเคราะห์อัตราส่วนทางการเงินแล้ว สำหรับการให้กู้ยืมระยะปานกลางหรือระยะยาว ก็ควรจะทำการวิเคราะห์งบกระแสเงินสด งบแสดงแหล่งที่มาและใช้ไปของเงินทุน โดยเฉพาะงบกระแสเงินสดจะมีความสำคัญมาก ซึ่งจะแสดงให้เห็นถึงแหล่งที่มาและใช้ไปของเงินสด ว่าเงินทุนที่ได้มาจากแหล่งภายในหรือภายนอกธุรกิจ เพื่อพิจารณาดูประสิทธิภาพในการจัดการด้านเงินทุน โดยปกติการจัดทำงบกระแสเงินสด และงบแสดงแหล่งที่มาและใช้ไปของเงินทุน ทำได้โดยการเปรียบเทียบงบการเงิน ตั้งแต่สองงวดขึ้นไป โดยวิธีการดังนี้

1.2.2.2.1 แหล่งที่มาของเงินทุน

- การลดลงในสินทรัพย์
- การเพิ่มขึ้นในหนี้สิน
- การเพิ่มขึ้นในส่วนของผู้ถือหุ้น

1.2.2.2.2 แหล่งที่ใช้ไปของเงินทุน

- การเพิ่มขึ้นในสินทรัพย์
- การลดลงในหนี้สิน
- การลดลงในส่วนของผู้ถือหุ้น

1.2.2.3 การวิเคราะห์แนวโน้ม (Trend Analysis)

ควรทำการวิเคราะห์สำหรับรายการสำคัญ ๆ ที่ปรากฏในงบการเงิน คือสินทรัพย์ หนี้สินแต่ละประเภท รายได้รายจ่ายที่สำคัญ ตลอดจนกำไรหรือขาดทุน เพื่อให้ทราบถึงความเคลื่อนไหวเปลี่ยนแปลงเกี่ยวกับผลการดำเนินงานและฐานะการเงินของธุรกิจได้ดียิ่งขึ้น โดยปกติการวิเคราะห์แนวโน้มจะทำการเปรียบเทียบข้อมูลในอดีต 5 ปีขึ้นไป

2. เงินทุน (Capital) เป็นปัจจัยที่สำคัญหนึ่ง ซึ่งกิจการต้องการทราบเพื่อพิจารณาเกี่ยวกับโครงสร้างของเงินทุนของผู้ยืมกู้ว่า ผู้ยืมกู้ได้ใช้เงินทุนของตนเองเพื่อการดำเนินธุรกิจไหม่มากนักน้อยเพียงใด ซึ่งตามปกติแล้วกิจการจะพิจารณาให้กู้ยืมแก่ผู้ยืมกู้ที่มีเงินทุนของตนเองไม่ต่ำกว่าร้อยละ 50 ของเงินทุนทั้งหมด ทั้งนี้เนื่องจากธุรกิจที่มีโครงสร้างของ

เงินทุนประกอบด้วยหนี้สินเป็นส่วนใหญ่ ย่อมจะมีความเสี่ยงสูงกว่าธุรกิจที่มีเงินทุนส่วนใหญ่มาจากส่วนของผู้ถือหุ้น ซึ่งผู้ถือหุ้นหนี้สินมากอยู่แล้ว จะต้องรับภาระหนักในการชำระหนี้คืนจนอาจก่อให้เกิดปัญหาในภายหลังได้ง่าย

3. ความเต็มใจชำระหนี้ (Character) กิจการจะต้องพิจารณาลักษณะและอุปนิสัยของผู้กู้เป็นสำคัญ ซึ่งจะแสดงให้เห็นถึงความตั้งใจในการชำระหนี้คืน และความรับผิดชอบต่อภาระหนี้สินที่มีอยู่ ทั้งนี้เพราะผู้ขอกู้บางรายมีความสามารถในการชำระหนี้ แต่มีลักษณะนิสัยไม่ค่อยอยากชำระหนี้ นอกจากจะมีการทวงถามหลาย ๆ ครั้ง ลูกค้ำประเภทนี้ทำให้กิจการต้องเสียเวลาและค่าใช้จ่ายโดยไม่จำเป็น กิจการจึงควรรวบรวมข้อมูลให้ได้รายละเอียดและข้อเท็จจริงเกี่ยวกับผู้ขอกู้

กรณีที่ผู้กู้เป็นบุคคลธรรมดา อาจทำการสอบถามข้อมูลของผู้ขอกู้ได้จากการพูดคุยอย่างเป็นกันเอง หรือสอบถามจากผู้อื่นเพื่อให้ได้รายละเอียดมากที่สุด ซึ่งจะช่วยให้อาจพิจารณาตัดสินใจการให้กู้ยืมได้อย่างมีประสิทธิภาพมากขึ้น ข้อมูลต่าง ๆ ที่ควรทราบได้แก่ อายุ ประวัติการทำงาน ประวัติครอบครัว บุคลิกลักษณะ อุปนิสัยของลูกค้ำ ตลอดจนชื่อเสียงและตำแหน่งหน้าที่การงาน เป็นต้น กรณีที่กู้ยืมเงินเพื่อนำไปประกอบธุรกิจ ควรสอบถามเหตุผลในการเลือกประกอบการ พิจารณาถึงความชำนาญงานและประสบการณ์ของผู้ขอกู้ในการดำเนินธุรกิจนั้น ๆ และสอบถามถึงแผนการชำระหนี้คืนด้วย

กรณีที่ผู้ขอกู้เป็นนิติบุคคลจะต้องพิจารณาบุคลิกลักษณะ ชื่อเสียงในวงธุรกิจของผู้บริหารของกิจการนั้น ๆ และควรพิจารณาถึงการจัดการ การควบคุมการดำเนินงานและความมั่นคงของกิจการนั้น ๆ ด้วย ถ้าผู้ขอกู้เป็นกิจการอุตสาหกรรม ก็อาจออกไปตรวจเยี่ยมชมโรงงาน เพื่อให้ได้รับทราบข้อมูลเพิ่มเติมด้วย

4. หลักประกัน (Collateral) ในการให้กู้ยืมนั้น กิจการในฐานะผู้ให้กู้ยืมย่อมคาดหวังว่าจะได้รับชำระหนี้คืนจากผู้กู้ แต่ในขณะที่เดียวกันกิจการก็ต้องคำนึงถึงความเสี่ยงในกรณีที่ความผิดพลาดล้มเหลวในการดำเนินงานของลูกหนี้ที่อาจเกิดขึ้นได้ ซึ่งอาจเนื่องมาจากความสามารถในการจัดการของลูกหนี้เอง หรือการเปลี่ยนแปลงของภาวะเศรษฐกิจ กิจการจึงควรพิจารณาถึงหลักประกันการกู้ยืมเพื่อลดความเสี่ยงลงด้วย หลักประกันต่าง ๆ ที่ใช้เป็นประกันการให้กู้ยืม อาจเป็นอสังหาริมทรัพย์ หรือเป็นหลักทรัพย์อื่น เช่นที่ดิน อาคาร รถยนต์และเครื่องจักร เป็นต้น ซึ่งกิจการจะต้องทำการสำรวจสถานที่ตั้ง สภาพของหลักทรัพย์

และประเมินราคาตามสภาพหลักทรัพย์นั้น กรณีที่ไปบุคคลค้าประกันก็จะต้องพิจารณาถึงฐานะและชื่อเสียงในสังคมของผู้ค้าประกันประกอบการพิจารณาด้วย ในการพิจารณาเกี่ยวกับหลักประกันนี้จะต้องคำนึงถึงราคาตลาดของหลักทรัพย์ กรรมสิทธิ์ ความยากง่ายในการขาย ค่าใช้จ่ายในการขายหรือดูแลรักษาด้วย อย่างไรก็ตาม กิจการมิได้มุ่งหวังที่จะได้กรรมสิทธิ์ในหลักประกันเหล่านั้นแต่ประการใด ทั้งนี้กิจการต้องการได้รับชำระหนี้คืนตามข้อตกลงเท่านั้น หลักประกันจึงเป็นเพียงสิ่งที่ยช่วยลดความเสี่ยงของกิจการ ดังนั้น หากผู้ขอกู้มีความสามารถในการชำระหนี้ได้ หรือโครงการที่ขอเงินกู้มีความเป็นไปได้ที่จะประสบความสำเร็จค่อนข้างน้อย แม้จะมีหลักประกันค้ำประกันกิจการก็อาจปฏิเสธคำขอกู้นั้นได้ หลักประกันจึงไม่ได้เป็นสิ่งสำคัญที่สุดในการพิจารณาให้กู้ยืม

กิจการอาจให้กู้ยืมโดยไม่เรียกหลักประกันเลยก็ได้ เมื่อได้พิจารณาถึงความมั่นคงของผู้กู้ ความสามารถในการชำระหนี้ในอดีตและที่คาดได้ในอนาคต รายได้ของผู้กู้และฐานะการเงินของผู้กู้โดยละเอียดรอบคอบ ซึ่งกิจการมีความแน่ใจในความตั้งใจและความสามารถในการชำระหนี้คืนของผู้กู้ได้เป็นอย่างมากแล้ว โดยปกติกิจการจะให้กู้ในกรณีนี้แก่บุคคลที่มีหลักทรัพย์และมั่งคั่งมั่นคง มีรายได้สูงและสามารถชำระหนี้ได้ทันที สำหรับนิติบุคคลจะต้องเป็นบริษัทที่มีผลการดำเนินงานที่ผ่านมาเป็นที่น่าพอใจ มีกำไรสม่ำเสมอ มีชื่อเสียงดี เป็นที่ยอมรับกันทั่วไป มีความสามารถในการชำระหนี้สูง และมีฐานะการเงินมั่นคง สำหรับนิติบุคคลทั่วไปก็มักจะให้กรรมการผู้มีอำนาจทำการแทนบริษัท ค้าประกันส่วนตัวได้ด้วย

5. ภาวะเศรษฐกิจ (Condition) ภาวะเศรษฐกิจปัจจุบันมีความผันผวนค่อนข้างมาก กิจการจึงต้องติดตามภาวะเศรษฐกิจซึ่งอยู่นอกเหนือการควบคุมโดยใกล้ชิด รวมถึงสภาพแวดล้อมต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง เช่น เหตุการณ์ต่าง ๆ นโยบายของรัฐบาล ภัยธรรมชาติ เป็นต้น ทั้งนี้เพื่อให้การพิจารณาอนุมัติเงินให้กู้เป็นไปด้วยความระมัดระวังรอบคอบมากยิ่งขึ้น สามารถหลีกเลี่ยงการให้กู้ยืมแก่ธุรกิจที่มีความเสี่ยงสูง แม้ว่ากิจการไม่อาจจะพยากรณ์เหตุการณ์ต่าง ๆ ล่วงหน้าได้ แต่การติดตามข่าวสารและการคาดคะเนที่เหมาะสมก็จะช่วยในการตัดสินใจให้กู้ยืมมีความผิดพลาดและมีความเสี่ยงน้อยลง การทราบความเคลื่อนไหวของภาวะเศรษฐกิจทั้งโดยส่วนรวมและในระดับท้องถิ่น ยังจะช่วยให้ทราบถึงฐานะของกิจการของลูกค้าได้ดียิ่งขึ้น ซึ่งจะช่วยให้กิจการสามารถพิจารณาแนวทางการแก้ไขปัญหาที่อาจเกิดขึ้นได้อย่างทันท่วงที

หลักประกันการให้กู้ยืม

โดยทั่วไปทรัพย์สินที่ธุรกิจ เงินทุนและหลักทรัพย์รับเป็นหลักประกัน จะต้องเป็นหลักทรัพย์ที่มีมูลค่าคุ้มหนี้ ไม่เสื่อมราคาหรือสภาพเร็ว สามารถซื้อขายในท้องตลาดได้ง่าย เพื่อป้องกันความยุ่งยากในการจำหน่ายภายหลัง ในการประเมินราคาหลักทรัพย์จะพิจารณาตามราคาขั้นต่ำที่ซื้อขายกันในท้องตลาด โดยจำนวนเงินที่อนุมัติให้กู้ยืมจะต่ำกว่ามูลค่าของหลักทรัพย์ที่ประเมินราคาไว้ ซึ่งอาจจะเป็นร้อยละ 50-70 ของมูลค่าหลักทรัพย์นั้น ทั้งนี้ เพื่อให้แน่ใจว่ากิจการจะไม่ได้ได้รับความเสียหาย หากมีความจำเป็นต้องมีการบังคับให้ลูกหนี้ชำระหนี้ ซึ่งถ้าหลักทรัพย์ที่เป็นหลักประกันมีมูลค่าคุ้มหนี้แล้ว ก็จะช่วยให้กิจการไม่ต้องเสียเวลาและค่าใช้จ่ายเพิ่ม ในการใช้สิทธิเรียกร้องในทรัพย์สินอื่นของลูกหนี้เพื่อชำระส่วนที่ขาด ซึ่งจะเพิ่มความยุ่งยากให้แก่กิจการมากขึ้นโดยไม่จำเป็น

หลังจากที่กิจการเห็นสมควรตามคำขอกู้เงิน ก็จะให้เจ้าหน้าที่ทำการสำรวจสภาพหลักทรัพย์ที่นำมาใช้เป็นหลักประกัน บันทึกรายละเอียดต่าง ๆ เกี่ยวกับหลักทรัพย์ไว้ในรายงานการสำรวจหลักทรัพย์ และประเมินราคาหลักทรัพย์นั้น เมื่อได้อนุมัติให้กู้แล้วก็จะดำเนินการจดทะเบียนจำนองหรือโอนกรรมสิทธิ์หลักทรัพย์ที่เสนอเป็นหลักประกันนั้นไว้ต่อกิจการ เพื่อลดความเสี่ยงของกิจการดังกล่าวมาแล้ว หลักประกันต่าง ๆ อาจแบ่งได้เป็น 4 ประเภทคือ

1. อสังหาริมทรัพย์ เป็นหลักทรัพย์ที่กิจการจะพิจารณาเป็นอันดับแรก หลังจากรับคำขอกู้แล้ว กิจการจะสำรวจสภาพหลักทรัพย์ ทำแผนที่แสดงตำแหน่งที่ดินและสิ่งปลูกสร้าง และประเมินราคาหลักทรัพย์ การประเมินราคาอสังหาริมทรัพย์โดยทั่วไปจะใช้ราคาประเมินของกรมที่ดินเป็นเกณฑ์ ซึ่งจะมีมูลค่าต่ำกว่าราคาซื้อขายจริงในท้องตลาด ในการประเมินราคาหลักประกันนี้จะแยกราคาประเมินของที่ดินและสิ่งปลูกสร้างจากกัน ในกรณีที่สิ่งปลูกสร้างบนที่ดินนั้น และมูลค่าที่ดินไม่คุ้มกับจำนวนเงินให้กู้แล้ว ก็จะต้องกำหนดให้ผู้กู้ทำประกันภัยสิ่งปลูกสร้างนั้น โดยยกผลประโยชน์ตามกรรมธรรม์ให้แก่กิจการ เพื่อประกันความเสี่ยงอีกชั้นหนึ่งด้วย จำนวนเงินให้กู้ยืมมักจะเป็นมูลค่าประมาณร้อยละ 50-70 ของราคาประเมิน ในบางกิจการที่มีนโยบายการให้กู้ยืมและให้เครดิตที่ระมัดระวังมาก ก็อาจกำหนดวงเงินอนุมัติที่ต่ำกว่า เพื่อให้มีความเสี่ยงน้อยลง ทั้งนี้เพราะในกรณีที่จำเป็นต้องบังคับจำนองเพื่อชำระหนี้ ราคาที่ขายได้ อาจไม่เพียงพอกับยอดหนี้และดอกเบี้ยค้างชำระ ซึ่งธุรกิจ เงินทุนและหลักทรัพย์มีภาระในการจำหน่าย ตามมาตรา 20 แห่งพระราชบัญญัติการประกอบธุรกิจเงินทุน ธุรกิจหลักทรัพย์ และ

ธุรกิจเครดิตฟองซิเอร์ พ.ศ. 2522 ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชกำหนดแก้ไขเพิ่มเติมพระราชบัญญัติการประกอบธุรกิจเงินทุน ธุรกิจหลักทรัพย์ และธุรกิจเครดิตฟองซิเอร์ พ.ศ. 2522 พ.ศ. 2526 และ พ.ศ. 2528 ซึ่งกำหนดให้บริษัทเงินทุนต้องจำหน่ายอสังหาริมทรัพย์ที่ได้มาจากการชำระหนี้ การประกันการให้กู้ยืม หรือการซื้ออสังหาริมทรัพย์ที่รับจำนองไว้จากการขายทอดตลาด โดยคำสั่งศาลหรือเจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์ ภายใน 3 ปีนับแต่วันที่อสังหาริมทรัพย์นั้นตกมาเป็นของบริษัทเงินทุน หรือภายในกำหนดเวลานานกว่านั้นตามที่ได้รับอนุญาตจากธนาคารแห่งประเทศไทย

อสังหาริมทรัพย์ที่จะใช้เป็นหลักประกันจะต้องทำการจดทะเบียนให้เรียบร้อย ซึ่งถ้าเป็นโฉนดที่ดิน โฉนดตราจองก็จะจดทะเบียนที่สำนักงานที่ดินจังหวัดหรือกรมที่ดิน ถ้าเป็นหนังสือรับรองการทำประโยชน์ (น.ส. 3ก) จะต้องจดทะเบียนจำนอง ณ ที่ว่าการอำเภอในการรับจำนองอสังหาริมทรัพย์นี้ จะต้องตรวจสอบให้แน่ใจว่า กรรมสิทธิ์ในอสังหาริมทรัพย์ดังกล่าวนี้ เป็นของผู้จำนองจริงหรือไม่ ถ้าอสังหาริมทรัพย์ที่จำนองไม่ใช่เป็นกรรมสิทธิ์ของผู้กู้เองก็ต้องให้ เจ้าของกรรมสิทธิ์ในอสังหาริมทรัพย์นั้นทำสัญญาค้ำประกันยินยอมให้ทำอสังหาริมทรัพย์นั้นเป็นประกันหนี้ดังกล่าวพร้อมทั้งจดทะเบียนจำนองไว้ด้วย

2. อสังหาริมทรัพย์ โดยทั่วไปอสังหาริมทรัพย์ที่กิจการรับเป็นหลักประกันหนี้ มักจะเป็นอสังหาริมทรัพย์ที่มีมูลค่าสูง ซึ่งต้องจดทะเบียนจำนองหรือโอนกรรมสิทธิ์เป็นหนังสือต่อเจ้าหน้าที่อสังหาริมทรัพย์ดังกล่าวนี้ เช่น เครื่องจักร รถยนต์ เป็นต้น ในกรณีที่ผู้กู้นำเอาเครื่องจักรมาเป็นประกันหนี้ จะต้องจดทะเบียนจำนองต่อพนักงานเจ้าหน้าที่ ณ สำนักงานทะเบียนเครื่องจักรกลางหรือสำนักงานทะเบียนเครื่องจักรประจำจังหวัด เครื่องจักรที่เป็นหลักประกันควรเป็นเครื่องจักรจดทะเบียนกรรมสิทธิ์ตามพระราชบัญญัติจดทะเบียนเครื่องจักร พ.ศ. 2514 ซึ่งจะมีหนังสือสำคัญแสดงการจดทะเบียนเครื่องจักรและกรรมสิทธิ์ในเครื่องจักรนั้น กรณีที่ใช้รถยนต์เป็นหลักประกัน ซึ่งเป็นที่นิยมกันทั่วไปในการให้สินเชื่อ จะต้องแน่ใจว่าได้มีการโอนหรือจดทะเบียนแสดงกรรมสิทธิ์ในรถยนต์นั้นให้แก่กิจการแล้ว ซึ่งถ้าเป็นรถยนต์นั่งหรือรถบรรทุกขนาดเล็กก็ต้องจดทะเบียนกรรมสิทธิ์ที่กองทะเบียนกรุงเทพฯ หรือแผนกทะเบียนประจำจังหวัด ถ้าเป็นรถบรรทุกขนาดกลางขึ้นไปก็ต้องจดทะเบียนต่อกรมการขนส่งทางบกหรือสำนักงานขนส่งจังหวัด

3. ตราสารทางการเงินอื่น เป็นหลักทรัพย์ประเภทหนึ่งซึ่งมีการนำเอามาใช้เป็นหลักประกันหนี้ ตราสารทางการเงินเหล่านี้ได้แก่

3.1 หุ้น ที่จะใช้เป็นหลักประกันควรเป็นหุ้นบริษัทที่มีความมั่นคง เชื่อถือได้ ซึ่งผู้ที่จะต้องดำเนินการชำระค่าไບหุ้นพร้อมทั้งส่งมอบใบหุ้นที่ชำระค่าไวก่กิจการ และต้องมีการจดทะเบียนการชำระค่าไวในทะเบียนผู้ถือหุ้นของบริษัทนั้น กิจการจึงต้องขอคำยืนยันการจดทะเบียนชำระค่าไบเป็นหนังสือจากบริษัทผู้ออกหุ้นนั้นด้วย ในส่วนที่เกี่ยวกับการรับหุ้นเป็นหลักประกันนั้น ตามมาตรา 20 (4) แห่งพระราชบัญญัติการประกอบธุรกิจเงินทุน ธุรกิจหลักทรัพย์และธุรกิจเครดิตฟองซิเอร์ แก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชกำหนด พ.ศ. 2526 และ พ.ศ. 2528 ได้กำหนดมิให้บริษัทเงินทุนมีหุ้นในบริษัทจำกัดเป็นจำนวนเกินร้อยละ 10 ของจำนวนหุ้นที่ชำระค่าไวได้แล้ว ทั้งหมดของบริษัทจำกัดนั้น เว้นแต่จะได้รับความเห็นชอบจากธนาคารแห่งประเทศไทย ในการให้ความเห็นชอบธนาคารแห่งประเทศไทยจะกำหนดเงื่อนไขใด ๆ ก็ได้ ดังนั้น การรับหุ้นเป็นหลักประกันจะต้องพิจารณาว่า จำนวนหุ้นที่วางเป็นหลักประกันไม่ควรมีจำนวนเกินข้อกำหนดข้างต้น เพราะถ้าหุ้นต้องตกเป็นของกิจการในกรณีที่ถูกหนีไม่ชำระหนี้แล้ว ก็จะเป็นการกระทำที่ขัดกับบทบัญญัติดังกล่าว ขอกจากนี้ตามมาตรา 20 (3) ยังห้ามมิให้บริษัทเงินทุนรับหุ้นของบริษัทเงินทุนนั้น เป็นประกันการให้กู้ยืม หรือรับหุ้นของบริษัทเงินทุนจากบริษัทเงินทุนอื่น เป็นประกันการให้กู้ยืมด้วย

3.2 พันธบัตรรัฐบาลหรือหลักทรัพย์ที่รัฐบาลค้ำประกัน เป็นหลักทรัพย์ชนิดหนึ่งที่ ใช้เป็นหลักประกันการให้กู้ยืม ซึ่งโดยปกติจะให้กู้ในอัตราร้อยละ 80-90 ของมูลค่าที่ตราไว้ ในการชำระพันธบัตรรัฐบาลนี้จะต้องมีการจดทะเบียนชำระค่าไบตามระเบียบของธนาคารแห่งประเทศไทยด้วย

3.3 ตัวสัญญาไบเงินของกิจการ การไบตัวสัญญาไบเงินของกิจการเอง เป็นหลักประกันหนึ่งนั้น อาจกระทำได้โดยการให้ชำระค่าตัวสัญญาไบเงินนั้นไว้กับกิจการ ตามแต่กรณี ว่าลูกค้ต้องการนำมาเป็นประกันหนึ่งของตนเองหรือผู้อื่น ทั้งนี้โดยการให้ลูกค้บันทึกหลักฐานส่งตัวสัญญาไบเงินนั้น แสดงว่าได้ชำระค่าไบเป็นประกันหนึ่งตามสัญญาฉบับใด และให้ลูกค้ทำหนังสือให้ความยินยอมในการนำเอาเงินตามตัวสัญญาไบเงินนี้หักชำระหนี้ได้ หรือทำหนังสือมอบอำนาจในการถอนตัวสัญญาไบเงิน กรณีที่เป็นการนำเอาตัวสัญญาไบเงินเป็นประกันหนึ่งบุคคลอื่นก็ควรให้ลูกค้บันทึกหลักฐานค้ประกันผู้กู้ พร้อมทั้งหนังสือมอบอำนาจให้ถอนตัวสัญญาไบเงินไว้ด้วย ตามปกติกิจการจะให้กู้ได้เต็มจำนวนของมูลค่าตามตัว และจะยึดตัวสัญญาไบเงินนั้นไว้เป็นประกัน ผู้ถือตัวจะถอนตัวได้ก็ต่อเมื่อภาระการค้ประกันนั้นได้สิ้นสุดลงแล้ว

3.4 สิทธิการเช่า ในบางกรณีผู้กู้อาจมอบสิทธิการเช่าอาคารเป็นประกันหนี้ เมื่อกิจการได้พิจารณาแล้วเห็นสมควรให้กู้ได้ ก็จะทำให้ผู้กู้ที่หนังสือมอบสิทธิการเช่าอาคารเป็นประกันต่อกิจการ และให้ผู้กู้กับผู้ให้เช่าที่หนังสือยินยอมให้โอนสิทธิการเช่านั้นได้ ตามปกติ แล้วการให้กู้ยืมโดยการโอนสิทธิการเช่าเป็นประกันนั้น จะต้องพิจารณาสัทธิการเช่านี้ว่ามี ระยะเวลาานกว่า 5 ปี ระยะเวลาในการชำระหนี้ไม่ควรเกิน 3 ปี และสิทธิการเช่านี้ควร เป็นการเช่าจากหน่วยงานราชการหรือสำนักงานทรัพย์สินส่วนพระมหากษัตริย์เท่านั้น

3.5 สิทธิเรียกร้อง ในกรณีผู้กู้ต้องการโอนสิทธิเรียกร้องการรับเงินเป็น ประกันถ้ากิจการพิจารณาจนแน่ใจได้ว่าจะสามารถรับเงินตามสิทธิเรียกร้องได้แน่นอนแล้ว ก็อาจให้กู้ยืมโดยรับโอนสิทธิเรียกร้องการรับเงินนั้นเป็นประกันหนี้ได้ ทั้งนี้กิจการจะต้องขอ คำยืนยันเป็นหนังสือจากคู่สัญญาตามสิทธินั้น ซึ่งโดยมากมักจะเป็นหน่วยงานราชการผู้ว่าจ้าง เมฆาก่อสร้าง หรือจ้างทำของ หรืออื่นใดตามแต่กรณี

4. บุคคลค้ำประกัน กรณีที่ใช้บุคคลเป็นผู้ค้ำประกันก็ต้องพิจารณาถึงฐานะ การเงิน ความสามารถในการชำระหนี้แทนลูกหนี้ ตลอดจนชื่อเสียงในสังคมของผู้ค้ำประกัน ซึ่งอาจได้รับข้อมูลจากธนาคารที่ผู้ค้ำประกันมีเงินฝากอยู่ จากบุคคลภายนอกผู้เชื่อถือได้และ จากข่าวลือทั่วไป ในกรณีที่ผู้ค้ำประกันเป็นนิติบุคคลก็ต้องพิจารณาถึงความมั่นคงและความ สามารถในการชำระหนี้เป็นสำคัญ ตามปกติแล้วกิจการมักจะไม่ให้ใช้บุคคลค้ำประกัน แต่เพียง อย่างเดียว แต่จะต้องมีหลักประกันอื่นดังกล่าวมาแล้วทั้งหมดข้างต้น เป็นประกันหนี้อีกชั้นหนึ่ง เพื่อลดความเสี่ยงในการให้กู้ยืม

การปฏิบัติด้านเงินให้กู้ยืม

1. การให้เช่าซื้อ

1.1 ความหมาย

การเช่าซื้อเป็นระบบการซื้อสินค้าระบบหนึ่งนอกเหนือไปจากการซื้อขาย เงินสดและซื้อขายเงินเชื่อ ด้วยวิธีการเช่าซื้อลูกค้าสามารถซื้อสินค้ามาใช้ประโยชน์ได้โดย ไม่จำเป็นต้องจ่ายเงินสดเพื่อชำระราคาสินค้านั้นในทันทีทั้งหมด แต่ลูกค้าจะสามารถผ่อน ชำระค่าสินค้านั้นเป็นงวด ๆ ละเท่า ๆ กันตามสัญญาเช่าซื้อ และเมื่อลูกค้าได้ผ่อนชำระ ค่างวดจนครบแล้วก็จะได้รับโอนกรรมสิทธิ์ในสินค้านั้นมาเป็นของตนเอง

ในส่วนที่เกี่ยวกับการให้เข้าซื้อนี้ ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 572 ได้ให้ความหมายของคำว่า "เข้าซื้อ" ไว้ดังนี้ "อันว่าสัญญาเข้าซื้อนั้น คือสัญญาซึ่งเจ้าของเอาทรัพย์สินออกให้เข้าและให้คำมั่นว่าจะขายทรัพย์สินนั้น หรือว่าจะให้ทรัพย์สินนั้นตกเป็นสิทธิแก่ผู้เข้า โดยเงื่อนไขที่ผู้เข้าได้ใช้เงินเป็นจำนวนเท่านั้นเท่านี้คร่าว"

กรณีที่ผู้เข้าซื้อผิดนัดการผ่อนชำระค่างวดนั้น ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 574 ได้บัญญัติไว้ว่า "ในกรณีผิดนัดไม่ใช้เงิน 2 คราวติด ๆ กัน หรือการกระทำผิดสัญญาในข้อที่เป็นส่วนสำคัญ เจ้าของทรัพย์สินจะบอกเลิกสัญญาเสียก็ได้ ถ้าเขื่อนั้นบรรดาเงินที่ได้ใช้มาแล้วแต่ก่อนให้รับเป็นของเจ้าของทรัพย์สิน และเจ้าของทรัพย์สินชอบที่จะกลับเข้าครอบครองทรัพย์สินนั้นได้ด้วย อนึ่ง ในกรณีกระทำผิดสัญญาเพราะผิดนัดไม่ใช้เงินซึ่งเป็นคราวที่ลุดนั้น ท่านว่าเจ้าของทรัพย์สินชอบที่จะรับบรรดาเงินที่ได้ใช้มาแล้วแต่ก่อนและกลับเข้าครอบครองทรัพย์สินได้ต่อเมื่อระยะเวลาใช้เงินได้พ้นกำหนดไปอีกงวดหนึ่ง"

จากบทบัญญัติตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ที่เกี่ยวกับการให้เข้าซื้อนี้ สามารถสรุปความหมายได้ดังนี้

1.1.1 สัญญาเข้าซื้อ เป็นสัญญาที่มีบุคคลเกี่ยวข้อง 2 ฝ่ายคือ ผู้ให้เข้าซื้อฝ่ายหนึ่ง และผู้เข้าซื้ออีกฝ่ายหนึ่ง

1.1.2 ผู้ให้เข้าซื้อจะมอบสินค้าให้แก่ผู้เข้าซื้อ โดยผู้เข้าซื้อจะชำระเงินจำนวนหนึ่งครั้งแรกเรียกว่า "เงินล่วงหน้า" (Down Payment) หลังจากนั้นผู้เข้าซื้อจะต้องผ่อนชำระค่าสินค้าที่เหลือเป็นจำนวนงวด ซึ่งมีระยะเวลาเท่ากันหรือไม่เท่ากันทุกงวดก็ได้

1.1.3 กรรมสิทธิ์ในสินค้าจะเป็นของผู้ให้เข้าซื้อ และกรรมสิทธิ์ในสินค้าจะโอนไปเป็นของผู้เข้าซื้อเมื่อผู้เข้าซื้อได้ชำระเงินงวดสุดท้ายครบถ้วนแล้ว

1.1.4 ในกรณีที่ผู้เข้าซื้อผิดนัดไม่ชำระค่างวด 2 งวดติดต่อกัน ผู้ให้เข้าซื้ออาจทำการยึดสินค้าคืนได้ แต่จะต้องให้ถึงกำหนดระยะเวลาชำระค่างวดที่ 3 แล้ว

1.2 การอนุมัติให้เข้าซื้อ

เมื่อลูกค้าแสดงความประสงค์ที่จะขอเข้าซื้อสินค้าจากกิจการ ซึ่งโดยปกติแล้ว จะเป็นสินค้าประเภท สักรายวัน ทรัพย์สิน อยุ่ยนต์ ตู้เย็น โทรทัศน์ และเครื่องจักร เป็นต้น แต่ที่เป็นที่นิยมกันมากได้แก่รถยนต์ประเภทต่าง ๆ เจ้าหน้าที่จะให้ลูกค้าเขียนใบเสนอ

ขอเช่าซื้อ ซึ่งจะระบุรายละเอียดต่างๆ เกี่ยวกับตัวลูกค้าและสินค้าที่เสนอขอเช่าซื้อ เมื่อเจ้าหน้าที่ได้พิจารณาใบเสนอขอเช่าซื้อว่าเป็นไปตามหลักการพิจารณาให้เช่าซื้อเบื้องต้นแล้ว ก็จะรวบรวมใบเสนอขอเช่าซื้อ พร้อมทั้งสำเนาเอกสารต่าง ๆ ประกอบใบคำเสนอขอเช่าซื้อ อาทิเช่น บัตรประจำตัวประชาชน สำเนาทะเบียนบ้าน ทะเบียนรถยนต์หรือเอกสารแสดงกรรมสิทธิ์ในสินค้านั้น เป็นต้น ในกรณีที่ผู้ขอเช่าซื้อเป็นนิติบุคคลก็ต้องตรวจสอบ เอกสารสำคัญของนิติบุคคลนั้นให้แน่ใจได้ว่า ผู้ใดเป็นผู้มีอำนาจกระทำนิติกรรมในนามนิติบุคคลนั้นได้ จากนั้นเจ้าหน้าที่จะทำการตรวจสอบสภาพของสินค้าที่เสนอขอเช่าซื้อ เพื่อทำการประเมินราคาทรัพย์สิน พร้อมทั้งตรวจสอบความถูกต้องตรงกันของตัวสินค้า กับเอกสารแสดงกรรมสิทธิ์ แล้วทำการตรวจสอบฐานะเครดิตของผู้เสนอขอเช่าซื้อ ตลอดจนหน้าที่การงานและรายได้ จากนั้นจะทำการบันทึกรายละเอียดต่าง ๆ พร้อมทั้งเสนอความเห็นต่อคำเสนอขอเช่าซื้อสินค้ารายนี้ แล้วนำไปเสนอขอเช่าซื้อพร้อมทั้งเอกสารประกอบต่าง ๆ เสนอต่อผู้รับมอบอำนาจเพื่อพิจารณาอนุมัติต่อไป

1.3 การจัดทำสัญญา

หลังจากผู้รับมอบอำนาจได้พิจารณาแล้วเห็นว่า ผู้เสนอขอเช่าซื้อ มีอาชีพการงานมั่นคง มีฐานะดีและมีรายได้ซึ่งพอเพียงต่อการชำระค่างวดได้โดยไม่กระทบกระเทือนต่อระดับการครองชีพ สินค้าที่เสนอขอเช่าซื้อเป็นสินค้าที่มีราคาพอสมควรและเป็นสินค้าซึ่งเป็นที่ต้องการของตลาด ในกรณีที่กิจการต้องยึดสินค้าคืนแล้ว จะสามารถจำหน่ายออกไปได้ง่าย และผู้เสนอขอเช่าซื้อตกลงที่จะชำระเงินล่วงหน้าเป็นอัตราและจำนวนเงินที่เหมาะสม วงเงินและระยะเวลาผ่อนชำระมีจำนวนพอสมควร และผู้รับมอบอำนาจได้พิจารณาอนุมัติคำเสนอขอเช่าซื้อนั้นแล้ว ก็จะมอบหมายให้เจ้าหน้าที่สินเชื่อดำเนินการจัดทำสัญญาเช่าซื้อ สัญญาเช่าประกัน ตลอดจนดำเนินการโอนกรรมสิทธิ์ในสินค้านั้นให้เป็นของกิจการให้เรียบร้อยสำหรับสินค้าที่เป็นสังหาริมทรัพย์ที่ต้องมีการจัดทำหนังสือแสดงกรรมสิทธิ์ เช่นรถยนต์ สัญญาจะจัดทำเป็นเล่มฉบับด้วยกัน ต้นฉบับหนังสือสัญญาจะเก็บรวบรวมไว้กับเอกสารสำคัญอื่นในช่องหลักทรัพย์ในห่องมันคง สำเนาจะมอบให้ลูกค้าเก็บไว้เป็นหลักฐาน ส่วนสำเนาอีกฉบับหนึ่งจะเก็บไว้ในแฟ้มลูกหนี้เช่าซื้อพร้อมกันนี้ เจ้าหน้าที่สินเชื่อจะบันทึกรายการให้เช่าซื้อรายนี้ไว้ในสมุดทะเบียนให้เช่าซื้อ และกรณีที่เป็นการซื้อขายสินค้าจากผู้แทนจำหน่ายก็ต้องจัดทำใบสั่งซื้อไปยังบริษัทผู้แทนจำหน่ายสินค้านั้น ส่วนสำเนาจะส่งแผนกบัญชีเพื่อบันทึกรายการ

1.4 การจ่ายเงิน

เมื่อได้จัดทำสัญญาต่าง ๆ เป็นที่เรียบร้อยแล้ว กิจการก็จะออกเช็คส่งจ่ายให้กับผู้ขายหรือตัวแทนจำหน่ายสินค้านั้น และเมื่อได้จ่ายเงินให้แก่ผู้ขายหรือตัวแทนจำหน่ายแล้ว ก็จะลงบันทึกรายการให้เข้าชื่อในสมุดบัญชีต่อไป

1.5 การชำระหนี้

การชำระค่างวดลูกค้ายาจชำระค่างวดเป็นเช็คหรือเงินสดก็ได้ เมื่อลูกค้ายาชำระเงินที่แผนกรับเงิน แผนกรับเงินจะออกไปเสีรับเงินค่างวด 4 ฉบับ ฉบับแรกจะมอบให้ลูกค้า ฉบับที่ 2 จะส่งให้แผนกบัญชีพร้อมกับรายงานการรับเงินประจำวันเพื่อลงบันทึกรายการ ฉบับที่ 3 ให้ฝ่ายสินเชื่อเพื่อบันทึกรายการในการตัดลูกหนี้รายตัว และฉบับที่ 4 แผนกรับเงินจะเก็บไว้เป็นหลักฐาน

1.6 การผิดนัดชำระเงินค่างวดและการยึดสินค้าคืน

เมื่อลูกค้าขาดส่งการชำระค่างวดเป็นงวดแรก ฝ่ายสินเชื่อจะมีหนังสือทวงถามไปยังลูกค้า และแจ้งให้ลูกค้านำเงินมาชำระค่างวดเรียกว่า หนังสือทวงถาม ถ้าลูกค้ายังไม่ได้มาติดต่อเพื่อชำระค่างวดและได้ค้างการชำระค่างวดอีกจนครบกำหนดงวดที่ส่งติดต่อกัน ฝ่ายสินเชื่อจะออกหนังสือทวงถามและเตือนให้ลูกค้ามาชำระค่างวดอีกเป็นครั้งที่สอง

หลังจากที่ฝ่ายสินเชื่อได้ออกหนังสือทวงถามและเตือนให้ลูกค้ามาชำระค่างวดรวมสองฉบับติดต่อกัน แล้วยังไม่ได้รับการติดต่อจากลูกค้าเลย ฝ่ายสินเชื่อจะมีหนังสือบอกเลิกสัญญาเข้าชื่อไปยังลูกค้า ซึ่งจะกำหนดระยะเวลาให้ลูกค้ามาติดต่อเพื่อตกลงการชำระค่างวดที่ค้าง กรณีที่ลูกค้ามิได้มาติดต่อเพื่อชำระค่างวดที่ค้างแล้ว ฝ่ายสินเชื่อก็จะส่งเรื่องให้ฝ่ายกฎหมายดำเนินการต่อไป และฝ่ายกฎหมายจะออกหนังสือมอบอำนาจให้พนักงานไปยึดสินค้าทำให้เข้าชื่อคืนจากลูกค้า เมื่อได้สินค้านั้นคืนมาแล้วก็จะทำรายงานส่งให้แผนกบัญชีและฝ่ายสินเชื่อเพื่อร่วมกันตรวจสอบสภาพสินค้านั้น

กิจการจะให้เวลาลูกค้าอีก 1 งวดเพื่อนำเงินมาชำระ ถ้าลูกค้ามาติดต่อขอชำระเงินในช่วงนี้ ลูกค้าจะต้องชำระค่างวดที่ค้างชำระทั้งหมดพร้อมทั้งค่าปรับดอกเบี้ยและค่าใช้จ่ายในการติดตามแล้วจึงจะเริ่มการผ่อนชำระค่างวดใหม่ ถ้าฝ่ายสินเชื่อพิจารณาแล้วเห็นว่าไม่สมควรให้ผ่อนชำระต่อก็จะแจ้งให้ลูกค้านำเงินชำระค่างวดทั้งหมด โดยจะหักส่วนลดดอกเบี้ยตามส่วนของระยะเวลาเข้าชื่อที่เหลือ กรณีที่ไม่ได้รับการติดต่อจากลูกค้าในช่วงนี้

เมื่อครบกำหนดระยะเวลาแล้ว กิจการจะยึดสินค้าเป็นกรรมสิทธิ์ของกิจการ และเก็บรักษาสินค้านั้นไว้เพื่อรอการขายต่อไป และฝ่ายบัญชีจะตัดรายการลูกหนี้เข้าซื้อรายนี้ออกจากบัญชีด้วย

1.7 การโอนสิทธิสัญญา

เมื่อลูกค้ามีความประสงค์ที่จะโอนสิทธิสัญญาเข้าซื้อ เจ้าหน้าที่ฝ่ายสินเชื่อจะต้องทำการตรวจสอบคุณสมบัติและฐานะการเงินของผู้รับโอนสิทธิ ว่ามีคุณสมบัติครบถ้วนตามหลักเกณฑ์ที่กิจการกำหนดในการประกอบกิจการให้เข้าซื้อตามปกติ ผู้รับโอนสิทธิสัญญาจะกรอกรายละเอียดต่าง ๆ ในใบเสนอขอเข้าซื้อ เช่นเดียวกับกรอกขอเข้าซื้อใหม่ โดยจะระบุค่างวดที่จะต้องชำระในแต่ละงวด และจำนวนงวดที่ต้องผ่อนชำระต่อตามจำนวนงวดคงเหลือในสัญญาเข้าซื้อเดิม ฝ่ายสินเชื่อจัดทำสัญญาโอนสิทธิสัญญาและสัญญาค้ำประกันพร้อมทั้งสำเนา 2 ฉบับ และส่งทำการตัดลูกหนี้รายตัวใหม่ และลงบันทึกรายการในทะเบียนคุมรายการโอนสิทธิสัญญาเข้าซื้อ แล้วนำเสนอมอบอำนาจเพื่อพิจารณาอนุมัติ หลังจากที่ยกสัญญาโอนสิทธิฯ ผ่านการอนุมัติเรียบร้อยแล้วก็จะนำต้นฉบับสัญญาโอนสิทธิฯ เก็บไว้ในแฟ้มหรือช่องสัญญาเข้าซื้อในห่องมันคง สำเนาฉบับที่หนึ่งจะมอบให้ผู้รับโอนสัญญาเข้าซื้อ และสำเนาฉบับที่สองจะเก็บไว้ในแฟ้มลูกหนี้เข้าซื้อของฝ่ายสินเชื่อ

1.8 การบันทึกบัญชี

หลังจากที่กิจการได้อนุมัติคำขอเข้าซื้อแก่ลูกค้ารายใด โดยกิจการได้ซื้อสินค้าหรือทรัพย์สินที่ให้เข้าซื้อนั้น พร้อมทั้งได้ดำเนินการเกี่ยวกับกรรมสิทธิ์ในสินค้าหรือทรัพย์สินให้เป็นของกิจการแล้ว ขั้นตอนต่อไปก็จะเป็นการลงบันทึกรายการให้เข้าซื้อรายนั้น โดยจะบันทึกรายการในทะเบียนให้เข้าซื้อ ซึ่งจะมีรายละเอียดเกี่ยวกับ วันทำสัญญา เลขที่สัญญาซื้อและที่อยู่ลูกค้า จำนวนเงิน ค่างวดและจำนวนงวดที่ต้องชำระ วันเริ่มชำระค่างวดแรก และรายละเอียดเกี่ยวกับสินค้าหรือทรัพย์สินที่ให้เข้าซื้อ ตลอดจนเงื่อนไขอื่นถ้ามี พร้อมกับการจัดทำการตัดมูลลูกหนี้เข้าซื้อรายตัว เพื่อไปใส่หีบห่อบันทึกการชำระค่าเข้าซื้อในแต่ละงวด และแผนกบัญชีจะลงบันทึกการบัญชีในแต่ละขั้นตอนดังนี้

1.8.1 เมื่อลูกค้าได้มาติดต่อขอเข้าซื้อทรัพย์สินกับกิจการ ซึ่งผ่านการดำเนินงานตามขั้นตอนการอนุมัติให้เข้าซื้อ หลังจากที่ยกกิจการได้พิจารณาอนุมัติให้เข้าซื้อ และได้ชำระเงินค่าซื้อทรัพย์สินที่ให้เข้าซื้อนั้นแล้ว จะลงบันทึกการดังนี้

เดบิต	บัญชีลูกหนี้เข้าซื้อ	xxx
	เครดิต บัญชีรายได้ค่าเข้าซื้อรอการตัดบัญชี	xxx
	บัญชีธนาคาร	xxx

1.8.2 เมื่อลูกค้ามาติดต่อขอชำระค่างวด กิจการจะลงบันทึกรายการรับชำระเงินนั้น และตัดบัญชีลูกหนี้เข้าซื้อรายนั้น โดย

เดบิต	บัญชีธนาคาร	xxx
	เครดิต บัญชีลูกหนี้เข้าซื้อ	xxx

และจะบันทึกบัญชีรับชำระรายได้ค่าเข้าซื้อในแต่ละเดือน โดยการตัดโอนจากบัญชีรายได้ค่าเข้าซื้อรอการตัดบัญชี ดังนี้

เดบิต	บัญชีรายได้ค่าเข้าซื้อรอการตัดบัญชี	xxx
	เครดิต บัญชีรายได้ค่าเข้าซื้อ	xxx

1.8.3 กรณีที่มีการยึดสินค้าหรือทรัพย์สินนั้นคืน ฝ่ายสินเชื่อ ฝ่ายบัญชี และฝ่ายตรวจสอบจะร่วมกันประเมินราคาสินค้าหรือทรัพย์สินตามราคาตลาดในขณะนั้น และจะบันทึกรายการตามราคาทุนหรือราคาตลาดที่ต่ำกว่า

เดบิต	บัญชีสินทรัพย์รอการขาย	xxx
	บัญชีรายได้ค่าเข้าซื้อรอการตัดบัญชี	xxx
	บัญชีกำไรขาดทุนจากการยึดสินค้าคืน (ถ้ามี)	xxx
	เครดิต บัญชีลูกหนี้เข้าซื้อ	xxx

และเมื่อได้จำหน่ายสินค้าหรือทรัพย์สินนั้นไปแล้ว จะลงบันทึกรายการรับชำระเงินดังนี้

เดบิต	บัญชีธนาคาร	xxx
	บัญชีกำไรขาดทุนจากการขายสินทรัพย์ (ถ้ามี)	xxx
	เครดิต บัญชีสินทรัพย์รอการขาย	xxx
	บัญชีกำไรขาดทุนจากการขายสินทรัพย์ (ถ้ามี)	xxx

1.8.4 สำหรับกรณีการบันทึกรายการบัญชีเกี่ยวกับการตั้งสำรองหนี้สูญ การตัดหนี้สูญ และรายการเกี่ยวกับหนี้สูญรับคืนนั้น มีวิธีการเช่นเดียวกันกับในเรื่องเงินให้กู้ ดังจะได้กล่าวในหัวข้อต่อไป

1.9 การคำนวณรายได้ค่าเช่าซื้อ

1.9.1 วิธีคิดค่าเช่าซื้อจากยอดเงินต้นที่คงที่ (Flat Rate) การคิดค่าเช่าซื้อวิธีนี้เป็นที่นิยมใช้กันมากในธุรกิจเงินทุน โดยเฉพาะในกรณีการให้เช่าอสังหาริมทรัพย์และสินค้าที่มีราคาไม่สูงมากเช่น ตู้เย็น โทรทัศน์ เป็นต้น เงินต้นที่จะใช้เป็นฐานในการคำนวณดอกเบี้ยจะเป็นจำนวนตามราคาเงินสดหักด้วยจำนวนที่ได้ชำระล่วงหน้าแล้ว (เงินดาวน์) วิธีนี้จะคิดดอกเบี้ยจากเงินต้นเริ่มแรกตลอดระยะเวลาตามสัญญาเช่าซื้อดังนี้

ตัวอย่าง บริษัทเงินทุนหลักทรัพย์ไทยพาณิชย์ จำกัด ประกอบกิจการเงินทุนเพื่อการจำหน่ายและบริโภค เมื่อ 1 ธันวาคม 2528 ได้ให้นาย ก. เช่าซื้อรถยนต์คันหนึ่ง ราคาเงินสด 180,000 บาท โดยได้ชำระเงินล่วงหน้าจำนวน 60,000 บาทให้แก่ตัวแทนจำหน่ายรถยนต์นั้นแล้ว ส่วนที่เหลือทำสัญญาเช่าซื้อระยะเวลา 1 ปี โดยกำหนดอัตราค่าเช่าซื้อ 15 % ต่อปี ระยะเวลาชำระค่างวด 12 เดือน ๆ ละ 11,500 บาท เริ่มงวดแรก ตั้งแต่ 1 มกราคม 2529 เป็นต้นไป

การคำนวณรายได้ค่าเช่าซื้อจะเป็นดังนี้

ราคาเช่าซื้อ (11,500 x 12)	138,000	บาท
หัก ราคาเงินสด	120,000	บาท
รายได้ค่าเช่าซื้อ	18,000	บาท
คิดเป็นอัตราค่าเช่าซื้อ	15 %	ต่อปี

สำหรับการบันทึกบัญชีเพื่อรับรู้รายได้ในแต่ละงวดนั้น สามารถทำได้โดยการคำนวณตามวิธีผลรวมจำนวนงวดหรือวิธีอื่นที่คล้ายคลึงกันดังนี้

- 1) วิธีเส้นตรง (Straight Line) จะคำนวณดอกเบี้ยรับสำหรับแต่ละงวดเป็นจำนวนที่เท่า ๆ กันทุกงวด โดยการหาจำนวนเฉลี่ยจากยอดดอกเบี้ยรวมที่คำนวณได้
- 2) วิธีผลรวมจำนวนงวด (Sum of the Digits) เป็นวิธีคำนวณดอกเบี้ยรับสำหรับแต่ละงวด ตามสัญญาเช่าซื้อที่รับชำระจากยอดลดลงตามเศษส่วนของงวด

การผ่อนชำระที่ลดลงต่อผลรวมจำนวนงวดทั้งสิ้น วิธีนี้เป็นที่นิยมใช้กันมาก และเป็นวิธีที่สอดคล้องกับข้อกำหนดของธนาคารแห่งประเทศไทยด้วย

3) วิธีเปิดตารางค่ารายปี (Annuity)

ตารางที่ 1 การเปรียบเทียบการคำนวณค่าเช่าซื้อที่รับรู้เป็นรายได้ในแต่ละงวดสำหรับแต่ละวิธี มีรายละเอียดดังนี้

งวดวันที่	เงินรายงวด	วิธีเส้นตรง		วิธีผลรวมจำนวนงวด		วิธีเปิดตารางค่ารายปี	
		เงินต้น	ค่าเช่าซื้อ	เงินต้น	ค่าเช่าซื้อ	เงินต้น	ค่าเช่าซื้อ
1 มกราคม 2529	11,500	10,000	1,500	8,731	2,769	8,836	2,664
1 กุมภาพันธ์ 2529	11,500	10,000	1,500	8,962	2,538	9,033	2,467
1 มีนาคม 2529	11,500	10,000	1,500	9,192	2,308	9,233	2,267
1 เมษายน 2529	11,500	10,000	1,500	9,423	2,077	9,438	2,062
1 พฤษภาคม 2529	11,500	10,000	1,500	9,654	1,846	9,648	1,852
1 มิถุนายน 2529	11,500	10,000	1,500	9,885	1,615	9,862	1,638
1 กรกฎาคม 2529	11,500	10,000	1,500	10,115	1,385	10,081	1,419
1 สิงหาคม 2529	11,500	10,000	1,500	10,346	1,154	10,305	1,195
1 กันยายน 2529	11,500	10,000	1,500	10,577	923	10,533	967
1 ตุลาคม 2529	11,500	10,000	1,500	10,808	692	10,767	733
1 พฤศจิกายน 2529	11,500	10,000	1,500	11,038	462	11,006	494
1 ธันวาคม 2529	11,500	10,000	1,500	11,269	231	11,258	242
รวม	138,000	120,000	18,000	120,000	18,000	120,000	18,000

1) การคำนวณโดยวิธีเส้นตรง

$$\text{ค่าเช่าซื้อที่เกิดขึ้นในแต่ละงวด} = 18,000 \times \frac{1}{12} = 1,500$$

2) การคำนวณโดยวิธีผลรวมจำนวนงวด

งวดที่	ค่างวด	ค่าเช่าซื้อที่เกิดขึ้นในแต่ละงวด
1	11,500	$18,000 \times 12/78 = 2,769$
2	11,500	$18,000 \times 11/78 = 2,538$
3	11,500	$18,000 \times 10/78 = 2,308$
4	11,500	$18,000 \times 9/78 = 2,077$
5	11,500	$18,000 \times 8/78 = 1,846$
6	11,500	$18,000 \times 7/78 = 1,615$
7	11,500	$18,000 \times 6/78 = 1,385$
8	11,500	$18,000 \times 5/78 = 1,154$
9	11,500	$18,000 \times 4/78 = 923$
10	11,500	$18,000 \times 3/78 = 692$
11	11,500	$18,000 \times 2/78 = 462$
12	<u>11,500</u>	$18,000 \times 1/78 = \underline{231}$
	<u>138,000</u>	<u>18,000</u>

3) การคำนวณโดยใช้ตารางค่ารายปี

โดยการใช้ตาราง A-2 Present Value of 1 Received

Annually for N years

2 %, n = 12   ค่าในตาราง   10,5753

3 %, n = 12   ค่าในตาราง   9.9540

∴ ค่าแตกต่างกัน   0.6213

$$\text{คำนวณค่าจากเงินต้นและค่างวดจะได้} \quad \frac{120,000}{11,500} = 10.4348$$

$$\begin{aligned}
 \therefore \text{อัตราค่าเช่าซื้อต่อเดือน} &= 2 + \frac{(10.5753 - 10.4348)}{0.6213} \\
 &= 2 + \frac{(0.1405)}{0.6213} \\
 &= 2.22 \text{ (โดยประมาณ)}
 \end{aligned}$$

การคำนวณค่าเช่าซื้อที่จะรับรู้เป็นรายได้ในแต่ละงวดเป็นดังนี้

งวด	ค่างวด	เงินต้น	ค่าเช่าซื้อ	เงินต้นคงเหลือ
0	-	-	-	120,000
1	11,500	8,836	2,664	111,164
2	11,500	9,033	2,467	102,131
3	11,500	9,233	2,267	92,898
4	11,500	9,438	2,062	83,460
5	11,500	9,648	1,852	73,812
6	11,500	9,862	1,638	63,950
7	11,500	10,081	1,419	53,869
8	11,500	10,305	1,195	43,564
9	11,500	10,533	967	33,031
10	11,500	10,767	733	22,264
11	11,500	11,006	494	11,258
12	11,500	<u>11,258</u>	<u>242</u>	-
		<u>120,000</u>	<u>18,000</u>	

จากกรณีตัวอย่างนี้ มีข้อสังเกตที่น่าพิจารณาเกี่ยวกับวิธีการคิดดอกเบี้ยจากเงินต้นที่คงที่ คือ การคิดดอกเบี้ยจากเงินต้นที่คงที่ตามตัวอย่างนี้ เมื่อนำดอกเบี้ยรวมมาคำนวณด้วยวิธีเปิดตารางค่ารายปีจะเป็นอัตราดอกเบี้ยที่คำนวณได้ (Effective Rate) เท่ากับร้อยละ 26.64 ต่อปี (โดยประมาณ) ซึ่งเมื่อเปรียบเทียบกับวิธีคิดดอกเบี้ยจากเงินต้นที่ลดลงจะมีอัตราดอกเบี้ยที่แตกต่างกันโดยประมาณเท่ากับร้อยละ 11.64 ต่อปี

1.9.2 วิธีคิดค่าเช่าซื้อจากยอดเงินต้นที่ลดลง (Declining Rate)

เมื่อลูกค้าผ่อนชำระค่างวดเท่ากันทุกงวด ในแต่ละงวดนั้น เป็นการชำระค่าเช่าซื้อและเงินต้นบางส่วนด้วย ค่าเช่าซื้อสำหรับงวดต่อไปจะคำนวณจากยอดเงินต้นที่ลดลงตามส่วน การคิดค่าเช่าซื้อแบบนี้เป็นวิธีที่ธนาคารพาณิชย์ทั่วไปใช้ในการคำนวณดอกเบี้ยสำหรับการให้กู้ วิธีนี้ไม่เป็นที่ยอมรับใช้ในการคำนวณค่าเช่าซื้อของธุรกิจเงินทุน ซึ่งจะเป็นการให้เช่าซื้อรถยนต์เป็นส่วนใหญ่ ทั้งนี้ก็เพราะการคำนวณค่าเช่าซื้อวิธีนี้จะให้ผลตอบแทนต่ำกว่าวิธีการแรก สำหรับการผ่อนชำระเพื่อซื้อที่ดินและอาคารมักจะใช้วิธีนี้ แต่โดยมากจะทำสัญญาในรูปการให้กู้ ดังนั้นจะได้กล่าวถึงรายละเอียดในหัวข้อต่อไป

จากตัวอย่างเดิม เงินต้น 120,000 บาท ผ่อนชำระ 12 งวด ๆ ละ เดือน อัตราดอกเบี้ย 15 % ต่อปี ค่างวดและค่าเช่าซื้อสำหรับแต่ละงวดคำนวณได้ดังนี้

จากตาราง A-2 Present Value of 1 Received Annually for N years การคำนวณค่าปัจจุบันของการจ่ายเงินทุกงวด ๆ ละ 1 บาท ในระยะเวลา 12 เดือนและคิดค่าเช่าซื้อ 1.25 % ต่อเดือน จะได้

$$1\%, n = 12 \quad \text{ค่าในตาราง} \quad 11.2551$$

$$2\%, n = 12 \quad \text{ค่าในตาราง} \quad 10.5753 \quad \text{ค่าแตกต่างกัน} \quad 0.6798$$

$$\therefore 1.25\%, n = 12 \quad \text{เท่ากับ} \quad 11.2551 - (0.25 \times 0.6798)$$

$$\text{เท่ากับ} \quad 11.2551 - 0.17 = 11.0851 \quad (\text{โดยประมาณ})$$

$$\therefore \text{ค่างวดต่อเดือนเท่ากับ} \quad \frac{120,000}{11.0851} = 10,825 \text{ บาท} \quad (\text{โดยประมาณ})$$

<u>งวดที่</u>	<u>ค่างวด</u>	<u>เงินต้น</u>	<u>ค่าเช่าซื้อ</u>	<u>เงินต้นคงเหลือ</u>
0	-	-	-	120,000
1	10,825	9,325	1,500	110,675
2	10,825	9,442	1,383	101,233
3	10,825	9,560	1,265	91,673
4	10,825	9,680	1,145	81,993
5	10,825	9,800	1,025	72,193
6	10,825	9,923	902	62,270
7	10,825	10,047	778	52,223
8	10,825	10,173	652	42,050
9	10,825	10,300	525	31,750
10	10,825	10,429	396	21,321
11	10,825	10,559	266	10,762
12	10,896	<u>10,762</u>	<u>134</u>	-
		<u>120,000</u>	<u>9,971</u>	

2. เงินให้กู้ยืม

2.1 การอนุมัติให้กู้ยืม

เมื่อลูกค้าแสดงความประสงค์ขอกู้ยืมเงิน เจ้าหน้าที่จะให้ลูกค้ากรอกรายละเอียดในใบคำขอกู้ พร้อมทั้งระบุรายละเอียดของหลักประกัน เช่น โฉนดที่ดิน พันธบัตร หรือใบหุ้น เป็นต้น พร้อมทั้งระบุวัตถุประสงค์ในการกู้ยืมไว้ด้วย กรณีให้กู้ยืมแก่นิติบุคคลจะต้องตรวจสอบหนังสือบริคณห์สนธิ และหนังสือรับรองของนายทะเบียนหุ้นส่วนบริษัท สำเนารายงานการประชุมคณะกรรมการอนุมัติให้กู้ยืมเงินได้ ฯลฯ เจ้าหน้าที่จะต้องตรวจสอบผู้มีอำนาจลงนามแทนนิติบุคคลนั้นว่าถูกต้องตรงกันกับในใบคำขอกู้ จากนั้นเจ้าหน้าที่จะบันทึกรายการขอกู้ยืมไว้ในทะเบียนคำขอกู้ยืม แล้วนำเรื่องเสนอผู้มีอำนาจอนุมัติ เพื่อตรวจสอบและพิจารณาอนุมัติ สำหรับลูกค้าที่ใช้อสังหาริมทรัพย์เป็นหลักประกัน ก็จะต้องนัดวันทำการสำรวจหลักทรัพย์

เพื่อจะได้ตรวจสอบและจัดทำแผนที่ ตลอดจนการประเมินราคาหลักทรัพย์นั้น แล้วทำรายงานการสำรวจหลักทรัพย์ เสนอผู้มีอำนาจอนุมัติเพื่อประกอบการพิจารณาอนุมัติการให้กู้ต่อไป

2.2 การจัดทำสัญญา

หลังจากที่ผู้มีอำนาจอนุมัติได้พิจารณาคำขอกู้ ประกอบกับรายงานการสำรวจและวิเคราะห์ฐานะการเงินของผู้กู้ และรายงานการสำรวจหลักประกันแล้ว ก็จะแจ้งผลการพิจารณาให้ผู้ขอกู้ทราบ พร้อมทั้งบันทึกผลการพิจารณาไว้ในทะเบียนคำขอกู้ นั้น ในรายที่ได้รับอนุมัติให้กู้ยืมได้ ก็จะนัดหมายให้ลูกค้ามาจัดทำสัญญากู้เงิน และให้นำผู้ค้ำประกันมาทำสัญญาค้ำประกันเงินกู้ ตลอดจนข้อตกลงอื่นที่มี เมื่อได้จัดทำสัญญาเรียบร้อยแล้วก็มอบสำเนาฉบับหนึ่งให้ลูกค้าเก็บไว้ ส่วนต้นฉบับจะแยกเก็บไว้ในช่องหลักทรัพย์ร่วมกับโฉนดที่ดินหรือเอกสารสำคัญอื่น ส่วนสำเนาอีกฉบับหนึ่งจะเก็บรักษาไว้ในแฟ้มลูกหนี้รายตัว ในกรณีที่ใช้หลักทรัพย์ซึ่งต้องจดทะเบียนจำนองหรือโอนกรรมสิทธิ์เป็นหนังสือ ก็จะต้องดำเนินการจดทะเบียนให้เรียบร้อย สมบูรณ์ก่อนการจ่ายเงิน

2.3 การจ่ายเงิน

เมื่อได้จัดทำสัญญากู้เงิน สัญญาค้ำประกันเงินกู้ ตลอดจนการจดทะเบียนจำนองหรือจำนำหลักทรัพย์ที่ใช้เป็นประกันเรียบร้อยแล้ว ก็จะออกเช็คเพื่อจ่ายเงินให้แก่ผู้กู้ตามจำนวนเงินที่ได้ตกลงกันไว้ในสัญญากู้เงิน และเมื่อได้จ่ายเงินให้แก่ผู้กู้ไปแล้ว ก็จะต้องบันทึกการการกู้ยืมเงินในสมุดบัญชีต่อไป

2.4 การชำระหนี้

การชำระหนี้เงินกู้ ลูกค้าอาจจะชำระครั้งเดียวทั้งหมดหรืออาจจะชำระเป็นงวด ๆ โดยการผ่อนชำระพร้อมทั้งดอกเบี้ยด้วยก็ได้ ตามแต่จะตกลงกัน อย่างไรก็ตามกิจการมักจะกำหนดให้ลูกค้าชำระตามกำหนดระยะเวลาโดยสม่ำเสมอ เพื่อมิให้ลูกค้าค้างชำระเงินเกินควร เมื่อลูกค้านำเงินมาชำระเงินต้นหรือดอกเบี้ย ก็จะออกใบเสร็จรับเงินให้ลูกค้าเก็บไว้เป็นหลักฐาน การชำระหนี้เงินกู้ อาจจะชำระเป็นเงินสดหรือเช็คก็ได้

เมื่อลูกค้าได้นำเงินมาชำระหนี้และเจ้าหน้าที่ได้ออกใบเสร็จรับเงินแล้ว ก็จะต้องบันทึกการรับชำระหนี้ต้นหรือดอกเบี้ยนั้นในการ์ดลูกหนี้รายตัว แล้วนำให้ผู้รับมอบอำนาจตรวจทานความถูกต้องก่อนลงนามในใบเสร็จรับเงิน และลงนามกำกับรายการผ่านบัญชีนั้น

ใบเสร็จรับเงินจะถูกส่งให้กับลูกค้า ส่วนสำเนาจะถูกรวบรวมไว้เพื่อจัดทำใบกำกับรายการ (Master Slip) สำหรับการผ่านรายการรับชำระหนี้ในบัญชีแยกประเภททั่วไปเมื่อสิ้นวันทำการ

กรณีลูกค้าชำระหนี้ด้วยเช็ค ก็จะต้องบันทึกการรับเช็คไว้ในใบเสร็จรับเงินด้วย ซึ่งกรณีการชำระหนี้ด้วยเช็คนี้กิจการจะถือว่า การชำระหนี้จะมีผลก็ต่อเมื่อได้รับเงินตามเช็คนั้นเรียบร้อยแล้ว ซึ่งกิจการจะนำเช็คส่งเรียกเก็บภายในวันนั้นก่อนเวลา 10.00 น. ในกรณีที่ไม่มีทันก็จะส่งเรียกเก็บในวันรุ่งขึ้น

2.5 การบันทึกบัญชี

เมื่อกิจการได้อุปโภคให้กู้ยืมแก่ลูกค้ารายใด โดยได้ดำเนินการจดทะเบียนจำนวนหรือจำนวนหลักทรัพย์ที่ใช่เป็นประกันหนี้ และได้จ่ายเงินให้แก่ลูกค้าเรียบร้อยแล้ว ก็จะทำการบันทึกรายการให้กู้ยืมนั้น โดยจะตั้งยอดลูกหนี้ไว้ในการ์ดลูกหนี้รายตัว ซึ่งจะบันทึกรายละเอียดเกี่ยวกับลูกหนี้ จำนวนเงินกู้ อัตราดอกเบี้ย หลักประกัน วันทำสัญญาและวันครบกำหนดสัญญา ตลอดจนเงื่อนไขอื่นถ้ามีและจะตัดบัญชีออกเมื่อลูกหนี้มาชำระหนี้

กิจการอาจจัดทำทะเบียนเพื่อการควบคุมรายการกู้ยืมเงินนี้ได้เช่น

- ทะเบียนเงินให้กู้ ซึ่งจะบันทึกรายการตามลำดับสัญญาการกู้ยืมนั้น รวมถึงรายละเอียดเกี่ยวกับการกู้ยืม เงื่อนไขต่าง ๆ ตามที่ตกลงกันไว้ อัตราดอกเบี้ยและหลักประกัน

- แฟ้มลูกหนี้รายตัว ซึ่งจะรวบรวมรายละเอียดต่าง ๆ ของลูกหนี้ ตั้งแต่สำเนาใบคำขอกู้ สำเนาสัญญากู้เงิน สำเนาสัญญาค้ำประกัน ตลอดจนสำเนาเอกสารต่าง ๆ ของลูกหนี้ เช่น บัตรประจำตัวประชาชน สำเนาทะเบียนบ้าน หนังสือรับรองการจดทะเบียนหุ้นส่วนบริษัท เป็นต้น รวมถึงสำเนาหนังสือติดต่อทางถาม และเอกสารอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง กับลูกหนี้ไว้

- ทะเบียนหลักทรัพย์ เพื่อบันทึกรายละเอียดของหลักทรัพย์ที่ผู้กู้ใช้เป็นหลักประกันหนี้สินต่าง ๆ ที่มีต่อกิจการ

- ช่องหลักทรัพย์ เพื่อใช้เก็บเอกสารสำคัญต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับลูกหนี้แต่ละรายไว้ เช่น สัญญากู้เงิน สัญญาค้ำประกัน โฉนดที่ดิน พันธบัตร ใบหุ้น หนังสือจดทะเบียนจำนวนหรือจำนวนหลักทรัพย์ที่ใช่เป็นหลักประกัน และเอกสารสำคัญอื่น ๆ

การบันทึกรายการบัญชีเกี่ยวกับการให้กู้ในแต่ละขั้นตอนมีดังนี้

2.5.1 เมื่อจ่ายเงินให้กู้ยืม จะลงบันทึกรายการโดย

เดบิต	บัญชีลูกหนี้เงินให้กู้	xxx
	เครดิต บัญชีธนาคาร	xxx

2.5.2 เมื่อลูกหนี้ชำระเงิน

เดบิต	บัญชีธนาคาร	xxx
	เครดิต บัญชีลูกหนี้เงินให้กู้	xxx
	บัญชีดอกเบี้ยรับ	xxx

2.5.3 กรณีที่ลูกหนี้ค้างชำระเงินต้นและดอกเบี้ย จะลงบันทึกรายการดอกเบี้ยค้างรับทุกสิ้นเดือนโดย

เดบิต	บัญชีดอกเบี้ยค้างรับ	xxx
	เครดิต บัญชีดอกเบี้ยรับ	xxx

2.5.4 กรณีการตั้งสำรองหนี้สูญตามนโยบายการบัญชีสำหรับลูกหนี้ที่มีปัญหาในการชำระหนี้คืน จะลงรายการโดย

เดบิต	บัญชีค่าเผื่อหนี้สูญ	xxx
	เครดิต บัญชีหนี้สงสัยจะสูญ	xxx

2.5.5 เมื่อตัดหนี้สูญตามนโยบายการบัญชีสำหรับลูกหนี้ที่ไม่มีหลักประกันทั้งจำนวนหรือบางส่วน จะบันทึกการรายการดังนี้

เดบิต	บัญชีหนี้สงสัยจะสูญ	xxx
	เครดิต บัญชีลูกหนี้เงินให้กู้	xxx
	บัญชีดอกเบี้ยค้างรับ	xxx

2.5.6 กรณีที่มีการรับชำระเงินจากลูกหนี้รายที่ได้ตัดบัญชีเป็นหนี้สูญแล้ว จะต้องลงบัญชีให้ลูกหนี้รายนั้นกลับเป็นหนี้เท่าจำนวนเดิม โดยเดบิต บัญชีลูกหนี้เงินให้กู้ และเครดิต บัญชีหนี้สงสัยจะสูญ แล้วจึงลงรายการรับชำระเงินดังนี้

เดบิต	บัญชีธนาคาร	xxx
	เครดิต บัญชีลูกหนี้เงินให้กู้	xxx

2.6 การคำนวณดอกเบี้ย

เงินกู้ทั่วไป โดยปกติกิจการจะคิดดอกเบี้ยถึงวันสิ้นเดือน และจะบันทึกดอกเบี้ยลงการตัดลูกหนี้รายตัว การคำนวณดอกเบี้ยกิจการอาจอนุโลมให้ลูกหนี้ชำระเงินกู้ล่าช้าได้ถึงวันที่ 5 ของเดือนถัดไป ถ้าเลขกำหนดนี้กิจการจะคิดดอกเบี้ยถึงวันที่มาเงินมาชำระหนี้เงินกู้ ดอกเบี้ยเงินกู้นี้จะคำนวณตามอัตราที่กำหนดไว้ ซึ่งจะไม่เกินกว่าอัตราสูงสุดที่กำหนดตามประกาศของธนาคารแห่งประเทศไทย

กิจการจะคำนวณดอกเบี้ยจากเงินต้นคงเหลือสุทธิ เป็นรายเดือนโดยใช้สูตร

$$\text{ดอกเบี้ย} = \text{เงินต้น} \times \frac{\text{ระยะเวลา (วัน)}}{365} \times \frac{\text{อัตราดอกเบี้ย}}{100}$$

หลังจากคำนวณดอกเบี้ยและบันทึกในการตัดลูกหนี้รายตัวแล้ว จะต้องให้ผู้รับมอบอำนาจตรวจสอบความถูกต้องและลงนามในช่องตรวจ เมื่อลูกหนี้มาชำระเงินกู้ก็จะตัดยอดในการตัดลูกหนี้รายตัว โดยจะตัดชำระส่วนที่เป็นดอกเบี้ยก่อน เหลือเท่าใดจึงจะนำไปตัดยอดเงินต้นนั้นในการคำนวณดอกเบี้ยเงินกู้ จะไม่มีการนำเอาดอกเบี้ยค้างรับในเดือนก่อนมาทบเข้าเป็นเงินต้น สำหรับการคำนวณดอกเบี้ยในเดือนถัดไป

3. การซื้อสดตัวเงิน

3.1 ความหมายของตัวเงิน

ตัวเงินแบ่งออกเป็นตัวเงินในประเทศและตัวเงินต่างประเทศ ตัวเงินในประเทศจะเป็นตัวเงินที่ออกในประเทศไทย ระบุเงินตราในตัวเป็นเงินบาท ผู้ส่งจ่ายและผู้รับเงินอยู่ในประเทศไทย ส่วนตัวเงินต่างประเทศจะเกิดจากการค้าระหว่างประเทศ ผู้ส่งจ่ายและผู้รับเงินจะอยู่คนละประเทศ จำนวนเงินที่ระบุไว้ในตัวเงินอาจเป็นเงินตราสกุลใดสกุลหนึ่งตามแต่จะตกลงกัน สำหรับตัวเงินที่ธุรกิจ เงินทุนและหลักทรัพย์โดยทั่วไปรับซื้อสดจะเป็นตัวเงินในประเทศไทย ซึ่งมีอยู่ 3 ประเภทคือ เช็ค ตัวแลกเงิน และตัวสัญญาใช้เงิน

3.1.1 เช็ค ตามความหมายในประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์มาตรา 987 บัญญัติไว้ว่า "อันว่าเช็คนั้นคือ หนังสือตราสารซึ่งบุคคลคนหนึ่ง เรียกว่าผู้ส่งจ่าย ส่งธนาคารให้ใช้เงินจำนวนหนึ่งเมื่อทวงถามให้แก่บุคคลอีกคนหนึ่ง หรือให้ใช้ตามคำสั่งของบุคคล

อีกคนหนึ่ง อันเรียกว่าผู้รับเงิน" จากบทบัญญัตินี้จะมีผู้เกี่ยวข้องด้วยกัน 3 ฝ่ายคือ ผู้ส่งจ่าย ผู้จ่ายเงินหรือธนาคารและผู้รับเงิน

3.1.2 ตัวแลกเงิน ตามความหมายในประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 908 บัญญัติไว้ว่า "อันว่าตัวแลกเงินคือหนังสือตราสารซึ่งบุคคลหนึ่งเรียกว่า ผู้ส่งจ่ายส่งบุคคลอีกคนหนึ่งเรียกว่า ผู้จ่าย ให้ใช้เงินจำนวนหนึ่งแก่บุคคลคนหนึ่ง หรือให้ใช้ตามคำสั่งบุคคลคนหนึ่งซึ่งเรียกว่าผู้รับเงิน" จากบทบัญญัตินี้จะเห็นว่าตัวเงินเป็นตราสารที่เจ้าหนี้สั่งให้ลูกหนี้จ่ายเงินให้แก่บุคคลที่สามซึ่งเป็นผู้รับเงิน มีบุคคลผู้เกี่ยวข้องด้วยกัน 3 ฝ่ายคือ ผู้ส่งจ่าย ผู้จ่ายเงินและผู้รับเงิน

ตัวแลกเงินอาจแบ่งตามระยะเวลาครบกำหนดชำระได้เป็น

2 ชนิดคือ

3.1.2.1 ตัวแลกเงินชนิดใช้เงินเมื่อเห็น (Sight Bills)

เป็นตัวชนิดสั่งให้จ่ายเงินแก่ผู้รับเงินในทันที เมื่อผู้ทรงตัวนำตัวแลกเงินนั้นไปเรียกเก็บเงิน

3.1.2.2 ตัวแลกเงินชนิดที่มีกำหนดเวลา (Time Bills)

เป็นตัวชนิดที่สั่งให้จ่ายเงินแก่ผู้รับเงิน เมื่อครบกำหนดเวลาตามที่ได้ระบุไว้ในตัวแลกเงินนั้น

3.1.3 ตัวสัญญาใช้เงิน ตามความหมายในประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 982 บัญญัติไว้ว่า "อันว่าตัวสัญญาใช้เงินคือ หนังสือตราสารซึ่งบุคคลคนหนึ่งเรียกว่าผู้ออกตัวให้คำมั่นสัญญาว่าจะใช้เงินจำนวนหนึ่งให้แก่บุคคลอีกคนหนึ่งหรือใช้ให้ตามคำสั่งของบุคคลอีกคนหนึ่งเรียกว่า ผู้รับเงิน" จากบทบัญญัตินี้จะเห็นว่า ตัวสัญญาใช้เงินเป็นตราสารที่ลูกหนี้ออกให้แก่เจ้าหนี้ โดยให้คำมั่นว่าจะใช้เงินจำนวนหนึ่งภายในระยะเวลาที่กำหนด ซึ่งจะมีผู้เกี่ยวข้อง 2 ฝ่ายคือ ผู้ออกตัวหรือลูกหนี้ผู้ให้คำมั่นสัญญาว่าจะใช้เงินฝ่ายหนึ่ง และผู้รับเงินหรือเจ้าหนี้อีกฝ่ายหนึ่ง

3.2 การอนุมัติ

เมื่อลูกค้ามาติดต่อแสดงความประสงค์จะขอยาลดตัวเงินแก่กิจการ กิจการจะพิจารณาและวิเคราะห์ฐานะการเงิน ตลอดจนความสามารถในการชำระหนี้ของลูกค้า เช่นเดียวกับการให้สินเชื่อและให้กู้ยืมประเภทอื่น อย่างไรก็ตามสำหรับกรณีการรับซื้อลดตัวเงินนี้ ตามปกติแล้วกิจการจะพิจารณารับซื้อลดตัวเงินเฉพาะกับลูกค้าที่มีหลักทรัพย์เป็นประกันไว้กับกิจการค้ำหนี้เท่านั้น เพราะกรณีนี้จะต้องตรวจดูความสมบูรณ์ของตัวเงินและเอกสารประกอบที่มี และกำหนด

วงเงินรับซื้อลดสำหรับลูกค้าแต่ละรายไว้ตามความเหมาะสม โดยให้ลูกค้ากรอกรายละเอียด ใบใบคำขอขยายลดตัวเงิน แล้วนำเสนอต่อผู้รับมอบอำนาจเพื่อพิจารณาอนุมัติ เมื่อลูกค้ารายใด ได้รับอนุมัติวงเงินแล้ว ก็จะได้รับแจ้งให้มาจัดทำสัญญาต่อไป การให้กู้ยืมโดยวิธีรับซื้อลดตัวเงิน นี้จะเห็นการให้กู้ยืมในรูปของเงินกู้ยืมชั่วคราว โดยปกติจะกำหนดระยะเวลาสั้นเพียง 15 วัน หรือ 30 วันหรืออย่างสูงไม่ควรเกิน 6 เดือน

3.3 การรับซื้อลดตัวเงิน

หลังจากที่ลูกค้าได้รับอนุมัติให้นำตัวเงินมาขยายลดแก่กิจการได้แล้ว เจ้าหน้าที่จะจัดทำตัวสัญญาใช้เงินจำนวนเงินเท่ากับมูลค่าตามตัวเงินที่นำมาขยายลดนั้น เพื่อให้ลูกค้าลงนาม โดยจะกำหนดวันชำระเงินเป็นวันเดียวกันกับวันที่ครบกำหนดตามตัวเงินนั้น และคำนวณส่วนลดตามอัตราที่กำหนดไว้แล้วหักออกจากมูลค่าตามตัวเงินนั้น พร้อมกับจัดทำใบส่งจ่ายเช็ค แล้วนำเสนอให้ผู้รับมอบอำนาจเพื่อพิจารณาอนุมัติ เมื่อผู้รับมอบอำนาจได้ลงนาม อนุมัติแล้ว เจ้าหน้าที่จะบันทึกรายการในทะเบียนตัวเงินซื้อลดแยกตามประเภทของตัว และจัดทำเช็คซึ่งมีจำนวนเงินเท่ากับจำนวนเงินตามตัวเงินหักด้วยส่วนลดที่คำนวณได้ พร้อมกับออกไปรับเงินค่าส่วนลดนั้น แล้วนำไปให้ผู้รับมอบอำนาจตรวจทานความถูกต้องและลงนามเมื่อเรียบร้อยแล้วก็จะส่งมอบเช็คและใบรับเงินค่าส่วนลดแก่ลูกค้า ส่วนตัวเงินจะนำใส่ในช่องหลักทรัพย์เพื่อเก็บไว้ในห้องมั่นคงและรอเรียกเก็บเมื่อครบกำหนด

3.4 การเรียกเก็บเงินตามตัว

เมื่อครบกำหนดเรียกเก็บตามตัวเงินที่ซื้อลดไว้นั้น กิจการก็จะส่งตัวเงินนั้นไปเพื่อเรียกเก็บเงินจากผู้ส่งจ่าย เมื่อได้รับชำระเงินแล้วก็ลงล้างรายการบัญชีตัวเงินซื้อลดที่ได้บันทึกไว้ และบันทึกผลการเรียกเก็บเงินในทะเบียนซื้อลดตัวตามประเภทของตัวกรณีที่เรียกเก็บเงินจากผู้ส่งจ่ายไม่ได้ กิจการจะต้องติดต่อลูกค้าผู้นำตัวเงินมาขยายลดและผู้อาวุสตัว ให้รับทราบและมาดำเนินการชำระหนี้ตามตัวเงินนั้น พร้อมทั้งดอกเบี้ยนับแต่วันครบกำหนดตามตัวเงินนั้นจนถึงวันที่กิจการได้รับชำระเงิน

3.5 การบันทึกบัญชี

เมื่อกิจการได้ให้กู้ตามตัวเงินรับซื้อลดจากลูกค้าแล้ว จะบันทึกรายการเงินให้กู้ยืมนี้ในทะเบียนเงินให้กู้ตัวเงินรับซื้อลด และลงบันทึกรายการบัญชีที่เกี่ยวข้องดังนี้

3.5.1 เมื่อให้กู้ตามตัวเงินรับซื้อลดนั้นแล้ว จะคำนวณส่วนลดรับล่วงหน้าทั้งหมดและลงรายการโดย

เดบิต	บัญชีเงินให้กู้ตัวเงินรับซื้อลด	xxx
	เครดิต	
	บัญชีส่วนลดรับล่วงหน้า	xxx
	บัญชีธนาคาร	xxx

3.5.2 การบันทึกรายการบัญชีเพื่อรับรู้รายได้จากส่วนลดรับตามระยะเวลาในแต่ละเดือน โดยจะตัดจากบัญชีส่วนลดรับล่วงหน้าทุกสิ้นเดือนดังนี้

เดบิต	บัญชีส่วนลดรับล่วงหน้า	xxx
	เครดิต	
	บัญชีส่วนลดรับ	xxx

3.5.3 การบันทึกรายการบัญชีเมื่อครบกำหนดเรียกเก็บเงินตามตัวเงินนั้น สำหรับกรณีที่ล่ามารถเรียกเก็บเงินได้ จะลงรายการโดย

เดบิต	บัญชีธนาคาร	xxx
	เครดิต	
	บัญชีเงินให้กู้ตัวเงินรับซื้อลด	xxx

และจะลงบันทึกรายการบัญชีเพื่อรับรู้รายได้โดยตัดจากบัญชีส่วนลดรับล่วงหน้าของเงินให้กู้ยืมรายนี้ที่ยังคงเหลืออยู่เช่นเดียวกันกับข้อ 3.5.2

3.5.4 การบันทึกรายการบัญชีเมื่อครบกำหนดเรียกเก็บเงินตามตัวเงินนั้นแต่ไม่สามารถเรียกเก็บเงินได้แล้ว จะลงบันทึกรายการเกี่ยวกับส่วนลดรับที่เหลือเช่นเดียวกันกับข้อ 3.5.2 และจะลงบันทึกการดอกเบี้ยค้างรับทุกสิ้นเดือนสำหรับเงินให้กู้ยืมที่ค้างชำระนี้ นับแต่วันที่ครบกำหนดเรียกเก็บเงินตามตัวนั้นจนถึงวันที่ได้รับชำระเงินดังนี้

เดบิต	บัญชีดอกเบี้ยค้างรับ	xxx
	เครดิต	
	บัญชีดอกเบี้ยรับ	xxx

เมื่อกิจการได้รับชำระเงินแล้วก็จะบันทึกล้างรายการบัญชีเงินให้กู้ตัวเงินรับซื้อลดและบัญชีดอกเบี้ยค้างรับนั้น เช่นเดียวกันกับการรับชำระเงินให้กู้

3.5.5 สำหรับการบันทึกรายการบัญชีเกี่ยวกับการตั้งสำรองหนี้สูญ การตัดหนี้สูญ และรายการหนี้สูญรับคืนนั้น มีวิธีการเช่นเดียวกันกับเรื่องเงินให้กู้ตั้งได้กล่าวมาแล้ว

3.6 การคำนวณส่วนลดรับ

การคำนวณส่วนลดรับสำหรับเงินให้กู้ยืมประเภทนี้ จะคำนวณหาส่วนลดรับทั้งหมดตามระยะเวลาเป็นวันเพื่อบันทึกในบัญชีส่วนลดรับล่วงหน้า แล้วตัดเข้าบัญชีส่วนลดรับในแต่ละเดือนดังตัวอย่างต่อไปนี้

ตัวอย่าง ในวันที่ 27 มีนาคม 2529 ลูกค้านำตัวเงินซึ่งมีมูลค่าตามตัวจำนวน 100,000 บาทมาขายลดให้กิจการ ตัวเงินครบกำหนดเรียกเก็บวันที่ 21 พฤษภาคม 2529 ถ้ากิจการคิดอัตราดอกเบี้ยร้อยละ 17 ต่อปี จะคำนวณส่วนลดรับทั้งหมดได้ดังนี้

27-31 มีนาคม	2529	เท่ากับ	5	วัน
1- 30 เมษายน	2529	เท่ากับ	30	วัน
1- 20 พฤษภาคม	2529	เท่ากับ	20	วัน
		รวม	55	วัน

$$\begin{aligned} \therefore \text{ส่วนลดรับล่วงหน้า} &= 100,000 \times \frac{55}{365} \times \frac{17}{100} \\ &= 2,561.64 \text{ บาท} \end{aligned}$$

ส่วนลดรับสำหรับเดือนมีนาคม	232.88	บาท
ส่วนลดรับสำหรับเดือนเมษายน	1,397.26	บาท
ส่วนลดรับสำหรับเดือนพฤษภาคม	931.50	บาท
รวม	2,561.64	บาท

วัตถุประสงค์ของการตรวจสอบ

การตรวจสอบด้านเงินให้กู้ยืมและรายได้รับจากเงินให้กู้ยืมของกิจการ มีวัตถุประสงค์ดังนี้

1. เพื่อพิสูจน์ความถูกต้องของยอดคงเหลือของบัญชีเงินให้กู้ยืมที่ปรากฏในงบทดลอง ณ วันตรวจสอบว่าเป็นลูกหนี้ของกิจการซึ่งได้มีการบันทึกรายการโดยถูกต้องครบถ้วนตามรอบระยะเวลาที่ตรวจสอบ
2. เพื่อพิจารณาการควบคุมภายในด้านการปฏิบัติเกี่ยวกับการให้กู้ยืมว่าเป็นไปตามนโยบายและระเบียบวิธีปฏิบัติของกิจการที่ได้รับอนุมัติแล้วหรือไม่เพียงใด

3. เพื่อพิจารณาการสัปดาห์ไม่ถูกหนี้รายตัวและสัญญาหรือ เอกสารสำคัญต่าง ๆ ที่ใช้ เป็นหลักฐานการให้กู้ยืมว่ามีความถูกต้องและมีผลสมบูรณ์ตามกฎหมายหรือไม่
4. เพื่อพิจารณาการอนุมัติ การให้กู้ยืมของผู้รับมอบอำนาจในแต่ละระดับชั้นว่าอยู่ในขอบเขตอำนาจการอนุมัติที่ได้รับมอบหมายเพียงใด
5. เพื่อพิจารณาหลักทรัพย์ที่ใช้เป็นหลักประกัน ว่ามีมูลค่าคุ้มกับภาระหนี้ของลูกหนี้แต่ละราย ซึ่งสามารถลดความเสี่ยงของกิจการในการให้กู้ยืม และเป็นหลักทรัพย์ที่สามารถโอนกรรมสิทธิ์ เป็นของกิจการได้ทันทีเมื่อถึงคราวจำเป็น
6. เพื่อพิจารณาการให้กู้ยืมหรือให้ เกรดที่ไม่เป็นตามระเบียบปฏิบัติของกิจการหรือไม่ขัดด้วยประกาศของกระทรวงการคลังหรือกฎหมายที่เกี่ยวข้อง
7. เพื่อพิจารณาเกี่ยวกับหนี้ที่ค้างชำระและหนี้ที่มีปัญหา โดยการจัดชั้นหนี้และพิจารณาหลักประกันหนี้เป็นพิเศษ
8. เพื่อพิสูจน์ความถูกต้องของการคำนวณดอกเบี้ยและส่วนลดรับจาก เงินให้กู้ยืม รวมถึงความถูกต้องของการบันทึกรายการบัญชีและยอดรวมของบัญชีดอกเบี้ยและส่วนลดรับ
9. เพื่อพิจารณาความถูกต้องครบถ้วนของการจัดเก็บค่าธรรมเนียมรับสำหรับ เงินให้กู้ยืมแต่ละประเภท
10. เพื่อพิจารณาว่ามีการตั้งสำรองเผื่อหนี้สงสัยจะสูญอย่าง เพียงพอ

การประเมินผลการควบคุมภายใน

1. ในการประเมินผลการควบคุมภายในด้านเงินให้กู้ยืม จะต้องพิจารณาจุดของการควบคุมและการปฏิบัติงานที่สำคัญดังนี้
  - 1.1 กิจการมีนโยบายเกี่ยวกับเงินให้กู้ยืมที่แน่นอนและได้รับอนุมัติจากฝ่ายบริหารแล้วหรือไม่
  - 1.2 นโยบายด้านเงินให้กู้ยืมได้กำหนดขอบเขตอำนาจอนุมัติของผู้บริหารแต่ละระดับชั้นไว้หรือไม่
  - 1.3 ฝ่ายบริหารได้กำหนดแนวการดำเนินงานเกี่ยวกับเงินให้กู้ยืมในแต่ละรายการดังต่อไปนี้ไว้หรือไม่

- 1.3.1 การทบทวนและการอนุมัติสำหรับรายการเงินให้กู้ยืมที่มีความ
สำคัญ
- 1.3.2 การกำหนดวงเงินให้กู้ยืมตามแต่ละประเภทของเงินให้กู้ยืม
- 1.3.3 การกำหนดเกี่ยวกับอัตราดอกเบี้ย ส่วนลดและค่าธรรมเนียม
ที่เรียกเก็บ
- 1.3.4 กำหนดระยะเวลาในการให้กู้ยืมสำหรับเงินให้กู้ยืมแต่ละประเภท
- 1.3.5 กำหนดเกี่ยวกับประเภทและมูลค่าของหลักทรัพย์ที่ใช้เป็นหลัก
ประกันเงินให้กู้ยืม
- 1.3.6 การจัดทำรายงานและแนวทางการติดตามหนี้ที่มีปัญหา
- 1.3.7 กำหนดตลาดเป้าหมายของกิจการ
- 1.4 กรณีที่มีข้อตกลงหรือเงื่อนไขนอกเหนือจากนโยบายของกิจการ จะต้อง
ได้รับการอนุมัติโดยฝ่ายบริหารก่อนหรือไม่
- 1.5 มีการจัดทำรายงานรายละเอียดเงินให้กู้ยืมตามรอบระยะเวลาที่กำหนด
ไว้หรือไม่
- 1.6 นโยบายด้านเงินให้กู้ยืมได้รับการทบทวนอย่างน้อยปีละครั้ง
- 1.7 การจัดทำสัญญาทุกฉบับได้มีการให้เลขที่สัญญาเรียงลำดับกัน และได้
บันทึกรายการไว้ในทะเบียนคุมโดยครบถ้วนหรือไม่
- 1.8 สัญญาทุกฉบับได้จัดเก็บไว้ในที่ปลอดภัยภายในห้องมั่นคงทั้งในระหว่าง
เวลาทำการและนอกเวลาทำการหรือไม่
- 1.9 สัญญาทุกฉบับได้จัดทำโดยเจ้าหน้าที่ผู้ได้รับมอบหมาย และได้ให้ลูกค้า
ลงนามโดยถูกต้องครบถ้วนหรือไม่
- 1.10 การถ่ายยืมเงินให้กู้ยืมของกิจการ ได้ถ่ายเป็นเช็คส่งจ่ายเฉพาะ
ให้แก่ผู้กู้ โดยให้เซ็นรับในสำเนาทุกฉบับหรือไม่
- 1.11 ใบคำขอทุกฉบับได้ให้ลูกค้าลงนามและมีการอนุมัติโดยผู้รับมอบอำนาจหรือไม่
- 1.12 มีการจัดทำแฟ้มลูกหนี้และรวบรวมเก็บไว้ตามแต่ละประเภทของเงิน
ให้กู้ยืมหรือไม่
- 1.13 แฟ้มลูกหนี้ได้เก็บรวบรวมข้อมูลต่าง ๆ เหล่านี้ไว้ด้วยหรือไม่

- 1.13.1 ใบคำขอกู้และ เอกสารที่แสดงถึงวัตถุประสงค์ในการขอกู้ และรายงานการวิเคราะห์ฐานะการเงินของผู้ขอกู้
- 1.13.2 หลักฐานและ เอกสารประกอบใบคำขอกู้
- 1.13.3 ตารางแสดงแผนการจ่ายชำระคืนเงินให้กู้ยืม
- 1.13.4 เอกสารการติดต่อกับลูกหนี้
- 1.14 มีการแยกหน้าที่การบันทึกและผ่านรายการเงินให้กู้ยืมในทะเบียนและ สมุดบัญชีย่อยออกจากหน้าที่ในการจัดทำเช็คส่งจ่ายสำหรับเงินให้กู้ยืมนั้นหรือไม่
- 1.15 รายการเงินให้กู้ยืมที่บันทึกในสมุดบัญชีย่อยได้มีการบันทึกรายการและ กระทบยอดกับบัญชีคุมแยกประเภททั่วไปทุกวันหรือไม่
- 1.16 ผู้รับมอบอำนาจได้สอบถามความถูกต้องของการกระทบยอดรายการ บัญชีเหล่านั้นทุกครั้งหรือไม่
- 1.17 มีการจัดทำบททดลองโดยผู้ที่ได้รับมอบหมาย และผู้รับมอบอำนาจได้ ตรวจสอบการผ่านรายการบัญชีที่เกี่ยวข้องด้วยหรือไม่
- 1.18 มีการบันทึกยอดเงินให้กู้ยืมคงเหลือโดยผู้ได้รับมอบหมาย และได้รับ การตรวจสอบความถูกต้องโดยผู้รับมอบอำนาจทุกรายการหรือไม่
- 1.19 รายการปรับปรุงเกี่ยวกับเงินให้กู้ยืม ได้รับการตรวจสอบรายการและ เอกสารประกอบรายการโดยผู้รับมอบอำนาจทุกครั้งหรือไม่
- 1.20 สัญญาสำหรับเงินให้กู้ยืมที่ชำระเงินครบถ้วนแล้ว ได้ประทับตรา "จ่ายแล้ว" และเก็บรวบรวมกับเอกสารประกอบรายการต่าง ๆ ไว้ในแฟ้มรายการที่ชำระ เงินครบถ้วนแล้วหรือไม่
- 1.21 หนังสือทวงถามและบอกเลิกสัญญาได้จัดทำขึ้นโดยได้รับการสอบถาม ความถูกต้องจากผู้รับมอบอำนาจ เพื่อส่งให้ลูกหนี้รายที่มีปัญหาในการชำระหนี้ทุกรายหรือไม่
- 1.22 หลักทรัพย์ที่ใช้เป็นหลักประกันเงินให้กู้ยืมทุกประเภทได้จดทะเบียน คำหรือ จำนองหรือโอนกรรมสิทธิ์ให้แก่กิจการตามแต่ละกรณีไว้ทุกรายการหรือไม่
- 1.23 มีการกำหนดผู้รับผิดชอบในการดำเนินการลดทะเบียนคำหรือ จำนอง หรือโอนกรรมสิทธิ์ในหลักประกันเงินให้กู้ยืมโดยเฉพาะหรือไม่
- 1.24 หลักประกันเงินให้กู้ยืมทุกรายการที่วางไว้กับกิจการ ได้บันทึกรายการ ในทะเบียนคุมหลักทรัพย์และกำหนดให้อยู่ภายใต้การควบคุมดูแลร่วมกันของผู้รับมอบอำนาจหรือไม่

1.25 หลักประกัน เงินให้กู้ยืมแต่ละรายการได้จัดเก็บไว้ในช่องหลักทรัพย์ และได้เก็บรักษาของหลักทรัพย์ทั้งหมดไว้ภายในห้องมั่นคงของกิจการหรือไม่

1.26 มีขั้นตอนการสอบทานเกี่ยวกับหลักประกันเงินให้กู้ยืมแต่ละรายการก่อนการอนุมัติรายการเงินให้กู้ยืมนั้น เพื่อให้แน่ใจว่าหลักประกันนั้นสามารถเปลี่ยนเป็นเงินสดได้ตามมูลค่าของหลักประกันนั้นเมื่อถึงคราวจำเป็นหรือไม่

1.27 มีการกำหนดขั้นตอนการดำเนินงานที่แน่นอนสำหรับการติดตามหนี้ที่มีปัญหาหรือไม่

1.28 มีการกำหนดให้จัดทำรายงานเกี่ยวกับหนี้ที่ค้างชำระและหนี้ที่มีปัญหาสำหรับเสนอต่อฝ่ายบริหารเพื่อการทบทวนรายการและดำเนินการเกี่ยวกับหนี้เหล่านั้นต่อไปหรือไม่

1.29 กิจการได้กำหนดระเบียบคำสั่ง เพื่อให้มีการดำเนินงานที่อยู่ภายในขอบเขตของกฎหมายและข้อบังคับของทางราชการที่เกี่ยวกับการให้กู้ยืมหรือไม่

2. ในการประเมินผลการควบคุมภายในด้านรายได้ดอกเบี้ย ส่วนลดและค่าธรรมเนียมรับจากเงินให้กู้ยืม จะต้องพิจารณาจุดของการควบคุมและการปฏิบัติงานที่สำคัญ ดังนี้

2.1 กิจการได้กำหนดนโยบายเกี่ยวกับอัตราดอกเบี้ยและค่าธรรมเนียม เพื่อให้ใช้เป็นแนวการดำเนินการสำหรับแต่ละประเภทของเงินให้กู้ยืมหรือไม่

2.2 มีการกำหนดอัตราดอกเบี้ยและค่าธรรมเนียมที่เรียกเก็บสำหรับเงินให้กู้ยืมแต่ละประเภทเป็นที่แน่นอน และโดยได้รับอนุมัติจากคณะกรรมการบริหารหรือฝ่ายบริหารก่อนหรือไม่

2.3 มีการระบุอัตราดอกเบี้ยที่แน่นอนไว้ในข้อตกลงการให้กู้และสัญญาทุกฉบับ โดยครบถูกต้องหรือไม่

2.4 การเปลี่ยนแปลงอัตราดอกเบี้ยและค่าธรรมเนียมที่เรียกเก็บจากผู้แต่ละรายหรือกลุ่ม จะต้องได้รับอนุมัติจากผู้มีอำนาจอนุมัติโดยถูกต้องก่อน

2.5 การเปลี่ยนแปลงแก้ไขอัตราดอกเบี้ยและค่าธรรมเนียมในกรณีของการใช้เครื่องคอมพิวเตอร์ในการคำนวณนั้น ได้ดำเนินการภายใต้การควบคุมของผู้รับผิดชอบอำนาจโดยรัดกุมหรือไม่

2.6 การรับชำระเงินกู้ และการชำระรายงานเงินกู้ค้างชำระ หรือรายงานการรับชำระเงินควรจัดทำโดยบุคคลผู้ซึ่งมิใช่เจ้าหน้าที่ผู้รับผิดชอบในการดำเนินการให้กู้ยืม

2.7 มีการกำหนดผู้รับผิดชอบในการรับชำระเงินกู้โดยเฉพาะ และได้กำหนดให้มีการรับชำระเงินโดยการออกไปเสิร์ฟรับเงินอย่างถูกต้องทุกครั้ง

2.8 ใบเสิร์ฟรับเงินได้ระบุข้อมูลและคำอธิบายที่พอเพียงสำหรับให้ลูกค้าได้ตรวจสอบความถูกต้องของการคำนวณหรือไม่

2.9 ส่วนลดรับล่วงหน้าจากเงินให้กู้ยืมบางประเภท ได้รับการสอบทานความถูกต้องและอนุมัติโดยผู้รับมอบอำนาจทุกรายการหรือไม่

2.10 การคำนวณเกี่ยวกับดอกเบี้ยและค่าธรรมเนียมจะต้องดำเนินการโดยผู้รับมอบหมาย และได้รับการตรวจทานและอนุมัติรายการโดยผู้รับมอบอำนาจทุกรายการหรือไม่

2.11 มีนโยบายที่แน่นอนและชัดเจนเกี่ยวกับการหยุดคิดดอกเบี้ยสำหรับหนี้ที่ค้างชำระและหนี้ที่ล่าช้าหรือไม่

2.12 รายการเกี่ยวกับดอกเบี้ยและค่าธรรมเนียมรับ ได้ลงบันทึกบัญชีโดยถูกต้องครบถ้วนทุกรายการหรือไม่ และรายการเหล่านั้นได้รับการตรวจและอนุมัติโดยผู้รับมอบอำนาจหรือไม่

2.13 มีการจัดทำประมาณการดอกเบี้ยเงินให้กู้ในรอบปี และในแต่ละเดือน โดยการจัดทำเป็นงบประมาณการ มีการวิเคราะห์ผลต่างและมีการดำเนินการอย่างถูกต้องหรือไม่

วิธีการตรวจสอบ

1. การตรวจสอบด้านการให้สินเชื่อ มีขั้นตอนดังต่อไปนี้

1.1 ทบทวนและประเมินความพอเพียงของการควบคุมและการปฏิบัติงานด้านการให้สินเชื่อ

1.1.1 ทบทวนระบบงานที่ได้อธิบายรายละเอียดไว้โดยบันทึกสรุปการศึกษาระบบงาน หรือแบบสอบถามการควบคุมภายใน ที่แสดงไว้ในแผนการตรวจสอบเกี่ยวกับการให้สินเชื่อ แล้วบันทึกรายละเอียดของการเปลี่ยนแปลงแก้ไขต่าง ๆ ที่ทำได้ด้วย

1.1.2 ทบทวนนโยบายในการให้เข้าซื้อและแนวทางในการดำเนินงานของฝ่ายบริหารในด้านการให้เข้าซื้อ พิจารณาความเหมาะสมของการกำหนดวงเงินและการเปลี่ยนแปลงวงเงินให้เข้าซื้อสินค้าแต่ละประเภท อัตราส่วนของจำนวนเงินที่ให้เข้าซื้อต่อมูลค่าที่แท้จริงของทรัพย์สินนั้น ซึ่งตามปกติกิจการโดยทั่วไปจะให้เข้าซื้อในจำนวนเงินไม่เกินร้อยละ 70 ของมูลค่าทรัพย์สินนั้น ตารางอัตราดอกเบี้ยสำหรับการให้เข้าซื้อ และวงเงินให้เข้าซื้อสำหรับผู้เข้าซื้อแต่ละรายหรือกลุ่ม และพิจารณาความพอเพียงในส่วนที่เกี่ยวข้องกับข้อมูลหรือข้อสนเทศที่เสนอรายงานต่อฝ่ายบริหาร กรรมการบริหารสินเชื่อหรือคณะกรรมการบริหาร

1.1.3 ทบทวนอย่างละเอียดรอบคอบเกี่ยวกับลูกหนี้ที่ค้างชำระหนี้และนโยบายในการจัดการหนี้มีปัญหา การติดตามการดำเนินงานด้านเงินให้เข้าซื้อที่มีประสิทธิภาพ ควรจะต้องรวมถึงการวิเคราะห์แนวโน้มอัตราส่วนร้อยละของหนี้ที่มีปัญหา เมื่อเทียบกับรายได้และหนี้สูญด้วย ถ้ากิจการไม่มีแผนที่ดีในการจัดการและติดตามหนี้ที่มีปัญหาแล้ว อัตราส่วนของหนี้สูญต่อลูกหนี้เงินให้เข้าซื้อก็จะเพิ่มสูงขึ้น และฝ่ายบริหารก็คงจะไม่ทราบถึงแนวโน้มดังกล่าวจนกว่าจะถึงสิ้นปีหรือเมื่อเริ่มตรวจสอบสำหรับหนี้ที่มีปัญหา ซึ่งจะทำให้เกิดความล่าช้าในการดำเนินการเพื่อติดตามแก้ไขอย่างถูกต้อง ในกรณีที่ไม่มีแผนการติดตามหนี้ที่มีปัญหา ผู้ตรวจสอบภายในควรจัดทำแผนภูมิแสดงสัดส่วนและแนวโน้มของหนี้สูญในแต่ละเดือนหรือไตรมาส เพื่อการวิเคราะห์ตามความมุ่งหมาย หนี้สูญไม่เพียงแต่จะรวมถึงหนี้ที่ตัดตัดออกจากบัญชีแล้วเท่านั้น แต่ยังคงรวมถึงหนี้ที่มีปัญหาที่ยังไม่ได้ตัดออกจากบัญชีด้วย ถ้าหนี้รายนั้นได้รับการจัดประเภทให้เข้าเป็นหนี้สูญตามเกณฑ์ที่กำหนดไว้ นอกจากนี้ยังควรพิจารณาถึงขอบเขตการตรวจสอบที่ต้องขยายเพิ่มเติมด้วย

1.1.4 ทบทวนข้อบกพร่องและข้อสังเกตจากการตรวจสอบภายในครั้งก่อน และข้อสังเกตจากรายงานการตรวจสอบที่ได้รับจากผู้สอบบัญชี แล้วติดตามดูความถูกต้องของการดำเนินการปรับปรุงแก้ไข สืบสวนผลจากการตรวจสอบครั้งก่อนและสรุปข้อบกพร่องในการควบคุมภายใน เพื่อพิจารณากำหนดขั้นตอนการตรวจสอบที่จำเป็นเพิ่มเติม เช่น ลุ่มตัวอย่างรายการเพิ่มเติมเพื่อทำการทดสอบความถูกต้องของการคำนวณค่าเข้าซื้อและค่างวดของแต่ละรายการ ในกรณีที่ขาดขั้นตอนการสอบทานการคำนวณค่าเข้าซื้อและค่างวดดังกล่าวโดยผู้รับมอบอำนาจ เป็นต้น

1.2 ตรวจสอบความถูกต้อง เชื่อถือได้ของยอดคงเหลือ เงินให้เข้าซื้อตาม
ที่ปรากฏในงบทดลอง ณ วันตรวจสอบ

1.2.1 สอบทานการควบคุมเกี่ยวกับการบันทึกรายการเงินให้เข้าซื้อ
และการจัดการเอกสารต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง ตรวจสอบและพิจารณาการควบคุมด้านการรับชำระเงิน
และการจัดเก็บหลักฐานเงินให้เข้าซื้อโดยไม่ออกกล่าวล่วงหน้า

1.2.2 สอบทานความถูกต้องของยอดเงินให้เข้าซื้อคงเหลือและยอด
รายได้ค่าเข้าซื้อรายการตัดบัญชีที่ปรากฏในงบทดลอง โดยการกระหนยอดเปรียบเทียบกับยอด
รวมตามการรัดลูกหนี้รายตัว และรายงานลูกหนี้เงินให้เข้าซื้อ

1.2.2.1 กรณีที่ยอดเงินให้เข้าซื้อหรือยอดรายได้ค่าเข้าซื้อ
รายการตัดบัญชีที่ทำการทดสอบไม่ถูกต้องตรงกันแล้ว จะต้องพิจารณาล่าสาเหตุของผลแตกต่างนั้น
เพื่อปรับปรุงรายการให้ถูกต้องก่อนการเลือกตัวอย่างรายการ

1.2.2.2 กรณีที่ยอดคงเหลือที่ทำการทดสอบมีความถูกต้อง
ตรงกัน จะสามารถใช้รายงานลูกหนี้เงินให้เข้าซื้อเพื่อการสุ่มเลือกตัวอย่างรายการสำหรับ
ตรวจสอบในรายละเอียดต่อไป

1.2.3 กระหนยอดเงินให้เข้าซื้อคงเหลือและยอดรายได้ค่าเข้าซื้อ
รายการตัดบัญชีคงเหลือตามงบทดลองกับบัญชีแยกประเภททั่วไป ในกรณีที่มีผลแตกต่างเกิดขึ้น
จะต้องติดตามรายละเอียดของแต่ละรายการเพื่อปรับปรุงรายการที่ผิดนั้นให้ถูกต้องด้วย

1.2.4 กระหนยอดคงเหลือในบัญชีย่อยที่เกี่ยวข้องกับบัญชีแยกประเภท
ทั่วไป เพื่อให้แน่ใจว่ารายการเกี่ยวกับเงินให้เข้าซื้อทุกรายการมีการควบคุมทางบัญชีที่รัดกุม
และเพื่อที่จะพิสูจน์ความถูกต้อง เชื่อถือได้ของข้อสัน เค้าในงบการเงินและในรายงานให้เข้าซื้อ
ที่เสนอต่อฝ่ายบริหาร

1.2.5 สอบทานความถูกต้องทันเวลาของการบันทึกรายการในทะเบียน
คุมเงินให้เข้าซื้อ พิจารณาดูการตรวจทานและการลงนามกำกับรายการของผู้รับผิดชอบฯ

ในการตรวจสอบความถูกต้องของยอดคงเหลือนั้น ควรรวมถึงรายการ
ต่าง ๆ ต่อไปนี้ด้วย

- เงินให้เข้าซื้อแก่พนักงาน
- ลูกหนี้ที่ค้างชำระหรือมีปัญหาในการชำระหนี้

- หนังสือรับคืน

1.3 เลือกตัวอย่างรายการเงินให้เข้าซื้อจากรายการที่รวมอยู่ในงบทดลอง เพื่อการตรวจสอบรายการตามขั้นตอนต่อไป ทั้งนี้เนื่องจากรายการเงินให้เข้าซื้อนั้นมีจำนวนมาก การตรวจสอบรายละเอียดในทุกรายการจึงต้องใช้เวลาจำนวนมากเกินความจำเป็น ผู้ตรวจสอบจึงควรใช้เทคนิคการเลือกตัวอย่างรายการเพื่อทำการตรวจสอบเพื่อให้ได้ประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานตรวจสอบโดยเสียเวลาและค่าใช้จ่ายที่ต่ำ การเลือกตัวอย่างรายการเพื่อการตรวจสอบนี้ ผู้ตรวจสอบควรเลือกตรวจสอบสำหรับรายการที่มีจำนวนเงินสูงทุกรายการ และเลือกตัวอย่างตามจำนวนที่เหมาะสมสำหรับรายการที่เหลือ จำนวนรายการที่เลือกทำการตรวจสอบในรายละเอียดควรเป็นสัดส่วนที่เหมาะสมกับจำนวนรายการเงินให้เข้าซื้อทั้งหมด ทั้งนี้เพื่อที่จะสามารถสรุปผลการปฏิบัติงานด้านเงินให้เข้าซื้อโดยครอบคลุมในรายละเอียดอย่างสมบูรณ์ และถูกต้องมากที่สุด

ผู้ตรวจสอบควรใช้วิธีการทางสถิติเข้าช่วยในการเลือกตัวอย่างรายการ เพื่อให้ได้ตัวอย่างที่ดีที่สุดที่เป็นตัวแทนของรายการทั้งหมด ซึ่งผู้ตรวจสอบจะสามารถใช้ในการสรุปและวัดผลการปฏิบัติงานที่เชื่อถือได้มากกว่าวิธีการเลือกตัวอย่างที่นิยมใช้กัน โดยไม่ได้อาศัยเทคนิคและวิธีการทางสถิติ เข้าช่วยอย่างมีแบบแผน สำหรับการเลือกตัวอย่างในกรณีที่ใช้โปรแกรมการตรวจสอบช่วยในการปฏิบัติงานเพื่อบรรลุวัตถุประสงค์ตามที่กำหนดไว้ ก็ควรใช้เทคนิคการเลือกตัวอย่างที่เป็นระบบตามวิธีการทางสถิติได้ สำหรับในกรณีอื่นแล้ว ผู้ตรวจสอบอาจเลือกใช้วิธีการเลือกตัวอย่างตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่เหมาะสม เช่น เลือกตรวจสอบทุก ๆ รายการ ที่ลงท้ายด้วยเลขคู่จากรายการที่รวมอยู่ในงบทดลอง เป็นต้น

1.4 ส่งหนังสือขอคืนยันยอดโดยตรงกับลูกหนี้ เพื่อตรวจสอบความถูกต้องตรงกันของรายการที่บันทึกไว้กับลูกหนี้ โดยการเลือกตัวอย่างรายการที่จะส่งหนังสือคืนยันยอดลูกหนี้จากรายงานลูกหนี้เงินให้เข้าซื้อตามขั้นตอนในข้อ 1.3 หรืออาจใช้โปรแกรมเพื่อการตรวจสอบในการเลือกรายการลูกหนี้ที่จะส่งหนังสือขอคืนยันยอดก็ได้ หนังสือขอคืนยันยอดจากลูกหนี้สมควรเป็นแบบตอบทุกกรณี ทั้งนี้เพื่อง่ายต่อการติดตามและตรวจสอบความถูกต้องของการบันทึกที่อยู่ของลูกหนี้ด้วย หนังสือคืนยันยอดลูกหนี้ควรมีรายละเอียดเกี่ยวกับเลขที่สัญญา วันที่และจำนวนเงินที่ชำระครั้งสุดท้าย ยอดดอกเบี้ยค้างชำระ และยอดลูกหนี้คงเหลือ ในทางปฏิบัติตามปกติอาจมีความยุ่งยากในการคืนยันยอดคงเหลือสำหรับลูกหนี้เงินให้เข้าซื้อ ผู้ตรวจสอบอาจสามารถทำได้

วิธีการขอขึ้นชั้นยอดตามจำนวนงวดของการผ่อนชำระก็ได้ ผู้ตรวจสอบควรจะต้องส่งหนังสือขอขึ้นชั้นยอดจากลูกหนี้รายที่ค้างชำระหรือมีปัญหาในการชำระ เงินหลายงวดติดต่อกันทุกรายด้วย

หลังจากการส่งหนังสือขึ้นชั้นยอดลูกหนี้แล้ว ผู้ตรวจสอบควรจัดทำบันทึกรายการหนังสือขึ้นชั้นยอดที่ได้รับกลับคืนมา และส่งหนังสือขึ้นชั้นยอดเป็นครั้งที่ 2 สำหรับรายที่ไม่ได้รับคำตอบกลับคืน ในรายที่หนังสือขึ้นชั้นยอดส่งไม่ถึงลูกค้าหรือไม่ได้รับคำตอบกลับคืนมา เป็นครั้งที่ 2 แล้ว ผู้ตรวจสอบควรสอบถามความถูกต้องของรายการโดยละเอียดทุกรายการด้วย

การส่งหนังสือขึ้นชั้นยอดลูกหนี้มี จุดมุ่งหมายเพื่อการตรวจสอบความถูกต้องแท้จริงของรายการเงินให้เข้าชื่อ ตรวจสอบความสมบูรณ์เกี่ยวกับข้อมูลลูกหนี้ที่บันทึกไว้ ทั้งทางด้านสถานะของเงินให้เข้าชื่อและความถูกต้องของการปฏิบัติงานและการบันทึกรายการที่เกี่ยวข้อง

1.5 ตรวจสอบความสมบูรณ์ถูกต้องของสัญญาเข้าชื่อต่าง ๆ ผู้ตรวจสอบควรตรวจสอบความสมบูรณ์ถูกต้องของสัญญาเข้าชื่อ สัญญาค้ำประกัน สัญญาโอนสิทธิเข้าชื่อและเอกสารสำคัญต่าง ๆ สำหรับแต่ละรายการที่เลือกตรวจสอบ และรวมถึงแต่ละรายการของเงินให้เข้าชื่อที่ค้างชำระและมีปัญหาในการชำระหนี้ ตรวจสอบความถูกต้องในรายละเอียดเกี่ยวกับชื่อและที่อยู่ผู้เข้าชื่อ วันที่ในสัญญา จำนวนเงินและเงื่อนไขการชำระเงินในสัญญากับรายงานลูกหนี้เงินให้กู้ยืมและใบคำขอเข้าชื่อ และตรวจสอบความถูกต้องของรายละเอียดต่าง ๆ ในสัญญาค้ำประกันและสัญญาโอนสิทธิเข้าชื่อ (ถ้ามี) กับสัญญาเข้าชื่อและรายงานลูกหนี้เงินให้กู้ยืมและใบคำขอเข้าชื่อ ในส่วนของรายละเอียดที่แตกต่างกันหรือขัดแย้งกัน ควรจะต้องติดตามหาสาเหตุของความแตกต่างที่เกิดขึ้น หรือหาข้อสรุป เกี่ยวกับผลการปฏิบัติงานของผู้รับตรวจ

ตรวจสอบและพิจารณาสัญญาเข้าชื่อ สัญญาค้ำประกันและใบคำขอเข้าชื่อว่าได้ดำเนินการและอนุมัติรายการโดยผู้ที่ได้รับมอบหมาย ตรวจสอบจำนวนเงินของแต่ละรายการว่าอยู่ภายในวงเงินตามอำนาจอนุมัติที่กำหนดไว้หรือไม่ ในกรณีที่เกินอำนาจอนุมัติให้พิจารณาถึงการขออนุมัติหรือให้สัตยาบันโดยผู้มีอำนาจอนุมัติในระดับที่สูงกว่าก่อนการบันทึกสรุป

ตรวจสอบให้แน่ใจว่าผู้เข้าชื่อได้ลงนามในสัญญาและใบคำขอเข้าชื่อโดยถูกต้องครบถ้วน ในกรณีที่ผู้เข้าชื่อเป็นนิติบุคคลจะต้องตรวจสอบว่าผู้ลงนามแทนนิติบุคคลนั้น

เป็นผู้มีอำนาจตามหนังสือรับรองจากกระทรวงพาณิชย์และพิจารณาการประทับตราสำคัญของนิติบุคคลนั้นด้วย และตรวจดูการลงนามของผู้ค้าประกันในสัญญาค้ำประกัน พร้อมกันกับการตรวจสอบความสมบูรณ์ของสัญญาเช่าซื้อและสัญญาค้ำประกันนี้ ผู้ตรวจสอบควรจะต้องดูความถูกต้องครบถ้วนของการปิดอากรแสตมป์ในสัญญาเช่าซื้อและสัญญาค้ำประกันทุกฉบับที่ทำการตรวจสอบด้วย

ตรวจและพิจารณาการควบคุมและการดูแลเก็บรักษาสัญญาเช่าซื้อ สัญญาค้ำประกัน และสัญญาหรือเอกสารสำคัญต่าง ๆ ว่าได้ยึดเก็บไว้ในแฟ้มหรือช่องหลักทรัพย์ภายในห้องมั่นคงตามระเบียบข้อบังคับของกิจการโดยรัดกุมหรือไม่ เพียงใด

1.6 ตรวจสอบหลักประกันเงินให้เช่าซื้อ โดยการพิจารณาดูและบันทึกรายละเอียดต่าง ๆ เกี่ยวกับหลักทรัพย์ที่ใช้เป็นหลักประกันตามข้อตกลงการให้เช่าซื้อ ตรวจและพิจารณาหลักทรัพย์ดังกล่าวว่าได้ยึดเก็บไว้ในความดูแลของกิจการหรือไม่ ในกรณีที่ไม่พบหลักทรัพย์ที่ใช้เป็นประกันนั้น จะต้องติดตามหาสาเหตุเพื่อการบันทึกสรุป ผู้ตรวจสอบจะต้องตรวจดูความสมบูรณ์ถูกต้องของหนังสือสัญญาเช่าซื้อและสำเนาหลักทรัพย์นั้น เพื่อเป็นประกันหนี้ของผู้เช่าซื้อเช่นเดียวกันกับการตรวจสอบเงินให้กู้ ในส่วนที่เกี่ยวกับการให้เช่าซื้อรถยนต์จะต้องตรวจดูทะเบียนรถยนต์นั้นว่าได้รับกรรมสิทธิ์เป็นของกิจการโดยถูกต้องหรือไม่ นอกจากนี้ผู้ตรวจสอบยังควรสังเกตและพิจารณาการควบคุมและการปฏิบัติ ที่เกี่ยวกับการดูแลรักษาหลักทรัพย์นั้น ๆ ทั้งในด้านการเบิกและรับหลักทรัพย์ ตลอดจนการบันทึกและการจัดเก็บหลักทรัพย์ไว้ในตู้ภายในห้องมั่นคงว่าได้การดำเนินการโดยผู้ได้รับมอบหมาย และเป็นไปตามระเบียบของกิจการโดยรัดกุมหรือไม่ เพียงใด

1.7 ตรวจสอบและสังเกตการปฏิบัติงานตามขั้นตอนต่าง ๆ สำหรับรายการเงินให้เช่าซื้อที่ทำการตรวจสอบ โดยการตรวจและพิจารณาแฟ้มลูกหนี้เงินให้เช่าซื้อ ซึ่งจะจัดเก็บใบคำขอเช่าซื้อ และข้อตกลงต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องไว้ ผู้ตรวจสอบจะต้องทดสอบการคำนวณค่างวดและค่าเช่าซื้อตามอัตราดอกเบี้ยที่กำหนดไว้ ตรวจดูข้อตกลงเกี่ยวกับการค้ำประกัน และข้อตกลงอื่นที่มี และพิจารณาการกำหนดให้ประกันกับในวงเงินที่ครอบคลุมวงเงินให้เช่าซื้ออย่างพอเพียง ซึ่งกรรมธรรม์ประกันภัยจะต้องระบุให้กิจการเป็นผู้รับประกันภัยตามกรรมธรรม์นั้นด้วย

ตรวจการจ่ายชำระหนี้เงินของลูกหนี้ซึ่งจะต้อง เป็นไปตามเงื่อนไขในสัญญา
เข้าชื่อ ตรวจรายงานลูกหนี้เงินให้เข้าชื่อ เพื่อพิจารณาถึงความถูกต้องของยอดลูกหนี้คงเหลือ
และยอดค้างวัดค้างชำระ ตลอดจนยอดคงเหลือต่าง ๆ ที่จะต้องแสดงไว้ในงบทดลอง

บททวนการบันทึกการจ่ายชำระหนี้เงินให้เข้าชื่อเพื่อสรุปประสิทธิผลของการควบคุม
ด้านข้อมูลที่เป็นตัวเลข ตรวจสอบการผ่านยอดรวมประจำวันของเงินให้เข้าชื่อรายใหม่ การตั้ง
ยอดลูกหนี้ใหม่ การรับชำระค้างวัดและรายได้ค่าเข้าชื่อไปยังบัญชีแยกประเภทตามระยะเวลา
เวลาที่กำหนดให้ทดสอบหลังจากการตรวจสอบครั้งก่อน ตรวจสอบการคำนวณเกี่ยวกับค่าเข้าชื่อ
ในรายการที่ปรับยอดลูกหนี้ให้เข้าชื่อใหม่และรายได้ค่าเข้าชื่อ ผู้ตรวจสอบจะต้องทำการ
เปรียบเทียบกับยอดรวมของค้างวัดรับในแต่ละเดือนกับยอดลูกหนี้คงเหลือในช่วงระยะเวลาเดียวกัน
นับแต่การตรวจสอบครั้งก่อน เพื่อสรุปและพิจารณาถึงความสอดคล้องกันอย่างสมเหตุสมผลของ
รายการทั้งสอง ในกรณีที่มีความแตกต่างเกิดขึ้น ผู้ตรวจสอบจะต้องติดตามหาสาเหตุเพื่ออธิบาย
ถึงความแตกต่างดังกล่าวด้วย

สังเกตและพิจารณาการปฏิบัติงานเกี่ยวกับการจัดทำเอกสาร การให้บริการ
บริการและขั้นตอนการรับชำระหนี้เงิน ว่า เป็นไปตามระเบียบปฏิบัติของกิจการโดยรัดกุมเพียงพอ
หรือไม่ และผู้รับมอบอำนาจได้ควบคุมการปฏิบัติงานนั้นโดยรัดกุมเพียงพอ

การทวนเกี่ยวกับการปฏิบัติงานในแต่ละขั้นตอนของผู้รับตรวจ ก็เพื่อ
ที่จะสามารถมั่นใจในระบบการควบคุม ว่ามีประสิทธิผลพอเพียงในการป้องกันความเสี่ยงใน
หลักประกันและปัญหาที่เริ่มเกิดขึ้น และในการจัดทำงบการเงินและการดำเนินงานเกี่ยวกับ
ข้อสันเทศที่ฝ่ายจัดการสามารถให้ความเชื่อถือได้

1.8 ทบทวนการควบคุมการปฏิบัติงานด้านเงินให้เข้าชื่อของผู้รับมอบอำนาจ
โดยการทวนปัญหาทางด้านสัญญาและการให้กู้ที่สำคัญ ซึ่งได้รับทราบจากการตรวจสอบ พิจารณา
ปัญหาที่เกิดขึ้นกับนโยบายด้านการให้กู้ยืม แนวทางและระเบียบคำสั่งในการดำเนินงาน และ
ขอเขตอำนาจหน้าที่ตามที่ได้รับมอบหมาย ประเมินประสิทธิผลของการควบคุมดูแลโดยฝ่าย
จัดการในปัญหาด้านการให้เข้าชื่อ ตลอดจนพิจารณาการดำเนินการแก้ไขปัญหาที่อย่างจริงจัง
ประเมินความพอเพียง ประสิทธิภาพและประสิทธิผลของหน่วยงานต้นสังกัดในเรื่องที่เกี่ยวกับ
การดำเนินงานด้านการให้เข้าชื่อ

ผู้ตรวจสอบควรจะต้องแสดงข้อมูลในรายงานโดยเปรียบเทียบกับเงินให้เข้าซื้อและรายได้ เพื่อเสนอต่อฝ่ายบริหาร รายงานดังกล่าวควรแสดงถึงข้อมูลการสัดแบ่งประเภทของหนี้ที่มีปัญหาตามหลักเกณฑ์การคัดชั้นหนี้ ซึ่งได้จัดทำโดยผู้ตรวจสอบด้วย

การทบทวนนี้ควรครอบคลุมถึงการดำเนินการควบคุมดูแลเกี่ยวกับหนี้ที่มีปัญหา และผลการดำเนินการของหน่วยงานผู้รับมอบหมายตามคำสั่งของฝ่ายจัดการ หรือการขาดการดำเนินการในปัญหาที่สำคัญและกรณีที่ไม่ได้รายงานถึงปัญหา เหล่านั้นต่อผู้บริหาร การควบคุมดูแลอย่างใกล้ชิดและจริงจัง เกี่ยวกับหนี้ที่มีปัญหานี้ เป็นคุณลักษณะที่สำคัญของธุรกิจ เงินทุน และหลักทรัพย์ที่ประสพผลสำเร็จในการดำเนินงานที่ดี

1.9 ตรวจสอบและพิจารณาการปฏิบัติงานของหน่วยงานผู้รับตรวจว่าเป็นไปตามกฎหมายและระเบียบข้อบังคับของทางราชการหรือไม่เพียงใด โดยการพิจารณาถึงการปฏิบัติตามระเบียบและข้อบังคับในด้านการให้กู้ยืมเงิน เดี่ยวกันกับการตรวจสอบเงินให้กู้ และพิจารณาถึงการปฏิบัติตามมาตรา 31 แห่งพระราชบัญญัติการประกอบธุรกิจเงินทุน ธุรกิจหลักทรัพย์ และธุรกิจเครดิตฟองซิเอร์ พ.ศ. 2522 แก้ไขเพิ่มเติมตามพระราชกฤษฎีกาแก้ไขเพิ่มเติมฯ พ.ศ. 2526 และพ.ศ. 2528 ดังนี้

"มาตรา 31 ธนาคารแห่งประเทศไทยด้วยความเห็นชอบของรัฐมนตรีมีอำนาจกำหนดให้บริษัทเงินทุนปฏิบัติในเรื่องต่อไปนี้อันเกี่ยวกับการให้เข้าซื้อ ในการประกอบกิจการเงินทุน เพื่อการจำหน่ายและการบริโภค หรือกิจการเงินทุนเพื่อการเคหะ

- (1) จำนวนเงินที่ต้องชำระครั้งแรกและครั้งต่อ ๆ ไป เป็นอัตราส่วนกับยอดเงินให้เข้าซื้อแต่ละราย
- (2) ระยะเวลาในการให้เข้าซื้อ
- (3) วิธีการชำระเงิน
- (4) เงื่อนไขการรับเงินที่ได้รับชำระแล้ว และการกลับเข้าครองทรัพย์สินที่ให้เข้าซื้อ
- (5) วิธีการแสดงผลประโยชน์ที่บริษัทเงินทุนเรียกเก็บ

ผู้ตรวจสอบจะต้องพิจารณาการปฏิบัติตามมาตราดังกล่าวข้างต้น โดยการศึกษารายละเอียดตามประกาศของธนาคารแห่งประเทศไทย

1.10 สรุปลผลการตรวจสอบด้านการให้เข้าซื้อ โดยพิจารณาถึงความพอเพียง ประสิทธิภาพและประสิทธิภาพของการควบคุมเกี่ยวกับการให้เข้าซื้อ ตลอดจนการพิจารณาถึงคุณภาพของการดำเนินงานในปัจจุบันและการปฏิบัติงานที่สอดคล้องกับกฎหมายและระเบียบข้อบังคับที่เกี่ยวข้อง

2. การตรวจสอบเงินให้กู้ มีขั้นตอนดังต่อไปนี้

2.1 ทบทวนการควบคุมและการปฏิบัติงานสำหรับเงินให้กู้ แล้วประเมินความเหมาะสมเพียงพอของการควบคุมดังกล่าวดังต่อไปนี้คือ

2.1.1 ทบทวนบันทึกสรุปการศึกษาระบบงานและการประเมินจุดอ่อนของระบบงานตามที่ปรากฏอย่างต่อเนื่อง ในห้ามการตรวจสอบสำหรับเงินให้กู้ แล้วบันทึกรายละเอียดของการเปลี่ยนแปลงที่มีเพื่อบันทึกสรุปต่อไป

2.1.2 ทบทวนนโยบายด้านเงินให้กู้ของกิจการที่กำหนดไว้และระเบียบคำสั่งของฝ่ายบริหารที่เกี่ยวข้อง พิจารณานโยบายและระเบียบคำสั่งดังกล่าวว่าครอบคลุมถึงการให้กู้แต่ละประเภท (เช่น เพื่อการพาณิชย์ อุตสาหกรรม การเกษตรและอื่น ๆ) ขอบเขตวงเงินรวมของเงินให้กู้แต่ละประเภท ตารางอัตราดอกเบี้ยสำหรับเงินให้กู้แต่ละประเภท อัตราส่วนของจำนวนเงินให้กู้ต่อราคาประเมินของหลักทรัพย์ที่ไปเป็นหลักประกัน การกำหนดขอบเขตอำนาจอนุมัติสำหรับผู้รับมอบอำนาจในแต่ละระดับชั้น การกำหนดหลักเกณฑ์เพื่อการคัดค้านหนี้และนโยบายในการติดตามแก้ไขหนี้ที่สูญหาย นโยบายเกี่ยวกับการจัดเก็บค่าธรรมเนียมและค่าปรับต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง และการกำหนดวงเงินสำหรับผู้กู้แต่ละรายหรือกลุ่มกิจการในเครือ ประเมินเหมาะสมสัมพันธ์กันของข้อเสนอกู้ที่เสนอในรายงานต่อฝ่ายบริหาร คณะกรรมการบริหารสินเชื่อและคณะกรรมการบริหาร

2.1.3 ทบทวนข้อบกพร่องหรือข้อสังเกตจากการตรวจสอบครั้งก่อนที่บันทึกไว้ในกระดาษทำการของผู้ตรวจสอบภายใน และทบทวนข้อบกพร่องหรือข้อสังเกตในรายงานผลการตรวจสอบที่ได้รับจากผู้สอบบัญชีภายนอก ติดตามดูให้แน่ใจว่าข้อบกพร่องหรือข้อสังเกตดังกล่าวได้ดำเนินการปรับปรุงแก้ไขเรียบร้อยแล้วหรืออยู่ในระหว่างการดำเนินการปรับปรุงแก้ไข

2.1.4 สืบสวนผลการตรวจสอบครั้งก่อนและผลสรุปข้อบกพร่องจากการประเมินผลการควบคุมภายในครั้งนี้ แล้วพิจารณากำหนดขั้นตอนการตรวจสอบที่สำคัญเป็น

เพิ่มเติม เป็นการเลือกตัวอย่างรายการเพิ่มเติมเพื่อทดสอบการคำนวณเกี่ยวกับดอกเบี้ยรับ สำหรับกรณีที่ยาตั้นตอนการควบคุมและล่องทานรายการเกี่ยวกับดอกเบี้ยรับแต่ละรายการ หรือการกำหนดให้ทำการตรวจสอบรายละเอียดในบัญชีทุกกราย ในกรณีี่ระบบการจัดเก็บ เกี่ยวกับเอกสารสำคัญไม่เป็นไปตามระเบียบของกิจการคือ มีการจัดเก็บไว้ในบัญชีหรือของหลักฐานที่ห้ตามแต่ความสะดวกของผู้ปฏิบัติงาน เป็นต้น

2.2 ตรวจสอบความถูกต้องเชื่อถือได้ของยอดคงเหลือตามบัญชีที่ปรากฏในงบทดลอง ณ วันตรวจสอบ

2.2.1 ล่องทานการควบคุมเกี่ยวกับการจัดทำสัญญา การบันทึกรายการบัญชี การจัดการหลักประกันและการจ่ายเงินให้กู้โดยไม่บอกกล่าวให้ทราบล่วงหน้าในขณะทำการตรวจสอบ

2.2.2 ทดสอบความถูกต้องของยอดลูกหนี้เงินให้กู้และดอกเบี้ยค้างรับตามงบทดลอง โดยการเปรียบเทียบกับยอดรวมตามการรั้ดลูกหนี้รายตัวและรายงานรายละเอียดยอดลูกหนี้เงินให้กู้

2.2.2.1 ในกรณีที่ยอดลูกหนี้เงินให้กู้ที่ทำการทดสอบไม่ถูกต้องตรงกัน ผู้ตรวจสอบจะต้องตรวจรายละเอียดการบันทึกรายการในการรั้ดลูกหนี้รายตัวและทะเบียนคุมเงินให้กู้ เพื่อพิจารณาหาสาเหตุของผลแตกต่างที่เกิดขึ้น และปรับปรุงรายการที่ผิดบกดินั้นให้ถูกต้องตรงกัน

2.2.2.2 ในกรณีที่ยอดลูกหนี้เงินให้กู้ที่ทำการทดสอบมีความถูกต้องตรงกัน ผู้ตรวจสอบสามารถไ้รายละเอียดลูกหนี้เงินให้กู้ตามงบทดลองจากรายงานของคอมพิวเตอร์ เพื่อทำการเลือกรายการเงินให้กู้แต่ละประเภทตามหลักเกณฑ์ที่กำหนดสำหรับ การตรวจสอบและทบทวนรายการต่อไป

2.2.3 กระทบยอดลูกหนี้เงินให้กู้ตามงบทดลองกับบัญชีคุมแยกประเภททั่วไป เพื่อพิสูจน์ความถูกต้องตรงกัน และกระทบยอดรวมของดอกเบี้ยค้างรับตามงบทดลองกับบัญชีคุมยอดของแต่ละประเภทด้วย ในกรณีที่มีความแตกต่างกัน จะต้องติดตามหาสาเหตุและทำการปรับปรุงรายการให้ถูกต้องตรงกัน

2.2.4 กระทบยอดคงเหลือในบัญชีย่อยทุกบัญชีที่เกี่ยวข้องกับบัญชีคุมแยกประเภททั่วไป เพื่อให้แน่ใจได้ว่างบการเงินและรายงานที่เสน่อต่อฝ่ายบริหารในส่วน

ของเงินให้กู้มีความถูกต้องเชื่อถือได้ และเงินให้กู้ทุกรายอยู่ภายใต้การควบคุมทางบัญชีที่รัดกุม ซึ่งผู้ตรวจสอบจะสามารถเลือกตัวอย่างรายการเพื่อการตรวจสอบและสอบทานได้อย่างเหมาะสมต่อไป

2.2.5 สอบทานความถูกต้องของการบันทึกรายการในทะเบียนคุมเงินให้กู้ พิจารณาดูการบันทึกรายการว่าถูกต้องทั้งเวลาและผู้บริหารได้ตรวจทานรายการที่บันทึกไว้พร้อมลงนามกำกับครบถ้วนทุกรายการหรือไม่

2.3 เลือกตัวอย่างรายการเงินให้กู้ตามงบทดลอง เพื่อทำการตรวจสอบรายการตามขั้นตอนต่อไป ถ้ารายการเงินให้กู้มีจำนวนมาก ทำให้ไม่อาจทำการตรวจสอบรายละเอียดสำหรับทุกรายการได้ ผู้ตรวจสอบควรใช้วิธีการเลือกตัวอย่างรายการเพื่อทำการตรวจสอบ แต่ถ้าการบันทึกรายการไม่ถูกต้องตรงกันตามผลการกระทบยอดในขั้นตอนที่สอง ผู้ตรวจสอบอาจจะต้องทำการตรวจสอบความสมบูรณ์ถูกต้องในรายละเอียดทุกรายการที่สำคัญ แม้ว่า การไปใช้วิธีการเลือกตัวอย่างรายการเพื่อการตรวจสอบมีข้อดีว่าการตรวจสอบทุกรายการ ในต้นที่ผู้ตรวจสอบจะสามารถทบทวนรายละเอียดของแต่ละรายการได้ลึกกว่าก็ตาม

การเลือกตัวอย่างรายการเพื่อการตรวจสอบเงินให้กู้ ผู้ตรวจสอบควรใช้วิธีการทางสถิติ ทั้งนี้เพราะการอาศัยหลักการทางสถิติเข้าช่วยในการเลือกตัวอย่าง จะทำให้ได้ตัวอย่างรายการที่เป็นตัวแทนของรายการทั้งหมดดีกว่าการเลือกตัวอย่างที่ไม่ใช่วิธีการทางสถิติ สำหรับรายการเงินให้กู้ที่มีจำนวนเงินมากนั้น ผู้ตรวจสอบจะต้องตรวจสอบรายละเอียดในทุกรายการ และใช้วิธีการเลือกตัวอย่างที่กล่าวมาแล้วสำหรับรายการที่เหลือ

อย่างไรก็ตาม การเลือกตัวอย่างรายการเพื่อการตรวจสอบนี้ จะเป็นเพียงการเลือกตัวอย่างรายการเพื่อการตรวจสอบรายละเอียดของบัญชีหนี้และรายการบัญชีเท่านั้น ผู้ตรวจสอบยังคงต้องตรวจสอบความสมบูรณ์ถูกต้องของเอกสารสัญญาต่าง ๆ และหลักประกันการให้กู้ทุกรายการ ทั้งนี้ก็เพื่อป้องกันความเสี่ยงในความเสี่ยงที่อาจเกิดขึ้นจากการทำนิติกรรมที่ไม่สมบูรณ์ตามกฎหมาย และข้อบกพร่องในการจัดการเกี่ยวกับหลักประกัน

บันทึกรายละเอียดเกี่ยวกับจำนวนเงินต้นคงเหลือและดอกเบี้ยค้างรับ สำหรับรายการเงินให้กู้ที่เลือกตรวจสอบลงในกระดาษทำการ

2.4 สิ่งหนึ่งสืบขึ้นขั้นตอนโดยตรงกับลูกหนี้เงินให้กู้ตามรายการที่เลือกไว้ ดังนี้

หนังสือยืนยันยอดลูกหนี้นี้อาจจะจัดทำโดยคอมพิวเตอร์ถ้าเป็นไปได้ โดยใส่รายละเอียดเกี่ยวกับชื่อลูกหนี้ เลขที่เงินให้กู้ วันที่กู้ จำนวนเงินตามสัญญา กู้ ยอดเงิน ต้นคงเหลือ ยอดดอกเบี้ยคงค้าง และวันที่ยืนยันยอด หนังสือยืนยันยอดลูกหนี้ควรเป็นแบบตอบทุกกรณี เพื่อประโยชน์ในการติดตามผลการขอคำยืนยันยอดต่อไป

ภายหลังจากการส่งหนังสือยืนยันยอดลูกหนี้ในระยะเวลาตามสมควร ผู้ตรวจล่องควรบันทึกผลการขอคำยืนยันยอดดังกล่าว โดยเฉพาะสำหรับรายการที่ไม่ได้รับคำตอบหรือหนังสือยืนยันยอดถูกส่งคืนโดยไปรษณีย์ จะต้องตรวจสอบความถูกต้องของที่อยู่ของลูกหนี้เพื่อการส่งหนังสือขอคำยืนยันยอดเป็นครั้งที่สอง สำหรับรายที่ไม่ได้คำตอบกลับคืนมา ผู้ตรวจล่องควรทบทวนความถูกต้องของรายการโดยละเอียดทุกรายการด้วย

ในการส่งหนังสือขอคำยืนยันยอดหนี้ ผู้ตรวจล่องควรจะต้องส่งหนังสือเพื่อขอคำยืนยันยอดจากลูกหนี้รายที่ค้างชำระหรือมีปัญหาในการชำระหนี้ตามเกณฑ์ที่กำหนดไว้ทุกรายการด้วย

การส่งหนังสือขอคำยืนยันยอดลูกหนี้ ก็เพื่อที่จะพิสูจน์ว่ามีลูกหนี้เงินให้กู้ตามรายการที่ปรากฏในงบทดลองอยู่จริง และความถูกต้องในข้อมูลเกี่ยวข้องกับหลักทรัพย์ที่ใช้เป็นหลักประกัน ตลอดจนความถูกต้องของการดำเนินงานและการบันทึกรายการบัญชีที่เกี่ยวข้อง

2.5 ทบทวนรายการเงินให้กู้พิเศษทุกรายการ

รายการเงินให้กู้พิเศษที่ควรจะต้องทบทวนรายการเป็นพิเศษ ได้แก่

- เงินให้กู้รายที่ค้างชำระ
- เงินให้กู้รายที่มีปัญหาในการชำระหนี้ตามหลักเกณฑ์ที่กำหนดไว้
- หนี้สูญรับคืน
- เงินให้กู้แก่ผู้ถือหุ้นรายใหญ่
- เงินให้กู้แก่พนักงาน

ผู้ตรวจล่องจะต้องกระหนาบยอดเพื่อตรวจสอบความถูกต้องตรงกันของยอดเงินให้กู้รายการดังกล่าวข้างต้นกับการดูลูกหนี้รายตัว และจัดทำรายงานเกี่ยวกับลูกหนี้เงินให้กู้รายการพิเศษนี้ โดยให้ครอบคลุมถึงรายละเอียดทุกรายการ โดยอาจใช้โปรแกรมเพื่อการตรวจล่องในการจัดทำรายงานนี้ก็ได้

ในการทบทวนรายการเงินให้กู้ยืมพิเศษนี้ ผู้ตรวจสอบควรจะต้องตรวจสอบนโยบายที่ก่อกำหนดเกี่ยวกับวงเงินให้กู้ยืมสำหรับพนักงาน โครงสร้างอัตราดอกเบี้ย บันทึกสรุปการอนุมัติของฝ่ายบริหารหรือคณะกรรมการบริหาร และระเบียบข้อบังคับของกิจการที่เกี่ยวข้อง

ทบทวนรายการเงินให้กู้ยืมพิเศษ เพื่อพิจารณาถึงความถูกต้องสอดคล้องกันกับนโยบายทั่ว ๆ ไปในด้านการให้กู้ แนวทางการปฏิบัติ และอำนาจอนุมัติ ประเมินประสิทธิผลของการควบคุมดูแลหนี้ที่มีปัญหาของฝ่ายจัดการ พิจารณาความพอเพียงการดำเนินการแก้ไขดังกล่าวด้วย

เปรียบเทียบข้อมูลในรายงานที่เสนอต่อฝ่ายบริหารกับรายละเอียดของรายการหนี้ที่มีปัญหา และรายการที่เกี่ยวข้อง สรุปถึงความถูกต้องพอเพียงของรายงานลูกหนี้เงินให้กู้รายการพิเศษ

การทบทวนนี้ควรรวมถึงการตรวจทานหลักฐาน การดำเนินการเกี่ยวกับลูกหนี้ที่มีปัญหา และการรายงานถึงปัญหาที่อาจจะเกิดขึ้น

2.6 ตรวจสอบรายการเกี่ยวกับลูกหนี้เงินให้กู้ในแฟ้มลูกหนี้รายตัว

2.6.1 ตรวจสอบรายละเอียดเกี่ยวกับลูกหนี้เงินให้กู้ตามรายการที่เลือกตรวจสอบ และลูกหนี้เงินให้กู้พิเศษตามข้อ 2.5 ทุกรายการจากแฟ้มลูกหนี้รายตัว ทบทวนความสมบูรณ์ถูกต้องของการจัดทำเอกสารต่าง ๆ ดังต่อไปนี้

2.6.1.1 ทะเบียนหลักทรัพย์ โดยพิจารณาดูการลงบันทึกรายการเกี่ยวกับวงเงินกู้และหลักทรัพย์ที่ใช้เป็นหลักประกัน ตรวจสอบการลงบันทึกรายละเอียดต่าง ๆ ว่าถูกต้องทันเวลา และผู้รับมอบอำนาจได้ตรวจทานการบันทึกรายการดังกล่าวโดยครบถ้วนหรือไม่

2.6.1.2 ใบคำขอกู้ของลูกค้ำ พิจารณาดูวัตถุประสงค์ในการกู้ยืมเงินของลูกค้ำและข้อตกลงการชำระหนี้ ตรวจสอบการลงนามในใบคำขอกู้ของลูกค้ำเทียบกับสำเนาสัญญากู้เงินเพื่อดูความถูกต้องตรงกัน และในกรณีที่เกี่ยวข้องกับนามนิติบุคคลให้ดูการประทับตราสำคัญของนิติบุคคลนั้นในใบคำขอกู้ด้วย ตรวจสอบรายการวิเคราะห์ฐานะการเงินและความสามารถในการชำระหนี้ของผู้กู้ว่ามีความถูกต้องเหมาะสมเพียงใด ตลอดจนการพิจารณาการกำหนดเงื่อนไขหรือข้อตกลงอื่น เช่น การกำหนดให้ลูกค้ำทำประกันภัย

สำหรับอาคารหรือสิ่งปลูกสร้างที่ไปเป็นหลักประกันด้วย เป็นต้น

2.6.1.3 รายงานการสำรวจและประเมินราคาหลักทรัพย์

โดยทั่วไปรายงานการประเมินราคาหลักทรัพย์จะมี 2 ฉบับ คือฉบับที่ผู้ขอกู้เป็นผู้จัดทำพร้อมทั้งลงนามรับรองราคาที่ประเมินไว้ และฉบับที่ส่งยื่นให้พนักงานสินเชื่อของกิจการเป็นผู้ทำการสำรวจหลักทรัพย์และประเมินราคา รวมทั้งการถ่ายภาพและจัดทำแผนที่แสดงตำแหน่งที่ตั้งของหลักทรัพย์นั้น พร้อมทั้งลงนามกำกับราคาที่ประเมินไว้ ตามปกติจะมีการจัดทำรายงานการสำรวจและประเมินราคาหลักทรัพย์สำหรับกรณีที่ใช้อสังหาริมทรัพย์เป็นหลักประกันเงินกู้ ซึ่งผู้ตรวจสอบควรประเมินความเหมาะสมของราคาประเมินหลักทรัพย์นั้น โดยพิจารณาถึงความสะดวกของเส้นทางคมนาคม ระยะห่างจากถนนสาธารณะประโยชน์ ความพร้อมของสาธารณูปโภค และสภาพของอสังหาริมทรัพย์นั้น เป็นสำคัญ

2.6.1.4 เอกสารประกอบใบคำขอกู้ โดยการตรวจ

ความสมบูรณ์ครบถ้วนของเอกสารต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับผู้ขอกู้ เพื่อที่จะสามารถพิสูจน์และทราบประวัติของผู้ขอกู้ได้อย่างถูกต้องตรงตามความเป็นจริงมากที่สุดดังนี้

กรณีผู้ขอกู้เป็นบุคคลธรรมดา จะต้องมีการ

ประกอบดังนี้

- สำเนาบัตรประจำตัวประชาชนหรือสำเนา

บัตรที่ทางราชการออกให้ทั้งของผู้กู้และผู้สมรส และของผู้ค้ำประกัน

- สำเนาทะเบียนบ้านทั้งของผู้กู้และผู้ค้ำประกัน

- สำเนาทะเบียนสมรสหรือหย่า (ถ้ามี)

- ใบสมรสบัตร ในกรณีผู้สมรสถึงแก่กรรม (ถ้ามี)

- สำเนาใบเปลี่ยนชื่อ/สกุล (ถ้ามี)

- สำเนาใบต่างด้าว ในกรณีที่ผู้ขอกู้ถือสัญชาติอื่น

กรณีที่ผู้ขอกู้เป็นนิติบุคคล จะต้องมีการ

ประกอบดังนี้

- สำเนาหนังสือรับรองการจดทะเบียนห้างหุ้นส่วน

บริษัท จากกระทรวงพาณิชย์

- สำเนาทะเบียนการค้า

- สำเนาทะเบียนพาณิชย์
- สำเนาหนังสือบริคณห์สนธิและข้อบังคับของบริษัทร
- สำเนารายงานการประชุมคณะกรรมการบริษัท

ซึ่งแสดงความประสงค์ในการขอกู้เงินและเงื่อนไขต่าง ๆ โดยมีผู้มีอำนาจการแทนบริษัท
ลงนามรับรอง พร้อมทั้งประทับตราสำคัญ

และกรณีที่ผู้กู้เป็นโรงงานอุตสาหกรรม จะต้อง

มีเอกสารประกอบเพิ่มเติมดังนี้

- แบบ รง.4 (ใบขออนุญาตประกอบกิจการ
โรงงาน)
- แบบ รง.2 (ใบอนุญาตตั้งโรงงาน)

2.6.1.5 สำเนาสัญญากู้เงิน สัญญาค้ำประกัน บันทึกรายการ

ต่อท้ายสัญญากู้เงิน และสำเนาหนังสือยินยอมให้หักเงินฝากตามตัวสัญญาใช้เงินของกิจการเพื่อ
หักชำระหนี้เงินกู้ ตรวจสอบความถูกต้องของรายละเอียดต่าง ๆ ในสัญญาและบันทึกรายการ
ต่อท้ายสัญญาดังกล่าว และพิจารณาความถูกต้องของการลงนามของผู้กู้ด้วย

2.6.1.6 เอกสารการติดตามหนี้ ตรวจสอบการเร่งรัดและ

ติดตามหนี้ของหน่วยงานผู้รับตรวจ โดยการพิจารณาและบันทึกรายละเอียดของการดำเนินการ
ต่าง ๆ จากหนังสือทวงหนี้ หรือหนังสือติดต่อระหว่างลูกหนี้กับหน่วยงานผู้รับตรวจ

2.6.2 ทบทวนรายละเอียดของข้อตกลงต่าง ๆ ที่ปรากฏ ทั้งของ

รายการเงินให้กู้ที่เลือกตรวจสอบและรายการเงินให้กู้ที่เคาะ จัดบันทึกรายละเอียดที่สำคัญลง
ในกระดาษทำการอาชีพเป็น ชื่อ วันที่ จำนวนเงินและอัตราดอกเบี้ย ตามสัญญากู้เงิน สัญญา
ค้ำประกันและสัญญาจำนอง เป็นต้น ตรวจสอบรายละเอียดต่าง ๆ ว่าถูกต้องสอดคล้องกับเงื่อนไข
หรือข้อตกลงการอนุมัติสินเชื่อรายนี้หรือไม่

2.6.3 ตรวจสอบการอนุมัติของผู้รับมอบอำนาจว่าอยู่ภายในขอบเขตอำนาจ

ที่ได้รับมอบหมายหรือไม่ โดยการเปรียบเทียบยอดจำนวนเงินให้กู้ที่อนุมัติสำหรับผู้กู้แต่ละราย
กับอำนาจอนุมัติตามที่ได้รับมอบหมาย และเปรียบเทียบอัตราดอกเบี้ยที่เรียกเก็บกับตารางอัตรา
ดอกเบี้ยที่กำหนดไว้ ทั้งนี้โดยการพิจารณาถึงมูลค่าและประเภทของหลักทรัพย์ที่ไปเป็นหลักประกัน
ประกอบด้วย

2.7 ตรวจสอบความสมบูรณ์ถูกต้องของสัญญาการเงินและสัญญาค้ำประกันโดยการพิจารณาความสมบูรณ์ถูกต้องของสัญญาและสัญญาค้ำประกัน สำหรับแต่ละรายการที่ทำการตรวจสอบ ตรวจสอบรายละเอียดเกี่ยวกับ ชื่อ วันที่ในสัญญา จำนวนเงินกู้ อัตราดอกเบี้ย และข้อตกลงการชำระเงินที่ระบุในสัญญากับใบคำขอกู้ และเงื่อนไขการอนุมัติเงินกู้ที่บันทึกไว้ในกรณีที่มีความแตกต่างในรายละเอียดเกิดขึ้น จะต้องทบทวนรายการเพื่อการสรุปผลการปฏิบัติงานของผู้รับตรวจ

ตรวจสอบการลงนามของผู้กู้ในสัญญาและของผู้ค้ำประกันในสัญญา ค้ำประกันว่าได้ลงนามโดยถูกต้องครบถ้วนทุกรายการหรือไม่ ในกรณีที่ผู้กู้หรือผู้ค้ำประกันเป็นนิติบุคคล จะต้องพิจารณาว่าผู้ลงนามเป็นผู้มีอำนาจกระทำนิติกรรมในนามของนิติบุคคลนั้น โดยถูกต้อง และได้ประทับตราสำคัญของนิติบุคคลนั้นอย่างครบถ้วนหรือไม่

ตรวจสอบการปิดอาคารแลตมป์ในสัญญาการเงินและสัญญาค้ำประกันทุกฉบับ ที่ตรวจสอบ ว่าได้ปิดอาคารครบถ้วนตามที่กำหนดในประมวลรัษฎากรหรือไม่

ตรวจสอบการจัดเก็บสัญญาและสัญญาค้ำประกันฉบับจริงของแต่ละรายการ ว่าได้นำเก็บไว้ร่วมกับหลักทรัพย์และเอกสารสำคัญอื่นในช่องหลักทรัพย์โดยครบถ้วน และได้เก็บช่องหลักทรัพย์แต่ละรายการนั้นไว้ภายในห้องมั่นคงตามระเบียบของกิจการหรือไม่

2.8 ตรวจสอบความสมบูรณ์ถูกต้องของหลักทรัพย์ที่ใช้เป็นหลักประกัน ในการตรวจสอบนี้ ผู้ตรวจสอบจะต้องทำการตรวจและทบทวนรายละเอียดเกี่ยวกับหลักประกันและเอกสารสำคัญที่เกี่ยวข้องมาจนน้อยเพียงใดนั้น ขึ้นอยู่กับการจัดองค์การของกิจการด้วย ซึ่งกิจการโดยทั่วไปจะไม่มีหน่วยงานที่ทำหน้าที่ในการวิเคราะห์และทบทวนรายการเกี่ยวกับเงินให้กู้เป็นการเฉพาะและเป็นเอกเทศ ดังนั้น ผู้ตรวจสอบจึงมีหน้าที่รับผิดชอบรวมถึงการวิเคราะห์ความเหมาะสมและความพอเพียงของหลักทรัพย์ที่เรียกเป็นหลักประกันและเอกสารสำคัญที่เกี่ยวข้องด้วย การตรวจสอบหลักประกันนี้จึงควรดำเนินการตามขั้นตอนดังต่อไปนี้

2.8.1 ตรวจสอบรายการหลักทรัพย์ที่ใช้เป็นหลักประกัน โดยการตรวจนับรายการหลักทรัพย์และพิจารณาความถูกต้องครบถ้วนว่าเป็นไปตามเงื่อนไขหรือข้อตกลงการอนุมัติการให้กูรายนั้น ๆ หรือไม่ ตรวจสอบการบันทึกรายการหลักทรัพย์บนช่องหลักทรัพย์และพิจารณาความถูกต้องตรงกันกับทะเบียนหลักทรัพย์

2.8.2 ตรวจสอบรายละเอียดเกี่ยวกับหลักทรัพย์ที่ใช้เป็นหลักประกัน โดยการตรวจและพิจารณาถึงความสมบูรณ์ถูกต้องในรายละเอียดต่าง ๆ สำหรับหลักประกันแต่ละประเภทดังนี้

2.8.2.1 กรณีที่ใช้อสังหาริมทรัพย์เป็นหลักประกัน จะต้องตรวจสอบและพิจารณาตรวจสอบรายละเอียดเกี่ยวกับ

- การดำเนินการลดจำนองอสังหาริมทรัพย์นั้น โดยการตรวจความถูกต้องของสัญญาจำนองที่ดินฉบับผู้รับจำนองหรือบันทึกถ้อยคำข้อตกลงยื่นเงินจากจำนองเป็นประกันสำหรับกรณีที่มีการขอกู้เพิ่มโดยใช้หลักประกันเดิม และข้อตกลงต่อท้ายสัญญาจำนอง ในกรณีที่ผู้ถือกรรมสิทธิ์ไม่ได้เป็นผู้ไปจดทะเบียนจำนองเอง จะต้องตรวจสอบสำเนาหนังสือมอบอำนาจจำนองด้วย

- ตรวจสอบโฉนดที่ดินหรือ น.ส. 3ก หรือ น.ส.3 โดยพิจารณาความถูกต้องของเลขที่และเนื้อที่ตามรายงานการสำรวจหลักทรัพย์ พร้อมทั้งการระบุภาระการจดทะเบียนจำนองของที่ดินดังกล่าวสลับหลังท้ายโฉนดที่ดินหรือ น.ส.3 ก หรือ น.ส. 3 นั้นโดยถูกต้องด้วย ในกรณีที่ผู้กู้ไม่ได้เป็นเจ้าของกรรมสิทธิ์ในอสังหาริมทรัพย์นั้น จะต้องให้ผู้ถือกรรมสิทธิ์เป็นผู้ร่วมหรือเป็นผู้ค้ำประกันด้วยทุกครั้ง

- พิจารณาความเหมาะสมของราคาประเมินของอสังหาริมทรัพย์นั้นตามเกณฑ์ที่กำหนดไว้ ในกรณีที่มีอาคารหรือสิ่งปลูกสร้างซึ่งมีมูลค่าสูง และราคาประเมินเฉพาะที่ดินไม่คุ้มกันกับจำนวนเงินให้กู้แล้ว จะต้องให้ผู้กู้ทำประกันภัยสำหรับอาคารหรือสิ่งปลูกสร้างนั้นโดยระบุให้กิจการเป็นผู้รับประโยชน์ตามกรรมธรรม์นั้นด้วย

2.8.2.2 กรณีที่ใช้นอสังหาริมทรัพย์หรือใบหุ้นเป็นหลักประกัน จะต้องตรวจสอบใบหุ้นนอสังหาริมทรัพย์และใบขอจำนำหุ้นนอสังหาริมทรัพย์ หรือใบหุ้นและใบขอจำนำหุ้นนั้น ผู้ตรวจสอบจะต้องพิจารณาให้แน่ใจว่าใบหุ้นนอสังหาริมทรัพย์หรือใบหุ้นนั้น เป็นของจริงและเป็นหลักทรัพย์ประเภทเปลี่ยนมือได้ โดยเฉพาะสำหรับใบหุ้นควรจะต้องขอคำยืนยันการออกหุ้นนั้นตามทะเบียนของผู้ถือหุ้นและควรเปรียบเทียบมูลค่าหุ้นกับราคาตลาดเพื่อพิจารณามูลค่าที่แท้จริงของหุ้นนั้นด้วย

2.8.2.3 กรณีที่นำสัญญาจ่ายเงินของกิจการเป็นหลักประกัน ต้องตรวจสอบหนังสือยินยอมให้หักเงินตามตัวนั้น และตรวจสอบตัวสัญญาจ่ายเงินที่มอบให้อยู่ในควบคุมดูแลของกิจการด้วย

2.8.2.4 กรณีที่ใช้สิทธิการเช่าเป็นหลักประกัน จะต้องตรวจดูหนังสือโอนสิทธิการเช่าและสัญญาเช่า พิจารณาระยะเวลาการเช่าซึ่งควรเหลือไม่น้อยกว่า 5 ปี และระยะเวลาให้กู้ไม่ควรเกิน 3 ปี

2.8.2.5 กรณีที่เป็นการโอนสิทธิการรับเงิน จะต้องพิจารณาจุดสถานะของสิทธิการรับเงินนั้นกับหน่วยงาน ผู้จ่ายเงินซึ่งโดยมากมักจะเป็นหน่วยงานราชการ หรือรัฐวิสาหกิจ และตรวจดูความสมบูรณ์ถูกต้องของหนังสือโอนสิทธิการรับเงินนั้นด้วย

2.8.2.6 กรณีที่ใช้เครื่องจักรเป็นหลักประกัน จะต้องตรวจดูหนังสือจดทะเบียนเครื่องจักร สัญญาจำนองเครื่องจักรและสัญญาต่อท้ายสัญญาต่อท้ายสัญญาจำนอง พิจารณาดูการบันทึกภาระการจำนองท้ายหนังสือจดทะเบียนเครื่องจักรนั้นด้วย

2.8.2.7 กรณีที่ใช้เรือไทยเป็นหลักประกัน จะต้องตรวจดูหนังสือจดทะเบียนเรือไทยกับกรมเจ้าท่า สัญญาจำนองและสัญญาต่อท้ายสัญญาจำนอง และพิจารณาดูการบันทึกภาระจำนองท้ายหนังสือจดทะเบียนจำนองนั้นด้วย

2.8.2.8 หลักทรัพย์อื่น จะต้องตรวจและพิจารณาดูความสมบูรณ์ถูกต้องของการจดทะเบียนจำนองหรือจำนำ หรือการโอนสิทธิในหลักทรัพย์นั้นไว้กับกิจการ

2.8.3 ตรวจมูลค่าของหลักประกันว่าคุ้มกันกับจำนวนเงินกู้หรือไม่ พิจารณาจำนวนมูลค่าของหลักทรัพย์ที่ใช้เป็นหลักประกันว่าคุ้มกันกับจำนวนหนี้หรือไม่ ในกรณีที่ผู้กู้มีหนี้เงินกู้หลายรายการหรือมีหนี้เงินกู้ของกิจการในเครือโดยใช้หลักประกันร่วม จะต้องทำการเปรียบเทียบมูลค่าหลักประกันกับจำนวนหนี้รวมตามหลักประกันนั้น เพื่อพิจารณาดูความเสถียรและสัดส่วนการอนุมัติเงินให้กู้ต่อหลักทรัพย์นั้นว่าอยู่ในขอบเขตอำนาจและสอดคล้องกับหลักเกณฑ์ที่กำหนดไว้เพียงใด

2.8.4 ตรวจการควบคุมเกี่ยวกับหลักทรัพย์ที่อยู่ในความดูแลของกิจการ พิจารณาการคัดเก็บรักษาหลักทรัพย์แยกไว้ในช่องหลักทรัพย์ของลูกหนี้แต่ละรายไว้ในตู้ภายในห้องมั่นคง และอยู่ในความควบคุมดูแลร่วมกันของเจ้าหน้าที่ผู้รับผิดชอบอำนาจโดยถูกต้องหรือไม่ การเบิกหลักทรัพย์จะต้องได้รับการอนุมัติโดยผู้ใช้อำนาจอนุมัติก่อนทุกครั้ง สังเกตและทบทวนการบันทึกรายการเกี่ยวกับการรับและการเบิกเพื่อพิจารณาการควบคุมเกี่ยวกับหลักทรัพย์เหล่านั้นว่าเป็นไปโดยรัดกุมพอเพียงหรือไม่

2.9 ตรวจสอบการปฏิบัติงานและการควบคุมการปฏิบัติงานของผู้รับมอบอำนาจโดยการทบทวนการดำเนินงานรายการแต่ละชั้นตอนดังนี้

2.9.1 ทบทวนการติดตามควบคุมของผู้รับมอบอำนาจเกี่ยวกับการปฏิบัติงานด้านเงินให้กู้ โดยการจัดทำตารางแสดงกระแสเงินสดรับจากการชำระเงินต้นและดอกเบี้ยในรอบ 12 เดือน เปรียบเทียบรายการกับรายงานของหน่วยงานผู้รับตรวจสอบและติดตามหาสาเหตุในกรณีที่มีผลแตกต่างกัน พิจารณาดูว่ารายการเหล่านี้เป็นส่วนหนึ่งของข้อสงสัยในรายงานที่เสนอต่อฝ่ายบริหารหรือไม่ และพิจารณาคำอธิบายประกอบรายงานนี้ด้วย

2.9.2 ทบทวนการควบคุมของผู้รับมอบอำนาจเกี่ยวกับวงเงินให้กู้รวมในแต่ละประเภทของเงินให้กู้ โดยการจัดทำรายงานแสดงวงเงินให้กู้รวมแยกตามแต่ละประเภทของเงินให้กู้ดังต่อไปนี้

- เงินให้กู้เพื่อการค้าหรือการพาณิชย์
- เงินให้กู้เพื่อการอุตสาหกรรม
- เงินให้กู้เพื่อการเคหะ
- เงินให้กู้เพื่อการเกษตรกรรมและปศุสัตว์
- เงินให้กู้ตามประเภทของหลักทรัพย์ที่ใช้เป็นหลักประกัน
- เงินให้กู้สำหรับผู้ขายใหญ่และกิจการในเครือ

เปรียบเทียบรายงานที่จัดทำขึ้นกับรายงานของหน่วยงานผู้รับตรวจสอบและติดตามหาสาเหตุในกรณีที่ไม่ถูกต้องตรงกัน ถ้าวงเงินให้กู้รวมของเงินให้กู้ประเภทใดมีจำนวนสูงมาก ควรทบทวนข้อมูลเกี่ยวกับสภาพตลาดการเงิน สถานะทางการเงินและข้อมูลอื่น เพื่อการสรุปผลและเสนอแนะทางในการกำหนดนโยบายทางด้านเงินให้กู้ยืมที่เหมาะสมต่อไป

2.9.3 ทบทวนการปฏิบัติงานตามขั้นตอนต่าง ๆ เกี่ยวกับรายการเงินให้กู้ เริ่มตั้งแต่การดำเนินการให้กู้ยืม การตั้งรายการลูกหนี้ การรับชำระเงิน การติดตามหนี้สิน และการบันทึกบัญชีเกี่ยวกับเงินต้นและดอกเบี้ย ทดสอบการผ่านรายการยอดจำนวนเงินรวมในแต่ละวันไปยังบัญชีแยกประเภททั่วไป ทดสอบการผ่านรายการรับชำระเงินต้นและดอกเบี้ยสำหรับลูกหนี้เงินให้กู้แต่ละรายที่เลือกทดสอบนับจากการตรวจสอบครั้งหลังสุด ทบทวนการดำเนินการเกี่ยวกับหลักประกันและลูกหนี้ที่ค้างชำระ ตลอดจนถึงหนี้ที่มีปัญหา เพื่อสรุปถึงความรัดกุมพอเพียงของการปฏิบัติงานดังกล่าว

ขั้นตอนการตรวจสอบนี้จึงมุ่งหมายเพื่อที่จะแน่ใจได้ว่าระบบการควบคุมมีประสิทธิภาพพอเพียงในการป้องกันการดำเนินงานด้านเงินให้กู้ ทั้งในส่วนที่เกี่ยวข้องกับการดำรงสภาพคล่องและการให้กู้ยืมแก่บุคคลใดบุคคลหนึ่งที่มีวงเงินรวมเกินขอบเขตที่กฎหมายกำหนดไว้ และเพื่อป้องกันการเสียหายอันอาจจะเกิดขึ้นจากข้อบกพร่องในการปฏิบัติงานดังกล่าว

2.10 ตรวจสอบการปฏิบัติตามกฎหมายและข้อบังคับของทางราชการ พิจารณาการดำเนินงานด้านเงินให้กู้ของกิจการว่าอยู่ภายในขอบเขตของกฎหมายและข้อบังคับของธนาคารแห่งประเทศไทยหรือไม่ ทั้งนี้เพื่อให้มีการปฏิบัติงานที่สอดคล้องและอยู่ภายในขอบเขตของกฎหมายที่เกี่ยวข้อง โดยเฉพาะในส่วนของงานปฏิบัติงานด้านต่าง ๆ ดังนี้

2.10.1 การให้กู้ยืมแก่กรรมการของกิจการเอง ซึ่งเป็นการปฏิบัติที่ผิดต่อมาตรา 20 (7) แห่งพระราชบัญญัติประกอบธุรกิจเงินทุน ธุรกิจหลักทรัพย์ และธุรกิจเครดิตฟองซิเอร์ พ.ศ. 2522 แก้ไขเพิ่มเติม พ.ศ. 2526 และ พ.ศ. 2528 ที่กำหนดห้ามมิให้บริษัทเงินทุนให้กรรมการของบริษัทเงินทุนนั้นกู้ยืมเงิน ซึ่งหมายความรวมถึงการให้กู้ยืมแก่คู่สมรสหรือบุตรซึ่งยังไม่บรรลุนิติภาวะของกรรมการ ตลอดจนกิจการอื่นที่กรรมการผู้นั้นเป็นหุ้นส่วนหรือถือหุ้นตามสัดส่วนที่กำหนดไว้ด้วย (ดูรายละเอียดในภาคผนวก)

2.10.2 การให้กู้ยืมแก่บุคคลใดบุคคลหนึ่งหรือกิจการในเครือเกินกว่าอัตราส่วนกับเงินกองทุนตามที่ธนาคารแห่งประเทศไทยกำหนดตามความเห็นชอบของรัฐมนตรี ซึ่งเป็นการปฏิบัติที่ขัดกับมาตรา 35 แห่งพระราชบัญญัติประกอบธุรกิจเงินทุน ธุรกิจหลักทรัพย์ และธุรกิจเครดิตฟองซิเอร์ พ.ศ. 2522 แก้ไขเพิ่มเติม พ.ศ. 2526 และ พ.ศ. 2528 ที่ห้ามมิให้บริษัทเงินทุนกระทำการดังกล่าว (ดูรายละเอียดในภาคผนวก)

2.10.3 การให้กู้ยืมแก่บุคคลใดบุคคลหนึ่ง โดยรับหุ้นของกิจการเป็นประกัน หรือรับหุ้นของกิจการจากบริษัทเงินทุนอื่นเป็นประกัน ซึ่งเป็นการปฏิบัติที่ขัดกับมาตรา 20 (3) แห่งพระราชบัญญัติประกอบธุรกิจเงินทุน ธุรกิจหลักทรัพย์ และธุรกิจเครดิตฟองซิเอร์ พ.ศ. 2522 แก้ไขเพิ่มเติม พ.ศ. 2526 และ พ.ศ. 2528 ที่ห้ามมิให้บริษัทเงินทุนกระทำการดังกล่าว (ดูรายละเอียดในภาคผนวก)

2.10.4 พิจารณาเงินให้กู้รวมของกิจการว่า มีผลให้การดำรงเงินกองทุนเมื่อสิ้นวันหนึ่ง ๆ เป็นอัตราส่วนกับสินทรัพย์เสี่ยงต่ำกว่าอัตราที่ธนาคารแห่งประเทศไทยกำหนดไว้หรือไม่ ทั้งนี้เพื่อให้ได้ผลการปฏิบัติงานที่สอดคล้องกับมาตรา 29 แห่งพระราชบัญญัติประกอบธุรกิจเงินทุน ธุรกิจหลักทรัพย์ และธุรกิจเครดิตฟองซิเออร์ พ.ศ. 2522 แก้ไขเพิ่มเติม พ.ศ. 2526 และ พ.ศ. 2528 (ดูรายละเอียดในภาคผนวก)

2.10.5 พิจารณาดอกเบี้ยและส่วนลดที่เรียกเก็บจากการให้กู้ยืมว่า อยู่ในขอบเขตที่กำหนดไว้ตามมาตรา 30 แห่งพระราชบัญญัติประกอบธุรกิจเงินทุน ธุรกิจหลักทรัพย์และธุรกิจเครดิตฟองซิเออร์ พ.ศ. 2522 แก้ไขเพิ่มเติม พ.ศ. 2526 และ พ.ศ. 2528 หรือไม่ (ดูรายละเอียดในภาคผนวก)

2.11 สรุปผลการตรวจสอบ โดยพิจารณาความพอเพียง ประสิทธิภาพและประสิทธิภาพของระบบการควบคุมเกี่ยวกับเงินให้กู้ และการดำเนินงานโดยทั่วไปด้านเงินให้กู้ ทั้งนี้โดยการพิจารณาถึงการปฏิบัติงานที่สอดคล้องกับกฎหมายและข้อบังคับของทางราชการที่เกี่ยวข้องด้วย

3. การตรวจสอบด้านการซื้อลดตัวเงิน มีขั้นตอนดังต่อไปนี้

3.1 ทบทวนการควบคุมและการปฏิบัติงานด้านการซื้อลดตัวเงิน และประเมินความพอเพียงของระบบการควบคุมดังกล่าวดังนี้

3.1.1 ทบทวนระบบงานด้านการซื้อลดตัวเงินจากบันทึกสรุปการศึกษาระบบงาน หรือแบบสอบถามการควบคุมภายใน จากแผนการตรวจสอบเพื่อประเมินข้อบกพร่องของระบบงาน พร้อมทั้งบันทึกรายละเอียดของการเปลี่ยนแปลงต่าง ๆ ที่มิไว้ด้วย

3.1.2 ทบทวนนโยบายและระเบียบคำสั่งของฝ่ายบริหารในส่วนที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินงานด้านการซื้อลดตัวเงิน พิจารณานโยบายและระเบียบคำสั่งดังกล่าวว่า ได้กำหนดครอบคลุมถึงระยะเวลาและอัตราดอกเบี้ยที่เรียกเก็บสำหรับการซื้อลดตัวเงิน การกำหนดขอบเขตอำนาจอนุมัติของผู้รับผิดชอบอำนาจแต่ละระดับ ตลอดจนการกำหนดวงเงินสำหรับลูกค้าแต่ละรายหรือกลุ่ม และการกำหนดหลักเกณฑ์เกี่ยวกับหลักประกัน

3.1.3 ทบทวนข้อสังเกตจากการตรวจสอบครั้งก่อนของผู้ตรวจสอบภายใน และข้อสังเกตในรายงานผลการตรวจสอบที่ได้รับจากผู้สอบบัญชีภายนอก พิจารณาถึงการดำเนินการปรับปรุงแก้ไขตามข้อสังเกตดังกล่าว สอบทานผลการตรวจสอบครั้งก่อน

และสรุปข้อบกพร่องในระบบการควบคุมภายใน เพื่อพิจารณากำหนดขั้นตอนการตรวจสอบ
ที่จำเป็นเพิ่มเติม

3.2 ตรวจสอบความถูกต้องเชื่อถือได้ของยอดลูกหนี้เงินให้กู้ตัวเงินรับซื้อลด
ตามที่ปรากฏในงบทดลอง ณ วันตรวจสอบ โดยพิจารณาแยกตามแต่ละประเภทของตัวเงิน ดังนี้

3.2.1 สอบทานการควบคุมเกี่ยวกับการบันทึกรายการซื้อลดตัวเงิน
การจัดทำสัญญา การจ่ายเงินให้กู้ตามตัวเงินรับซื้อลด การจัดการหลักประกันและเอกสารต่าง ๆ
ที่เกี่ยวข้อง

3.2.2 ทดสอบความถูกต้องของยอดลูกหนี้เงินให้กู้ตัวเงินรับซื้อลดตาม
งบทดลอง โดยการกระทบยอดรวมตามการรัดกุมลูกหนี้รายตัว เพื่อเปรียบเทียบกับยอดคงเหลือ
ในรายงานรายละเอียดลูกหนี้เงินให้กู้และงบทดลอง

3.2.3 กระทบยอดลูกหนี้เงินให้กู้ตัวเงินรับซื้อลดตามบัญชีคุมยอดเพื่อ
เปรียบเทียบกับยอดคงเหลือตามงบทดลอง และกระทบยอดรวมของส่วนลดรับล่วงหน้า ตามบัญชี
คุมยอดเทียบกับยอดคงเหลือตามงบทดลองด้วย

3.2.4 กระทบยอดคงเหลือในบัญชีย่อยทุกประเภทที่เกี่ยวข้องกับบัญชี
แยกประเภททั่วไป เพื่อตรวจสอบความถูกต้องเชื่อถือได้ของข้อสนเทศในงบการเงินและ
รายงานต่าง ๆ ที่จัดทำขึ้น และเพื่อให้แน่ใจได้ว่าเงินให้กู้ตามตัวเงินรับซื้อลดมีการควบคุม
ทางบัญชีที่ดี

3.2.5 บันทึกรายละเอียดเกี่ยวกับยอดลูกหนี้เงินให้กู้ตัวเงินรับซื้อลด
และส่วนลดรับล่วงหน้าลงในกระดาษทำการ กระทบยอดเพื่อทดสอบความถูกต้องของรายการ
ดังกล่าวเทียบกับบัญชีคุมยอดและงบทดลอง

3.3 เลือกตัวอย่างรายการเงินให้กู้ตัวเงินรับซื้อลดตามงบทดลองเพื่อการ
ตรวจสอบ ในกรณีที่มีรายการลูกหนี้เงินให้กู้ตัวเงินรับซื้อลดเป็นจำนวนมาก ผู้ตรวจสอบอาจใช้
วิธีการเลือกตัวอย่างรายการเพื่อทำการตรวจสอบในรายละเอียดของรายการตามขั้นตอนต่อไป
การเลือกตัวอย่างรายการเพื่อการตรวจสอบนี้ ควรจะต้องเลือกตรวจสอบสำหรับรายการที่มีจำนวนเงิน
สูงทุกรายการ และเลือกตัวอย่างจากรายการที่เหลือ โดยการไปใช้วิธีการทางสถิติที่เหมาะสม

ในกรณีที่มีรายการลูกหนี้เงินให้กู้ตัวเงินรับซื้อลดเป็นจำนวนน้อย การ
ตรวจสอบรายละเอียดสำหรับทุกรายการจะสามารถทำให้สำเร็จได้ภายในกำหนดระยะเวลา

ตามแผนงานแล้ว ผู้ตรวจล่องก็ควรทำการตรวจล่องในรายละเอียดทุกรายการ

3.4 สิ่งหนึ่งที่ยืนยันยอดโดยตรงกับลูกหนี้ เพื่อพิสูจน์ว่ามีลูกหนี้เงินให้กู้จากการรับซื้อลดตัวเงินตามงบทดลองอยู่จริง ในการเลือกตัวอย่างเรื่องการส่งหนังสือยืนยันยอดลูกหนี้ ผู้ตรวจล่องควรเลือกส่งหนังสือยืนยันยอดสำหรับรายการที่มีมูลค่าสูงทุกรายการ และเลือกส่งตามจำนวนที่เหมาะสมด้วยวิธีการสุ่มสำหรับรายการที่เหลือ หนังสือยืนยันยอดลูกหนี้เงินให้กู้ตัวเงินรับซื้อลดควรมีรายละเอียดอย่างน้อยเกี่ยวกับ เลขที่สัญญา วันที่ยืนยันยอดและยอดลูกหนี้คงเหลือ ผู้ตรวจล่องควรส่งหนังสือยืนยันยอดลูกหนี้สำหรับรายการที่ครบกำหนดในการเรียกเก็บเงินตามตัวเงินนั้น แต่ไม่สามารถเรียกเก็บเงินตามตัวเงินนั้นได้ทุกรายการด้วย

หนังสือยืนยันยอดลูกหนี้ควรเป็นแบบตอบทุกกรณี และสำหรับรายการที่ไม่ได้รับคำตอบกลับคืนมาในระยะเวลาอันสมควร ผู้ตรวจล่องควรพิจารณาส่งหนังสือยืนยันยอดใหม่เป็นครั้งที่ 2 และควรล่องทานความถูกต้องของรายการโดยละเอียดทุกรายการด้วย

3.5 ตรวจล่องรายการเงินให้กู้ตัวเงินรับซื้อลดพิเศษทุกรายการ โดยการตรวจทานรายละเอียดของรายการเหล่านั้นเป็นพิเศษ ซึ่งได้แก่รายการดังต่อไปนี้

- เงินให้กู้ตามตัวเงินที่รับซื้อลดจากพนักงาน
- เงินให้กู้ตามตัวเงินที่รับซื้อลดจากผู้ถือหุ้นรายใหญ่
- เงินให้กู้ตามตัวเงินรับซื้อลดรายการที่มีปัญหาในการเรียกเก็บเงิน

ตามตัวเงินที่ครบกำหนดชำระเงินแล้ว

- รายการหนี้สูญรับคืน

บททวนนโยบายของกิจการด้านการให้กู้ประเภทนี้สำหรับพนักงานและกรรมการบริษัท โดยพิจารณารายละเอียดต่าง ๆ เกี่ยวกับวงเงิน อัตราดอกเบี้ย และระเบียบข้อบังคับของกิจการที่เกี่ยวข้อง ตรวจล่องรายการเงินให้กู้ตามตัวเงินที่รับซื้อลดจากพนักงานหรือกรรมการของกิจการ เพื่อพิจารณาว่าการดำเนินการสำหรับรายการดังกล่าวเป็นไปตามนโยบายของกิจการโดยถูกต้องหรือไม่

บททวนนโยบายของกิจการด้านการดำเนินการเกี่ยวกับลูกหนี้ที่มีปัญหา ตรวจล่องในรายละเอียดของการดำเนินการเกี่ยวกับลูกหนี้ที่มีปัญหา เพื่อพิจารณาการปฏิบัติงานเกี่ยวกับติดตามและแก้ไขหนี้ที่มีปัญหาดังกล่าวว่าเป็นไปโดยถูกต้องสอดคล้องกับนโยบายของกิจการหรือไม่

ในการทบทวนรายการเงินให้กู้ตามตัวเงินรับซื้อลดไฟเค็งนี้ ผู้ตรวจล่อบควรจะต้องพิจารณาตุรายละเอียดเกี่ยวกับการปฏิบัติ และการอนุมัติสำหรับแต่ละรายการ และประเมินถึงความพอเพียงและประสิทธิผลของการดำเนินการควบคุมเกี่ยวกับหนี้ที่ปัญหาด้วย

3.6 ตรวล่อบรายการเกี่ยวกับลูกหนี้เงินให้กู้ตัวเงินรับซื้อลดในแฟ้มลูกหนี้รายตัวดังนี้

3.6.1 ตรวล่อบรายละเอียดของลูกหนี้เงินให้กู้ตัวเงินรับซื้อลดรายการที่เลือกตรวล่อบและลูกหนี้เงินให้กู้พิเศษจากแฟ้มลูกหนี้รายตัว โดยการทบทวนดูความสมบูรณ์ถูกต้องในรายละเอียดเกี่ยวกับการจัดทำใบคำขอขายลดตัวเงินและเอกสารต่าง ๆ เช่นเดียวกันกับการตรวล่อบเงินให้กู้คือ

- ทะเบียนหลักทรัพ์
- ใบคำขอขายลดตัวเงิน
- รายงานการสำรวจและประเมินราคาหลักทรัพ์ (ถ้ามี)
- เอกสารประกอบใบคำขอขายลดตัวเงิน
- สำเนาสัญญาขายลดตัวเงินและสัญญาค้ำประกัน
- เอกสารการติดตามหนี้

3.6.2 ทบทวนรายละเอียดของเงินไขและข้อตกลงอื่นที่ฝั จดบันทึกรายละเอียดต่าง ๆ ที่สำคัญลงในกระดาษทำการ เช่น วันที่ขายลดตัวเงิน จำนวนเงินและอัตราดอกเบี้ย ตามสัญญาขายลดตัวเงินและสัญญาค้ำประกัน เป็นต้น และสำหรับรายการลูกหนี้เงินให้กู้ตัวเงินรับซื้อลดที่ค้างชำระนานเกินกำหนดควรจรวล่อบรายละเอียดเกี่ยวกับ วันครบกำหนดชำระคืน การต่ออายุตัว ระยะเวลาค้างชำระ ดอกเบี้ยค้างชำระและการติดตามทวงถามตลอดจนรายละเอียดเกี่ยวกับหลักประกัน

3.6.3 ตรวล่อบและพิจารณาตุการอนุมัติรายการของผู้รับมอบอำนาจ โดยการเปรียบเทียบจำนวนเงินและอัตราดอกเบี้ยตามสัญญาขายลดตัวเงินแต่ละราย กับขอบเขตอำนาจอนุมัติที่ได้รับมอบหมาย และพิจารณาตุมูลค่าและประเภทของหลักประกันประกอบด้วย ทบทวนตุการควบคุมและการติดตามตุแลยของผู้รับมอบอำนาจเกี่ยวกับรายการลูกหนี้ที่ปัญหา

3.7 ตรวล่อบตัวเงินที่ซื้อลด โดยการตรวล่อบเพื่อดูว่ามีจำนวนถูกต้องครบถ้วนตามรายการที่บันทึกไว้ในสมุดทะเบียนคุมตัวเงิน ผู้ตรวล่อบควรตรวล่อบทวนตัวเงินที่

ตรวจนับในรายละเอียดเกี่ยวกับเลขที่ตัวเงิน วันที่ครบกำหนดและจำนวนเงิน ว่ามีความถูกต้องตรงกันกับรายละเอียดในสัญญาซื้อลดตัวเงิน พิจารณาดูความสมบูรณ์ของการลงนามของผู้ส่งจ่ายในตัวเงินแต่ละฉบับที่ตรวจสอบ ในกรณีที่ลูกหนี้นำตัวเงินของตนเองมาขายลด จะต้องบันทึกรายละเอียดต่าง ๆ เพื่อการติดตามรายการและขอเหตุผลในการอนุมัติ ทั้งนี้เพราะอาจเป็นการให้สินเชื่อโดยไม่มีหลักประกันได้ ผู้ตรวจสอบควรตรวจทานดูว่ามีตัวเงินฉบับใดที่มีการต่ออายุสัญญาต่อไปอีก หรือมีการออกตัวเงินฉบับใหม่แทนตัวฉบับเก่าที่นั้นติดต่อกันหลายครั้งหรือไม่ ซึ่งอาจจะเป็นกรณีการให้สินเชื่อแก่ลูกค้าที่ไม่มีความสามารถในการชำระหนี้ หรือมีความสามารถในการชำระหนี้ต่ำได้ ในกรณีนี้ควรจะต้องตรวจสอบหลักประกันโดยพิจารณามูลค่าหลักประกันที่มีอยู่ว่าคุณมีกับจำนวนหนี้หรือไม่ สำหรับลูกหนี้รายที่มีหลักประกันค้ำประกัน ถ้าต้องการสินเชื่อในระยะปานกลางหรือระยะยาวก็ควรพิจารณาให้สินเชื่อเป็นเงินให้กู้ กรณีที่หลักประกันไม่ค้ำประกันจะต้องสอบถามเหตุผลและรายละเอียดเพิ่มเติมเพื่อพิจารณาตั้งเป็นข้อสังเกตต่อไป

ตรวจดูการตัดเก็บตัวเงินว่าได้มีการตัดเก็บเรียงตามวันที่ครบกำหนดเรียกเก็บเงินตามตัวเงินแต่ละฉบับ การรับและนำส่งตัวเงินเพื่อเรียกเก็บได้มีการบันทึกรายการในสมุดทะเบียนคุมตัวเงินโดยครบถ้วนทันเวลา และตัวเงินทั้งหมดได้เก็บไว้ในที่ปลอดภัยภายในห้องมั่นคงตามระเบียบของกิจการหรือไม่ กรณีที่เป็นตัวเงินที่สามารถเรียกเก็บเงินได้ทันที ให้ตรวจดูการประทับ "เพื่อเข้าบัญชีบริษัทเท่านั้น" บนตัวเงินนั้นด้วย

3.8 ตรวจสอบความสมบูรณ์ถูกต้องของสัญญาขายลดตัวเงินและสัญญาค้ำประกัน โดยการพิจารณาดูความสมบูรณ์ของสัญญาขายลดตัวเงินและสัญญาค้ำประกันแต่ละฉบับ ตรวจทานความถูกต้องของรายละเอียดต่าง ๆ ในสัญญา เช่นวันที่ในสัญญา ชื่อ จำนวนเงิน อัตราหรือจำนวนส่วนลด และข้อตกลงอื่นที่มี

ตรวจสอบการลงนามของผู้และผู้ค้ำประกันในสัญญาขายลดตัวเงินและสัญญาค้ำประกันให้แน่ใจว่าได้ลงนามโดยถูกต้องครบถ้วนทุกฉบับ และในกรณีของนิติบุคคลจะต้องพิจารณาดูว่า ผู้ลงนามแทนนิติบุคคลนั้น เป็นผู้มีอำนาจกระทำการโดยถูกต้องหรือไม่ ตรวจสอบการปิดอาคารแล้วแต่มีในสัญญาค้ำประกัน ว่าได้ปิดอาคารครบตามที่กำหนดในประมวลสัญญาหรือไม่

ตรวจดูการตัดเก็บสัญญาขายลดตัวเงินและสัญญาค้ำประกันของแต่ละรายการที่ตรวจว่าได้เก็บไว้กับหลักทรัพย์ และเอกสารสำคัญอื่นภายในห้องมั่นคงของกิจการโดยเรียบร้อย และมีการควบคุมที่รัดกุมหรือไม่

3.9 ตรวจสอบความถูกต้องของหลักประกัน โดยปกติกิจการจะอนุมัติเงินให้กู้ยืมชั่วคราวโดยการซื้อลดตั๋วเงินสำหรับลูกค้าที่มีหลักทรัพย์เป็นประกันไว้กับกิจการเท่านั้น ทั้งนี้เพื่อลดความเสี่ยงในการให้กู้ยืม โดยเฉพาะในด้านการซื้อลดตั๋วเงิน ในการตรวจสอบเงินให้กู้ตามตั๋วเงินรับซื้อลดนี้ ผู้ตรวจสอบคงต้องทำการตรวจทานและพิจารณาดูความเหมาะสมพร้อมเพียงของมูลค่าหลักทรัพย์ที่ใช้เป็นหลักประกัน เช่นเดียวกันกับการตรวจสอบหลักประกันของเงินให้กู้ คือ

3.9.1 ตรวจสอบรายละเอียดต่าง ๆ เกี่ยวกับหลักทรัพย์ และพิจารณาดูความสมบูรณ์ถูกต้องของการมอบหรือจำนำหรือจำนองหลักทรัพย์นั้น เป็นประกันไว้กับกิจการ ตามแต่ละประเภทของหลักทรัพย์ดังนี้

3.9.1.1 กรณีที่เป็นอสังหาริมทรัพย์ ตรวจสอบและพิจารณาความสมบูรณ์ของการจดจำนองอสังหาริมทรัพย์นั้นไว้กับกิจการ

3.9.1.2 กรณีที่เป็นพันธบัตรหรือใบหุ้น ตรวจสอบและพิจารณาความถูกต้องสมบูรณ์ของการจำนำพันธบัตรหรือใบหุ้นนั้นไว้ เป็นประกันกับกิจการ

3.9.1.3 กรณีที่เป็นตัวสัญญาชำระเงินของกิจการ ตรวจสอบและพิจารณาความสมบูรณ์ของหนังสือยินยอมให้หักเงินตามตัวสัญญาชำระเงินนั้นเพื่อชำระหนี้สินที่มีอยู่กับกิจการ

3.9.1.4 กรณีที่ใช้สิทธิการเช่าเป็นหลักประกัน พิจารณาความเหมาะสมของสิทธิการเช่านั้น และตรวจดูความสมบูรณ์ของหนังสือโอนสิทธิการเช่าและสัญญาเช่า

3.9.1.5 กรณีที่เป็นการโอนสิทธิการรับเงิน จะต้องพิจารณาดูความเป็นไปได้และความเหมาะสมของสิทธิการรับเงินนั้น และต้องตรวจดูความสมบูรณ์ของหนังสือโอนสิทธิการรับเงินนั้น

3.9.1.6 กรณีที่เป็นเครื่องจักร ตรวจสอบและพิจารณาความสมบูรณ์ของการจดทะเบียนจำนองเครื่องจักรนั้นไว้กับกิจการ

3.9.1.7 กรณีที่เป็นเรือไทย ตรวจสอบและพิจารณาความสมบูรณ์ของการจดทะเบียนจำนองเรือไทยนั้นไว้กับกิจการ

3.9.1.8 หลักทรัพย์อื่น ตรวจสอบดูความสมบูรณ์ถูกต้องของการจำนองหรือจำนำหรือโอนสิทธิในหลักทรัพย์นั้นไว้กับกิจการ

3.10 ตรวจสอบการปฏิบัติงานและการควบคุมการปฏิบัติงานด้านการซื้อลด ตัวเงินของผู้รับมอบอำนาจ

บทวนการควบคุมของผู้รับมอบอำนาจ โดยพิจารณาปัญหาและ
ข้อบกพร่องเกี่ยวกับการซื้อลดตัวเงินที่สำคัญ เช่นการทำสัญญาต่าง ๆ ที่ไม่สมบูรณ์ มูลค่าของ
หลักประกันไม่คุ้มหนี้ เป็นต้น ประเมินประสิทธิผลของการควบคุมดูแลด้านการซื้อลดตัวเงิน
ของผู้รับมอบอำนาจ โดยพิจารณาถึงความสอดคล้องกับนโยบายและระเบียบคำสั่งที่เกี่ยวข้อง
กับการให้กู้ยืมตามตัวเงินรับซื้อลด ตลอดจนถึงการดำเนินการตามอำนาจหน้าที่รับผิดชอบที่ได้
รับมอบหมาย

บทวนการปฏิบัติงานด้านการรับซื้อลดตัวเงินของหน่วยงานผู้รับตรวจ
ทั้งในส่วนที่เกี่ยวกับการให้บริการแก่ลูกค้า การตั้งรายการลูกหนี้ การติดตามและควบคุมลูกหนี้
และการบันทึกรายการบัญชีที่เกี่ยวข้อง ทดสอบการผ่านยอดจำนวนเงินให้กู้ตามตัวเงินรับซื้อลด
และส่วนลดรับในแต่ละวันกับบัญชีแยกประเภททั่วไป ทดสอบบันทึกรายการเกี่ยวกับการรับชำระ
เงินและการผ่านรายการไปยังบัญชีแยกประเภททั่วไปสำหรับรายการรับชำระเงินที่ต่อเนื่อง
กับการตรวจสอบครั้งก่อน

บทวนการดำเนินงานและการควบคุมติดตามหนี้ที่ค้างชำระ และหนี้ที่มี
ปัญหา พิจารณาดูรายละเอียดการติดต่อกับลูกหนี้และการดำเนินการในขั้นตอนต่าง ๆ ว่าเป็น
ไปตามคำสั่งของฝ่ายบริหารหรือไม่ รวมทั้งพิจารณารายงานรายละเอียดและการดำเนินการ
เกี่ยวกับหนี้ที่มีปัญหาที่เสนอต่อฝ่ายบริหารประกอบด้วย ประเมินผลการควบคุมดูแลเกี่ยวกับ
หนี้ค้างชำระและหนี้ที่มีปัญหาของผู้รับมอบอำนาจ

3.11 ตรวจสอบการปฏิบัติตามกฎหมาย และข้อบังคับของทางราชการ

พิจารณาการดำเนินงานด้านการให้กู้ตามตัวเงินรับซื้อลดของกิจการ ว่าเป็นไปโดยสอดคล้อง
กับพระราชบัญญัติการประกอบธุรกิจเงินทุน ธุรกิจหลักทรัพย์และธุรกิจเครดิตฟองซิเอร์
ตลอดจนข้อบังคับของธนาคารแห่งประเทศไทยหรือไม่ ทั้งนี้โดยมีหลักเกณฑ์การพิจารณาเป็นเดียว
กันกับการตรวจสอบเงินให้กู้ตั้งได้กล่าวมาแล้ว

3.12 สรุปผลการตรวจสอบด้านเงินให้กู้ตัวเงินรับซื้อลด โดยพิจารณาถึงความ

พอเพียง ประสิทธิภาพและประสิทธิผลของระบบการควบคุมเกี่ยวกับการรับซื้อลดตัวเงิน ตลอดจน
พิจารณาคุณภาพของการดำเนินการโดยทั่วไป และการปฏิบัติตามกฎหมายและข้อบังคับของทาง
ราชการประกอบด้วย

4. การตรวจสอบรายได้ดอกเบี้ย ส่วนลดและค่าธรรมเนียมรับจากเงินให้กู้ยืมมี ขั้นตอนดังต่อไปนี้

4.1 ศึกษาและพิจารณาขั้นตอนการปฏิบัติงานเกี่ยวกับการรับเงิน การออกใบเสร็จและการผ่านเอกสารต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับรายได้รับจากเงินให้กู้ยืม ซึ่งผู้ตรวจสอบภายในจำเป็นต้องมีความเข้าใจในขั้นตอนต่าง ๆ ทั้งหมด ทั้งนี้เพราะระบบการควบคุมรายได้รับจากเงินให้กู้ยืมนี้มีความสำคัญสำหรับกิจการมาก

ผู้ตรวจสอบภายในควรจัดทำผังสายงานหรือบันทึกสรุปแสดงรายละเอียดของรายได้รับจากเงินให้กู้ยืม ทั้งการออกใบเสร็จรับเงิน การรับชำระหนี้ การบันทึกและการผ่านรายการบัญชีที่เกี่ยวข้อง ผู้ตรวจสอบภายในควรเขียนอธิบายแสดงรายละเอียดของขั้นตอนการปฏิบัติงานจริงไว้ และควรพิจารณาให้แน่ใจถึงการปฏิบัติเกี่ยวกับเอกสารต่าง ๆ ด้วย

บันทึกสรุปการศึกษากระบวนการของงานของผู้ตรวจสอบภายในควรแสดงให้เห็นถึงจุดของการควบคุมภายในที่สำคัญของระบบงานด้วย รวมทั้งบันทึกแสดงขั้นตอนการควบคุมที่มีอยู่และที่ยังขาดอยู่

4.2 ประเมินความพอเพียงและประสิทธิภาพของการควบคุมภายใน โดยพิจารณาความเสี่ยงของการขาดขั้นตอนการควบคุมที่สำคัญ ซึ่งระดับความมั่นใจของการควบคุมจะขึ้นอยู่กับผลการปฏิบัติงานที่ได้รับในบัลลันซ์ และวิธีการอื่นที่สามารถทดแทนการขาดการควบคุมนั้นได้

พิจารณาระดับของการควบคุมเกี่ยวกับการจัดการด้านภาษีอากร การพิสูจน์ความถูกต้องของข้อมูลทางบัญชีที่บันทึกไว้ การทดสอบการคำนวณตัวเลข และขั้นตอนของการควบคุมที่เกี่ยวข้อง

พิจารณาผลสรุปการศึกษาและการประเมินผลการควบคุมภายในครั้งนี้ พิจารณาและสังเกตการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ผู้รับผิดชอบงานในขั้นตอนต่าง ๆ ว่าเป็นไปตามระเบียบและขั้นตอนของการควบคุมที่กำหนดไว้โดยถูกต้องสมบูรณ์หรือไม่ ทบทวนข้อสังเกตและผลสรุปการตรวจสอบครั้งก่อนของผู้ตรวจสอบภายใน และทบทวนข้อสังเกตจากรายงานผลการตรวจสอบของผู้สอบบัญชี พิจารณากำหนดขั้นตอนการตรวจสอบที่สำคัญเพิ่มเติม เช่น การขยายขอบเขตและจำนวนรายการสำหรับการสุ่มเลือกตัวอย่างรายการเงินให้กู้ยืมเพื่อการ

ทดสอบเกี่ยวกับการคำนวณดอกเบี้ยวและส่วนลดรับเพิ่มขึ้นจากเกณฑ์ที่กำหนดไว้ตามปกติ ในกรณี
ที่ผู้ตรวจสอบไม่อาจมั่นใจในระบบการควบคุมและการสอบทานเกี่ยวกับการคำนวณดอกเบี้ยวและ
ส่วนลดรับ เป็นต้น

4.3 ตรวจสอบความถูกต้องของรายการดอกเบี้ยค้างรับ ส่วนลดรับล่วงหน้า
และรายได้รอการตัดบัญชี สำหรับเงินให้กู้ยืมแต่ละประเภทในงบทดลอง โดยการทดสอบการ
กระทบยอดรวมของดอกเบี้ยค้างรับ ส่วนลดรับล่วงหน้าและรายได้รอการตัดบัญชีตามงบทดลอง
เปรียบเทียบกับบัญชีแยกประเภททั่วไป ในกรณีที่ใช้คอมพิวเตอร์ในการบันทึกข้อมูล ผู้ตรวจสอบ
ภายในอาจใช้โปรแกรมเพื่อการตรวจสอบโดยเฉพาะได้ โดยปกติแล้วยอดรวมของดอกเบี้ยค้าง
รับจะบันทึกแยกตามประเภทของเงินให้กู้ยืมและตามอัตราดอกเบี้ยที่กำหนด สำหรับส่วนลดรับ
จะบันทึกตามจำนวนที่ครบกำหนดในแต่ละเดือน ในกิจการที่ใช้เงินสดในการบันทึกบัญชี
จะไม่มีรายการดอกเบี้ยค้างรับ

ยอดคงเหลือในบัญชีแยกประเภททั่วไปเป็นสิ่งจำเป็นสำหรับการทดสอบ
ความถูกต้องของยอดคงเหลือในบัญชีย่อย โดยการกระทบยอดรวมตามบัญชีย่อยเพื่อเปรียบเทียบ
กับยอดคงเหลือในบัญชีแยกประเภททั่วไป

4.4 ทดสอบการคำนวณยอดคงเหลือของดอกเบี้ยค้างรับ ส่วนลดรับล่วงหน้า
และรายได้รอการตัดบัญชีของแต่ละรายการ การทดสอบการคำนวณใหม่สำหรับยอดคงเหลือ
ทุกรายการเป็นสิ่งที่ดีสำหรับการประเมินความมั่นใจในความถูกต้องและความเชื่อถือได้ของระบบ
บัญชีที่เกี่ยวข้อง ในกิจการที่ใช้คอมพิวเตอร์ในการบันทึกข้อมูล การทดสอบการคำนวณมีอาจทำได้
ได้โดยการใส่โปรแกรมการตรวจสอบ ซึ่งสามารถทำการคำนวณสำหรับรายการทั้งหมดได้รวดเร็ว
กว่า และกรณีที่ต้องการลดเวลาและค่าใช้จ่ายในการทดสอบก็อาจใช้เทคนิคในการเลือกตัวอย่าง
เข้าช่วยในการทดสอบได้ ทั้งนี้โปรแกรมที่ใช้ในการตรวจสอบจะต้องได้รับการรักษาโดยการนำ
เอาเทคนิคในการเลือกตัวอย่างประยุกต์เข้ากับโปรแกรมที่ใช้ด้วย

เมื่อได้นำเอาเทคนิคการเลือกตัวอย่างเข้าใช้ในการทดสอบความถูกต้อง
ของยอดคงเหลือของดอกเบี้ยค้างรับ ส่วนลดและรายได้ที่ยังไม่ได้รับแล้ว จะต้องพิจารณาถึง
การบรรลุละดับความเชื่อมั่นที่สูงและความถูกต้องของการใช้เทคนิคดังกล่าวด้วย

4.5 ตรวจสอบความถูกต้องเชื่อถือได้ของการบันทึกอัตราดอกเบี้ยและยอดคงการชำระเงิน การขอคำยืนยันยอดจากลูกหนี้จะมีความต่อเนื่องเกี่ยวข้องกับกับการตรวจสอบเงินให้กู้ยืม ซึ่งสามารถใช้ในการพิสูจน์ความถูกต้องตรงกันของอัตราดอกเบี้ย ดอกเบี้ยค้างชำระ และยอดเงินต้นคงเหลือ หนังสือขอคำยืนยันยอดจากลูกหนี้จึงควรมีรายละเอียดเกี่ยวกับข้อมูลดังกล่าวให้ลูกหนี้ยืนยันความถูกต้อง

การตรวจสอบเกี่ยวกับดอกเบี้ยและรายได้รับจากเงินให้กู้ยืมนี้ ควรจะทำการทดสอบตามขั้นตอนต่าง ๆ ในช่วงเวลาเดียวกับการตรวจสอบเงินให้กู้ยืม ทั้งนี้เพื่อความสะดวกในการติดตามข้อมูลและพิสูจน์ความถูกต้อง ในส่วนที่เกี่ยวกับการให้เข้าซื้อควร จะตรวจสอบการคำนวณเกี่ยวกับค่าเข้าซื้อทั้งหมดเมื่อเริ่มแรก เพื่อทดสอบความถูกต้องของการคำนวณและการใช้อัตราค่าเข้าซื้อที่กำหนด และในส่วนของเงินให้กู้ประเภทที่ให้ลูกค้าออกตัว สัญญาไปเงินไว้ด้วย ควรตรวจสอบรายละเอียดของยอดเงินต้นตามยอดคง วันที่ถูก อัตราดอกเบี้ย ผู้อนุมัติให้กู้ วันครบกำหนดชำระเงินต้น และวันครบกำหนดชำระดอกเบี้ยตามตัวสัญญาไปเงิน ในการตรวจสอบเงินให้กู้ยืมทั้งหมด ควรตรวจสอบความถูกต้องของการอนุมัติ อัตราดอกเบี้ย วันที่ถูก วันครบกำหนดชำระคืนเงินกู้ และรวมถึงการทดสอบเอกสารการรับค่าธรรมเนียม ที่เกี่ยวข้องกับการให้กู้ยืมด้วย

ผลลัพธ์ของการทดสอบข้างต้นนี้ควรทบทวนและประเมินผลหลังจากได้ กำหนดขั้นตอนการปฏิบัติเกี่ยวกับรายได้จากเงินให้กู้ยืมแล้ว ถ้าข้อมูลและขั้นตอนการปฏิบัติ ความถูกต้องเป็นที่น่าเชื่อถือได้ ก็อาจทำการตรวจสอบเพียงบางส่วนตามปริมาณที่เหมาะสม อย่างไรก็ตาม ควรทำการสุ่มดูเอกสารเบื้องต้นเพิ่มเติมเพื่อตรวจสอบและเปรียบเทียบเพื่อ พิจารณาความถูกต้องของการบันทึกรายการ

4.6 ทดสอบความถูกต้องของการคำนวณดอกเบี้ย ส่วนลด และค่าเข้าซื้อ สำหรับรายการรับชำระเงินที่สุ่มเลือกตรวจสอบ ผู้ตรวจสอบควรจะต้องทบทวนดูผลของการ ติดตามรายการ ซึ่งได้ทำในระหว่างการตรวจสอบเงินให้กู้ยืม เพื่อพิจารณาลักษณะและขอบเขต ของวิธีการปฏิบัติเพิ่มเติม

ตรวจสอบดอกเบี้ยรับชำระโดยการทดสอบความถูกต้องของการคำนวณ จากเกณฑ์การสุ่มตัวอย่างที่กำหนดไว้ การทดสอบการรับชำระดอกเบี้ยอาจทำได้โดยการเลือก

ลุ่มตัวอย่าง การทดสอบการรับชำระเงินแต่ละรายการนี้ ควรจะต้องติดตามดูการผ่านรายการ ไปยังบัญชีแยกประเภทต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องด้วย สุ่มรายวันทั่วไปหรือสุ่มรายการประจำวัน จะเป็นแหล่งข้อมูลที่ดีสำหรับการเลือกตรวจการผ่านรายการบัญชี

ตรวจสอบส่วนลดรับและค่าเข้าซื้อ เริ่มแรกของการให้เข้าซื้อและการซื้อ ลดตัวเงินโดยการทดสอบการคำนวณสำหรับแต่ละรายการที่ผู้ตรวจ ในการเลือกรายการ เพื่อตรวจสอบอาจทำการตรวจสอบสำหรับทุกรายการที่มีจำนวนเงินสูง และเลือกตรวจสอบรายการ ที่เหลือตามเกณฑ์ที่เหมาะสม เช่นเดียวกันกับการตรวจดอกเบี้ยรับ ผู้ตรวจสอบควรจะต้อง พิสูจน์และติดตามดูความถูกต้องของการผ่านรายการไปยังบัญชีแยกประเภทที่เกี่ยวข้องด้วย

รายการปรับปรุงแก้ไขเกี่ยวกับดอกเบี้ยรับ ส่วนลดรับและค่าเข้าซื้อ รับควรจะต้องทำการตรวจสอบในรายละเอียดเพื่อการติดตามหาสาเหตุต่อไป สำหรับรายการ ปรับปรุงที่มีสาระสำคัญควรจะต้องเลือกรายการ เพื่อทดสอบการคำนวณใหม่และอธิบายรายละเอียดต่าง ๆ เกี่ยวกับรายการดังกล่าวในกระดาษทำการ

ในการตรวจสอบการตัดเก็บดอกเบี้ยและส่วนลดรับจากเงินให้กู้ยืมนี้ ผู้ตรวจสอบภายในควรจะต้องให้ความสนใจในการปฏิบัติงานของผู้รับตรวจว่าได้ปฏิบัติตามระเบียบนโยบายของกิจการ โดยได้เรียกเก็บจากลูกค้าและบันทึกบัญชีครบถ้วนทุกรายการ หรือไม่ ทั้งนี้เพราะดอกเบี้ยและส่วนลดรับนี้เป็นรายได้หลักที่สำคัญของกิจการ โดยเฉพาะ สำหรับลูกหนี้รายใหญ่นั้น ผู้ตรวจสอบควรจะต้องตรวจสอบการตัดเก็บดอกเบี้ยและส่วนลดรับที่มี จำนวนมากและติดตามการบันทึกและผ่านรายการบัญชีทุกรายการ

4.7 ตรวจสอบความสมเหตุสมผลของยอดรวมในบัญชีดอกเบี้ยรับจากเงิน ให้กู้ยืมแต่ละประเภท โดยการประมาณการดอกเบี้ยที่จะได้รับจากเงินให้กู้ยืมที่สำคัญแต่ละประเภท สอบทานอัตราดอกเบี้ยตามบัญชีเงินให้กู้ยืมและยอดคงค้างในระหว่างปี แล้วหาค่าเฉลี่ยอัตรา ดอกเบี้ย เหล่านั้น สอบทานความถูกต้องของการบันทึกอัตราดอกเบี้ยที่เรียกเก็บเทียบกับอัตรา ดอกเบี้ยที่กิจการกำหนดไว้ด้วย

พิจารณาเงินต้นคงเหลือของเงินให้กู้ยืมแต่ละประเภท โดยการหาค่า เฉลี่ยที่เหมาะสมของแต่ละเดือน ทั้งนี้ต้องแน่ใจว่าได้หักส่วนลดรับล่วงหน้าหรือรายได้รอ การตัดบัญชีที่เกี่ยวข้องแล้ว แล้วคำนวณหาประมาณการดอกเบี้ยที่จะได้รับ โดยการคูณยอดเงินต้น

คงเหลือเฉลี่ยกับอัตราดอกเบี้ยของแต่ละประเภทเงินให้กู้ยืม ตามระยะเวลาของแต่ละเดือน
หาค่าประมาณการรวมสำหรับแต่ละงวดและเปรียบเทียบกับดอกเบี้ยรับจริงที่บันทึกไว้ พิจารณา
และอธิบายถึงผลแตกต่างที่มีสาระสำคัญ

จัดทำตารางและแผนภูมิแสดง เส้นแนวโน้มของเงินให้กู้ยืมและดอกเบี้ย
รับรวมของเงินให้กู้ยืมแต่ละประเภทในแต่ละงวดบัญชีหรือปีในช่วงระยะเวลาที่ผ่านมา วิเคราะห์
และอธิบายถึงแนวโน้มและการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นในแต่ละงวดบัญชีหรือปี และอาจจัดทำ
ตารางและแผนภูมิแสดงการเปรียบเทียบ เส้นแนวโน้มของรายได้ดอกเบี้ยรับรวม และรายจ่าย
ดอกเบี้ยจ่ายรวมในแต่ละงวดบัญชีหรือปีในช่วงระยะเวลาที่ผ่านมา วิเคราะห์สัดส่วนเปรียบเทียบ
ระหว่างรายได้ดอกเบี้ยรับและรายจ่ายดอกเบี้ยจ่ายในแต่ละงวดบัญชีหรือปี อธิบายถึงแนวโน้มและ
การเปลี่ยนแปลงของสัดส่วนเปรียบเทียบดังกล่าว

4.8 ตรวจสอบและสังเกตการปฏิบัติงานของผู้รับตรวจและการควบคุมโดยผู้รับ
มอบอำนาจเกี่ยวกับรายได้ดอกเบี้ยและส่วนลดรับจากเงินให้กู้ยืม ผู้ตรวจสอบควรตรวจสอบผล
การปฏิบัติงานโดยพิจารณาถึงความพอใจและประสิทธิภาพของระบบการควบคุมเกี่ยวกับ
การบันทึกบัญชีรายได้ ความถูกต้องของยอดคงเหลือดอกเบี้ยค้างรับ ส่วนลดรับล่วงหน้าและ
รายได้รอการตัดบัญชี ความเชื่อถือได้ของการบันทึกอัตราดอกเบี้ย วันที่และเงื่อนไขการชำระ
เงิน ความถูกต้องครบถ้วนของดอกเบี้ยรับ ส่วนลดรับค่าเช่าซื้อรับ และการปรับปรุงรายการ
ที่เกี่ยวข้อง

4.9 ทบทวนนโยบายและระเบียบคำสั่งเกี่ยวกับการจัดเก็บค่าธรรมเนียม
จากเงินให้กู้ยืมแต่ละประเภทก่อนการตรวจสอบค่าธรรมเนียมรับ ผู้ตรวจสอบควรศึกษาและ
เขียนบันทึกสรุปครอบคลุมในรายละเอียดของประเภทค่าธรรมเนียม และอัตราที่กำหนดให้
จัดเก็บสำหรับเงินให้กู้ยืมแต่ละประเภทที่สำคัญ ซึ่งรวมถึงเงินให้กู้ การให้เช่าซื้อ การซื้อลด
ตัวเงินและอื่น ๆ ผู้ตรวจสอบควรบันทึกอธิบายระบบการควบคุมการปฏิบัติเกี่ยวกับค่าธรรมเนียม
รับที่ใช้อยู่ แล้วประเมินความพอใจของระบบการควบคุมและระเบียบข้อบังคับตามนโยบาย
ของกิจการที่กำหนดไว้

4.10 ตรวจสอบการเก็บค่าธรรมเนียมต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับเงินให้กู้ยืม
แต่ละประเภท เช่น ค่าสำรวจหลักทรัพย์ ค่าอากรแสตมป์ ค่าปรับดอกเบี้ยและค่าธรรมเนียม
อื่น ๆ ที่กำหนดให้จัดเก็บตามระเบียบของกิจการโดยการประมาณค่าจำนวนรายได้รับจากค่า

ธรรมนิยมแต่ละประเภท พิจารณาฐานที่ใช้ในการเก็บค่าธรรมเนียมและอัตราค่าธรรมเนียม ตามนโยบายของกิจการ จัดทำประมาณการรายได้จากค่าธรรมเนียม และเปรียบเทียบกับ ค่าธรรมเนียมที่ได้รับจริง พิจารณาและอธิบายถึงผลแตกต่างระหว่างประมาณการรายได้และ รายได้ที่ได้รับจริง การเปลี่ยนแปลงขึ้นลงและแนวโน้มในอนาคตของรายได้จากค่าธรรมเนียมรับ

ตรวจสอบการปฏิบัติเกี่ยวกับการจัดเก็บค่าธรรมเนียมต่าง ๆ ในแต่ละ รายการที่เลือกตรวจ โดยการทดสอบความถูกต้องของการคำนวณค่าธรรมเนียมที่เรียกเก็บ จากลูกค้า และพิจารณาการเรียกเก็บค่าธรรมเนียมต่าง ๆ ว่าเป็นไปตามอัตราที่กิจการได้ กำหนดไว้หรือไม่ พิจารณาการจัดเก็บค่าธรรมเนียมดังกล่าวว่าเป็นไปโดยถูกต้องและมีการ จัดเก็บครบถ้วนทุกราย มีเอกสารสำคัญแสดงการรับชำระเงินครบทุกรายการหรือไม่ นอกจากนั้น ผู้ตรวจสอบควรจะต้องติดตามดูการบันทึกรายการเบื้องต้นและการผ่านรายการไปยังบัญชีแยกประเภทต่างๆ โดยเฉพาะในรายการที่มีสำรับสำคัญ ว่ามีการบันทึกและผ่านรายการบัญชีเหล่านั้นถูกต้องครบทุก รายการหรือไม่ ตรวจสอบและพิจารณาดูการตรวจทานรายการบัญชี และการลงนามกำกับรายการ บัญชีของผู้ตรวจ เพื่อสรุปการควบคุมการปฏิบัติงานของผู้รับมอบอำนาจว่ามีความรัดกุมมากน้อย เพียงใด

การตรวจสอบการจัดเก็บค่าธรรมเนียมต่าง ๆ นี้ ผู้ตรวจสอบควรจะต้องให้ความสนใจเป็นพิเศษ โดยเฉพาะในรายการที่มีมูลค่าสูง ทั้งนี้เนื่องจากค่าธรรมเนียม ต่าง ๆ ที่กิจการกำหนดให้เรียกเก็บจากลูกค้านี้ จะเป็นรายได้ที่สำคัญประเภทหนึ่ง นอกเหนือ ไปจากรายได้จากดอกเบี้ย และส่วนลดรับจากเงินให้กู้ยืมและให้เครดิต ในการตรวจสอบ รายได้จากค่าธรรมเนียมนี้จึงควรทำการตรวจสอบค่าธรรมเนียมรับที่มีมูลค่าสูงทุกรายการ

บันทึกสรุปเกี่ยวกับการปฏิบัติงานในด้านการจัดเก็บค่าธรรมเนียมต่าง ๆ ว่าเป็นไปตามระเบียบคำสั่งของกิจการ มีการบันทึกรายการโดยถูกต้องครบถ้วนและมีการ ควบคุมการปฏิบัติที่รัดกุมเพียงใด

4.11 สรุปผลการตรวจสอบเกี่ยวกับรายได้ดอกเบี้ย ส่วนลดและค่าธรรมเนียม รับจากเงินให้กู้ยืม โดยพิจารณาถึงความพอเพียง ประสิทธิภาพ และประสิทธิภาพของการควบคุม และการดำเนินงานทั่วไปด้านรายได้รับจากเงินให้กู้ยืมแต่ละประเภท

5. การจัดขึ้นหนี้และการสอบทานความพอเพียงของการตั้งสำรองเงินนี้สิ่งสคัญจะสูญเสีย

5.1 การคัดขึ้นหนี้ เป็นหน้าที่หนึ่งซึ่งผู้ตรวจสอบภายในควรจะต้องดำเนินการ ภายหลังจากการตรวจสอบเกี่ยวกับเงินให้กู้ยืมได้แล้วเสร็จ ทั้งนี้เพื่อเสนอประกอบรายงานการ ตรวจสอบ การคัดขึ้นหนี้นี้จะคัดขึ้นสำหรับหนี้ที่ค้างชำระหรือหนี้ที่มีปัญหา กรณีที่เป็นหนี้ที่ต้อง ผ่อนชำระเป็นงวดจะต้องเป็นหนี้ที่ค้างชำระติดต่อกันตั้งแต่ 6 งวดขึ้นไป การคัดขึ้นหนี้แบ่ง ออกเป็นประเภทของการคัดขึ้นได้ 3 ประเภทดังนี้คือ

- การคัดขึ้นหนี้สูญ
- การคัดขึ้นหนี้สงสัย
- การคัดขึ้นหนี้ต่ำกว่ามาตรฐาน

5.1.1 การคัดขึ้นหนี้สูญ สำหรับหนี้ทุกประเภทที่เรียกเก็บเงินคืนจาก ลูกหนี้ไม่ได้ โดยกิจการได้ติดตามหรือดำเนินการถึงที่สุดแล้ว เช่น

- หนี้ที่คดีถึงที่สุดแล้ว แต่ลูกหนี้ไม่มีทรัพย์สินจะชำระหนี้
- หนี้ที่หมดอายุความหรือขาดสิทธิเรียกร้อง หรือขาดหลักฐาน

ในการฟ้องร้อง

- ลูกหนี้ถึงแก่กรรมหรือหายสาบสูญไม่มีทรัพย์สินจะชำระหนี้
- ลูกหนี้ล้มละลายและมีการแบ่งเฉลี่ยทรัพย์สินครั้งสุดท้ายแล้ว
- กิจการของลูกหนี้ล้มเหลว หลักประกันมีมูลค่าไม่คุ้มกับ

จำนวนหนี้และลูกหนี้ไม่มีทรัพย์สินอื่นที่จะชำระหนี้ส่วนที่เหลือได้

- หนี้ที่เกิดจากการทุจริตหรือไม่มีลูกหนี้อยู่จริง กิจการไม่

สามารถดำเนินการเรียกให้ชำระหนี้คืนได้

5.1.2 การคัดขึ้นหนี้สงสัย สำหรับหนี้ทุกประเภทที่คาดว่าจะเรียก ให้ชำระคืนไม่ได้ เช่น

- หนี้ที่ไม่มีหลักประกันหรือหลักประกันไม่คุ้มหนี้ โดยเป็นหนี้ ที่ขาดการติดต่อหรือค้างชำระดอกเบี้ยตั้งแต่ 1 ปีขึ้นไป หรือกรณีหนี้ผ่อนชำระที่ค้างชำระ ติดต่อกันตั้งแต่ 6 งวดขึ้นไป

- หนี้ที่หลักประกันไม่สมบูรณ์ตามกฎหมาย โดยที่ขาดการติดต่อ และลูกหนี้เลิกกิจการแล้วหรืออยู่ระหว่างชำระบัญชี คาดว่าจะไม่สามารถชำระหนี้ได้

- หนี้ที่อยู่ระหว่างเตรียมดำเนินการคดีหรือดำเนินการคดีแล้ว โดย เป็นหนี้ที่ไม่มีหลักประกันหรือมีหลักประกันไม่คุ้มหนี้

- หน้าที่เจ้าหน้าที่ภายนอกห้องล้มละลาย และกิจการได้ยื่นขอรับชำระหนี้ไว้แล้วแต่คาดว่าส่วนแบ่งที่ได้รับจากการเฉลี่ยทรัพย์สินของลูกหนี้มีมูลค่าไม่คุ้มกับจำนวนหนี้

5.1.3 การลดหนี้ต่ำกว่ามาตรฐาน สำหรับหนี้ทุกประเภทที่ขาดการติดต่อหรือมีความเสี่ยงต่อการเรียกเก็บไม่ได้ เช่น

- หนี้ที่ขาดการติดต่อหรือค้างชำระดอกเบี้ยตั้งแต่ 6 เดือนขึ้นไป หรือกรณีหนี้ผ่อนชำระที่ค้างชำระติดต่อกันตั้งแต่ 3 งวดขึ้นไป

- หนี้ที่มีหลักประกันคุ้ม โดยเป็นหนี้ที่อยู่ระหว่างดำเนินคดีหรือชำระหนี้ตามคำพิพากษาของศาล แต่มีความสามารถในการชำระหนี้ต่ำ

- หนี้ที่เติมได้ลดชั้นเป็นหนี้สูญหรือหนี้สงสัยจะสูญ ซึ่งกิจการสามารถเรียกให้ลูกหนี้นำหลักประกันวางไว้ เติมเต็มแต่ลูกหนี้มีความสามารถในการชำระหนี้ต่ำ

5.2 สอบทานความพอเพียงของการตั้งสำรองเพื่อหนี้สงสัยจะสูญ โดยพิจารณาถึงรายละเอียดต่าง ๆ เกี่ยวกับ

- ลูกหนี้ที่มีปัญหาในการชำระหนี้หรือค้างชำระเป็นจำนวนมากโดยเฉพาะหนี้ที่จัดชั้นอยู่ในประเภทหนี้ต่ำกว่ามาตรฐานหรือหนี้สงสัยจะสูญ

- ดอกเบี้ยค้างรับ

- ราคาที่คาดว่าจะขายได้ของหลักทรัพย์ที่ไปเป็นหลักประกัน

- ข้อมูลเพิ่มเติมที่แสดงให้เห็นว่า กิจการไม่อาจเรียกหนี้คืนได้ เช่น

ลูกหนี้ถูกฟ้องล้มละลาย ลูกหนี้ขาดการติดต่อเป็นเวลานานและไม่ทราบที่อยู่ของลูกหนี้ เป็นต้น

ในการสอบทานความพอเพียงของการตั้งสำรองเพื่อหนี้สงสัยจะสูญนี้ ผู้ตรวจจสอบควรทบทวนนโยบายของกิจการด้านการตั้งสำรองหนี้สงสัยจะสูญ รายงานการลดชั้นหนี้และการตั้งสำรองเพื่อหนี้สงสัยจะสูญจากกระดาษทำการของปีก่อนประกอบด้วย

ตรวจลสอบการตัดค่าเสียหายหนี้สูญโดยเฉพาะรายการที่ขึ้นบัญชี ซึ่งผู้ตรวจจสอบควรพิจารณาว่าได้มีการตัดค่าเสียหายหนี้สูญจากบัญชีหนี้สงสัยจะสูญโดยถูกต้อง ตรวจดูความสมบูรณ์ของเอกสารประกอบรายการและการอนุมัติการตัดค่าเสียหายหนี้สูญจากฝ่ายบริหารในระดับสูง ผู้ตรวจจสอบจะต้องพิจารณาถึงความพอเพียงของการควบคุมเกี่ยวกับการรับชำระหนี้จากลูกหนี้รายที่ได้ตัดค่าเสียหายเป็นหนี้สูญด้วย และกรณีที่มีรายการรับชำระหนี้จากลูกหนี้รายดังกล่าวจะต้องตรวจทานดูความถูกต้องของการบันทึกบัญชีหนี้สูญรับคืนทุกรายการด้วย